

A Balaton Kiemelt Térség Területfejlesztési Programja III. kötet (Stratégiai Program 2021-2027) társadalmi egyeztetése során beérkezett vélemények, észrevételek

Sorszám	Szervezet	Észrevételező	Értett oldalszám	Észrevétel szövege	BFT elfogadás (IGEN/NEM, RÉSZBEN, nem releváns)	BFT válasz
1	TÖOSZ	Schmidt Jenő elnök	nem releváns	Engedjétek meg,hogy a bevezetőmben gratuláljak nektek ehhez a jól összerakott anyaghoz. Ritkán olvasok ennyire világos és tiszta elképzeléseket. A 9 alprogramot egy kicsit soknak tartom. Elképzelhető lenne ebből 3 db kiválasztása ami sokkal nagyobbat lendítene a következő 6 évben a forrásbőség okán.	Részben	Köszönjük a gratulációt, a támogató megjegyzést. A 9 prioritástengely meglétét indokoltnak tartjuk a fejlesztési szükségletek széles spektruma miatt. Ugyanakkor tény, hogy vannak olyan kiemelt témák amelyekre nagy hangsúlyt kell fektetni: pl. klímadaptáció, népességmegtartó képesség.
2	TÖOSZ	Schmidt Jenő elnök	nem releváns	Víz és infrastruktúra: Probléma a vízzel lesz. Nem lesz elég egészséges ivóvíz,ha az ingatlan fejlesztések ilyen ütemben történnek. Szerintem így fognak ezért javaslatom az,hogy karszt vizek beintegrálása a hálózatba legyen hangsúlyos. (Pl. Mura karsztvíz felvétele a teljes Dél-Balatonra és Somogy megyére,ami természetesen öntözésre is jó aminek itt a mezőgazdasági értelemben is van hozzáadott érték előállítás szempontjából.)	Részben	A javaslat szakmai tartalma a DRV illetékeseivel megvitatandó, ismereteink szerint a vízmű ezzel a fejlesztéssel számol. A vízmű fejlesztési igényeit a dokumentumba integráltuk.
3	TÖOSZ	Schmidt Jenő elnök	nem releváns	Megújuló energia: Ténylegesen ki kell mondani,hogy tő mellett 15-km belüli napelem erőmű nem épülhet. Ösztönzés pedig a tetőre rakott napelem. Földhő számításba jöhet,napkollektorokat nem kell erőltetni.	Igen	A szabályozási javaslatot továbbítjuk a felelős kormányzati szervek felé.
4	TÖOSZ	Schmidt Jenő elnök	nem releváns	Turizmus: Minimum egy nagy attrakció ami egész évben látogatott (Pl: Gardaland típusú játékváros) A szálláshelyek miatt egyre több interaktív a jövő nemzedékét nevelő bemutató terem: körforgásos gazdaság, napenergia és hozzá a bolygók stb) kirándulások kedvelt célpontja legyen a távol egyetemen.	Részben	A javaslattal egyetértünk, azzal a kitétellel, hogy csak úgy létesülhet ilyen nagyobb léptékű attrakció, hogy az a környezeti fenntarthatóságot, minőséget, a tő és környezete ökológiai állapotát, valamint az állandó lakosok életminőségét ne befolyásolja negatívan.
5	TÖOSZ	Schmidt Jenő elnök	nem releváns	Egészségfejlesztés: Gyógykezelésre alapított bentlakásos intézmények létrehozása. A nyugdíjas társadalom azon részének folyamatos csábítása akinek van ehhez forrása. Egész éven át tb támogatott jövedelem transzfer.	Igen	Az alacsony gazdasággal kapcsolatos fejlesztések indokoltásával egyetértünk.
6	Igazságügyi Minisztérium	dr. Reisz Anikó		Tájékoztatom, hogy a dokumentumokkal összefüggésben a Korány tagjai feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V.22) Korm.rendelet 109 §-ában meghatározott feladatkörömben észrevétel nem merült fel.	Nem releváns	Köszönjük a tájékoztatást.
7	Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal	Horváth Péter János	nem releváns	A Program egyes prioritásai mentén meghatározott eredményességi kritériumrendszerben javasoljuk, hogy konkrét és mérhető energiahatékonysági és megújuló energetikai fejlesztésekkel kapcsolatos mutatószámok is kerüljenek kidolgozásra akár az egyes, a Balaton Fejlesztési Tanács illetékességi területéhez tartozó önkormányzati üzemeltetésben vagy tulajdonban lévő ingatlanok vonatkozásában.	Részben	Köszönjük, az energetikai indikátor beépítését elvégezzük amennyiben rendelkezésre áll a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetre dezaggregálható adat. A TeIR az MEKH adatai között csak országos összesítő statisztikákat közöl.
8	EMMI	Köznevelésért Felelős Államtitkárság észrevételei	nem releváns	A „közoktatás” kifejezést kérjük „köznevelés”-re cserélni az egész dokumentumban.	Igen	Köszönjük a pontosítást, javítjuk.
9	EMMI	Köznevelésért Felelős Államtitkárság észrevételei	23. oldal	„Megújuló energiaforrások” fejezetbe javasolt kiegészítés: „Ezt a prioritást szolgálja a köznevelési intézményeknek helyet adó önkormányzati épületek energetikai felújítása, korszerűsítése is.”	Igen	Köszönjük a kiegészítést, beéptjük.
10	EMMI	Köznevelésért Felelős Államtitkárság észrevételei	28. oldal	A dokumentum „A térségi népességmegtartó-képesség fejlesztése” című 3. számú prioritásának 3.2. „Oktatás, ösztöndíjak” fejezte tartalmaz közneveléshez kapcsolódó fejlesztési irányokat. A dokumentum kiegészítésére az alábbi javaslatokat tesszük:Köznevelési intézmények infrastrukturális fejlesztése: Különbösek mutatkoznak az egyes települések köznevelési intézményei infrastrukturájának színvonala között, ezért feladatunk a köznevelési intézményeknek helyet adó önkormányzati épületek felújítása, energetikai korszerűsítése, eszközellátottságának javítása. „„A köznevelési intézmények építési műszaki állapotának és eszközellátottságának korszerűsítésével a családok számára vonzóbbá válik gyermekeik helyi intézményekbe iratása, ezáltal is elősegítjük a családok helyben maradását, növeljük a térség megtartó erejét. A köznevelési intézmények infrastrukturális fejlesztéseinek kiemelt célja, hogy a területi különbségeket kiegyenlítve, a minőségi nevelés-oktatáshoz való hozzáférést egyenlő eséllyel megteremtve, a közel azonos színvonalú köznevelési feladatellátáshoz való hozzáférést biztosítva legyenek meg az intézményekben a jelen kor elvárásainak megfelelő infrastrukturális feltételek (megfelelő számú, korszerűen felszerelt tanterem, szaktanterem, labor, nyelvi képzési helyszín, informatikai és egyéb eszközök, korszerű közösségi terek, a mindennapos testnevelés infrastrukturális és eszköz feltételei, illetve helyi igény szerint a művészeti oktatás, a tehetséggondozás biztosításához szükséges termek és speciális eszközök).”	Igen	Köszönjük a kiegészítést, beéptjük.
11	EMMI	Szociális Ügyekért Felelős Államtitkárság észrevételei	nem releváns	Az akadálymentesség elvének konzekvens érvényesítése, a hozzáférhetőség biztosítása a Fogvatékoszággal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény alapján tagállami kötelezettség, valamint horizontális feljogosító feltétel a 2021-2027 programozási időszakban, ezzel a felhasználható EU-s források biztosításának is feltétele. Minderre figyelemmel, a fogvatékoszággal élő jogainak érvényesítését a lehető legnagyobb mértékben szükséges érvényesíteni a stratégiai dokumentumok kidolgozása során. A koncepció szemlélete nem tükrözi a "mindenki számára hozzáférhető", vagy "akadálymentes" szemléletet. A koncepciót szükséges a fogvatékoszággal élő jogaira figyelemmel és azokat biztosítva összeállítani. Az említett elvek több településfejlesztési irányelvhez kapcsolódhatnak, mint például a „népességmegtartó intézkedések”, „társadalmi felzárkózás”, stb. Ezek a szempontok nem csak a fogvatékoszággal élő, de az idősök, kisgyermekesek számára is javíthatják a szolgáltatások hozzáférhetőségét, illetve a települések élhetőségét, megtartó erejét. Ugyanez igaz a fizikai akadálymentesítésén túl a szolgáltatások, illetve a digitális akadálymentesítésre.	Igen	Az akadálymentesség, az egyenlő hozzáférés esélyeinek megteremtése szempontjait megjelenítjük a Stratégiában.
12	EMMI	Szociális Ügyekért Felelős Államtitkárság észrevételei	55. oldal	A 8.2 „Időskori ellátások és szolgáltatások fejlesztése” fejezet „Életkora és/vagy egészségi állapota miatt hátrányos helyzetű, speciális igényű lakosság számára az önálló életvitelhez szükséges, hiányzó ellátások, szolgáltatások biztosítása vállalkozások által, valamint önkormányzati vagy non-profit, civil szervezeteken keresztül.” beavatkozáshoz javasoljuk konkrétizálni a hiányzó szolgáltatásokat, melyeket az említett célcsoport számára vállalkozások által szeretnének biztosítani vagy fejleszteni. „Az időskori lakosság igényeit kiszolgáló, egészségi állapotának megtartását illetve javítását célzó, egész évben elérhető, megvásárolható szolgáltatások biztosítása - • az otthonukban élő idős emberek számára interaktív kommunikációs szolgáltatás kialakításával, az önálló életvitel támogatásával; - • az életkori sajátosságoknak és igényeknek megfelelő szolgáltatási paletta kialakításával és nyújtásával (pl. egészsítő és alternatív egészségügyi szolgáltatások, életvitelt segítő szolgáltatások, mint a házkörüli munkák elvégzése, asszisztált bevásárlás, asszisztált közlekedés stb.)” beavatkozás: A felsorolásban megfogalmazott megvásárolható szolgáltatások a leírás alapján hasonlóak a házi segítségnyújtás és a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás szolgáltatásaihoz. Amennyiben nem ennek a két ellátás típusnak a biztosításáról van szó, ezt rögzíteni szükséges, továbbá ebben az esetben érdemes lenne kifejezni az indokokat és a különbségeket.	Igen	A dokumentumban a különbségtételt megtettük. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtást is beleértjük a fejlesztendő tevékenységek körébe, ugyanakkor a vállalkozások szerepvállalása is elképzelhető.
13	EMMI	Egészségügy Szakmai Irányításért Felelős Helyettes Államtitkárság észrevételei	nem releváns	A Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Programja Stratégiai Program (2021-2027) dokumentum tartalmazza az Egészségfejlesztő Irodákat (EFI) és több helyen is említett tesz mind a tevékenységeikről, mind a jövőbeni együttműködési lehetőségeikről, ami üdvözlendő. A koncepció 2020-ban felülvizsgált és elfogadott változatában azonban már nincsenek nevesítve az EFI-k. A dokumentumban a megjelenítésüket - ha az EFI hálózat hosszú távon is működőképes lesz - megfontolásra javasoljuk.	Részben	Az EFI-k szerepét fontosnak tartjuk, mint azt a Stratégiában jeleztük is. Ugyanakkor a Koncepcióban - a tervezési logika értelmében - nem tartunk szükségesnek olyan részletező ágazati tartalmakat nevesíteni, mint az EFI-k köre. Amennyiben lehetséges, emiatt nem kívánjuk a Koncepciót módosítani, ugyanakkor az abban lefektetett irányelveket érvényesítjük a Stratégiában - az EFI-k nevesítésével is.
14	EMMI	Kultúráért Felelős Államtitkárság észrevételei	30. oldal	A dokumentum 3.5. „Közösség és közösségi terek fejlesztése, térségi identitás erősítése” című fejezet tartalmazza – általánosságban – a kulturális fejlesztéseket is, illetve a résztvevő szereplők között nevesíti a kulturális intézményeket. Javasoljuk a címben a kultúra szó feltüntetését is. Ugyanezt javasoljuk a 62. oldalon lévő táblázatban is.	Igen	Köszönjük az észrevételt, beéptjük.
15	EMMI	Kultúráért Felelős Államtitkárság észrevételei	34. oldal	A 4.2. „Kézműves és kreatív ipar fejlesztése” című fejezetből hiányoljuk a kulturális intézmények és kulturális civil szervezetek megemlítését, melyek az élethosszig tartó tanulás eszközeivel jelentősen hozzájárulnak a kézműves „ipar” megismertetéséhez. Bár a résztvevők körénél (37. oldal) a közművelődési intézmények feltüntetésre kerültek, ezt módosítani javasoljuk a bővebb kört tartalmazó kulturális intézményekre és kulturális civil szervezetekre, mert a kézműves és kreatív tevékenységekben pl. múzeumok, tájházak, népművészeti szervezetek stb. is fontos szerepet töltenek be.	Igen	Köszönjük az észrevételt, módosítjuk.
16	EMMI	Kultúráért Felelős Államtitkárság észrevételei	43. oldal	A Veszprém-Balaton Európa Kulturális Fővárosa kapcsán, a kulturális infrastruktúra fejlesztésénél hiányoljuk a múzeális intézmények és a könyvtárak feltüntetését. Ehhez kapcsolódva a 46. oldalon a résztvevők körénél is szükséges a „közművelődési intézmények” módosítása „kulturális intézmények és szervezetek”-re. Továbbá visszautalva a 40. oldalon az „Eredményességi kritériumokra”, javasoljuk a „Kulturális ren-dezvényeken résztvevők számának időbeni alakulása” mutató helyett más kulturális mutató alkalmazá-sát, mert az - különösen a szabadttéri, nyitott program esetében - nem, vagy csak becsléssel mérhető. A 9. prioritásból hiányoljuk a Veszprém-Balaton Európa Kulturális Fővárosának megjelenítését (leg-inkább az 58. oldalon lévő együttműködési projektek felsorolásából), ehhez kapcsolódva a 60. oldal résztvevők köréből a kulturális intézményeket és szervezeteket. Pótlását szükségesnek látjuk.	Részben	A szöveges javaslatokat átveztük, az indikátort módosítottuk, ugyanakkor a résztvevők számának évenkénti növekedését kívánjuk elérni, ezt célozza a jelzett megfogalmazás. A 9. prioritásban megfogalmazott projektek kapcsán a Balatoni Integrációs Kft. szerepvállalását igénylő projektek megfogalmazására törekedtünk. A Veszprém-Balaton EKf 2023 Zrt. a projekt projektgazdája, egyelőre érdemi együttműködés nem alakult ki, bár alapvetően a BFT és munkaszervezete erre nyitott.

Sorszám	Szervezet	Észrevételező	Érintett oldalszám	Észrevétel szövege	BFT elfogadás (IGEN/NEM, RÉSZBEN, nem releváns)	BFT válasz
17	EMMI	ME Családokért Felelős Tárcza Nélküli Miniszter észrevételei	nem releváns	A 2020. májusban elfogadott Konceptióhoz kapcsolódó „Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Hosszú Távu Területfejlesztési Konceptiója 2014 – 2030 Helyeztelemzés” dokumentumot célszerű lenne kiegészíteni az alábbi ponttal és tartalommal: „Az Országgyűlés és a Kormány által jóváhagyott kapcsolódó Stratégiák: - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió - Országos Területrendezési Terv - Program a Versenyképesebb Magyarorszáért - Nemzeti Reformprogram (2020) - A magyar mikro-, kis- és középvállalkozások megerősítésének Stratégiája 2019-2030 - Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030 - Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia - Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (2018-2030) - Nemzeti Tájstratégia (2017-2026) - Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II. - Nemzeti Közlekedési Infrastruktúra-fejlesztési Stratégia 2014-2030 - A Nemzeti Ifjúsági Stratégia 2009-2024 (Készítette: Magyarország Kormánya, 2009), - Időösügi Nemzeti Stratégia 2034-ig (Készítette: Szociális és Munkaügyi Minisztérium, Készült: 2009), - „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” akcióterv (1685/2020. (X. 22.) korm. határozat Az Európai Unió számára készített, „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030) akcióterv elfogadásáról, valamint a végrehajtásának a 2021–2022. évekre szóló intézkedési Tervéről)	Részben	A megítéléseket köszönjük, a felsorolást a helyzetelemzés következő módosítása során bővítjük.
18	EMMI	ME Családokért Felelős Tárcza Nélküli Miniszter észrevételei	27. oldal (Program)	„A prioritás indokoltága” című részben és a szövegben máshol is szerepel a lakosság „ minősítése ”: „ alacsonyabb státuszú lakosságról , illetve magasabb státuszcsoportha tartozó családokról esik szó. Kérjük egyértelműen definiálni, hogy kik és milyen ismérvek alapján tartoznak egyik vagy másik csoportba. Mit értenek a tervezők „alacsonyabb státuszú” lakosságon? („A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet állandó és lakónépessége tartós, évtizedes trendben folyamatosan csökken. Ez a népességcsökkenés az országos átlagnál másfélszer nagyobb mértékű előregedési tendenciával társul. Egy beavatkozás nélküli folyamat eredményeként 2062-re az üdülőkörzet népessége a jelenleg 270 ezer főről 184 ezer főre csökkenhet, rendkívül magas, közel 100%-os eltartottsági rátával. Jellemző a tehetséges fiataloké, fiatal felnőttek elvándorlása, azonban a természetes fogynást enyhítő pozitív vándorlási egyenleg inkább az időskorú lakosság által generált. A népességfogyás és a kedvezőtlen demográfiai folyamatok különösen súlyosak egyes háttértelepüléseken, ahol az elvándorlást és előregedést nem ellensúlyozza a beköltözés sem, a helyben maradók pedig jellemzően az alacsonyabb státuszú lakosság köréből kerülnek ki. E folyamatok révén a régió periferiáin a tartós elszegényedés, és a strukturális hátrányokból adódó tartós hanyatlás réme fenyeget.”) Vitatjuk továbbá azt az állítást, hogy az ösztöndíjak és tehetségpárhuzamos programok a „magasabb státuszcsoportha tartozó családok”-at vonzanak a térségbe. Ez milyen felmérésen, kutatáson alapul? Egy átlagos vagy alacsony jövedelmű család esetében egy anyagi szempontból számukra elérhetetlen tehetségpárhuzamos program, illetve ösztöndíj pont ellenkező hatással bírna (elég csak arra gondolnunk, hogy egy hangszer megvásárlása, vagy külföldi sportversenyeken való részvétel milyen költséget jelent). (3.2. Oktatás, ösztöndíjak „Különösen fontos a népességmegtartás szempontjából a tehességpárhuzamos (sport, művészetek, kreativitás...stb.), ugyanis a tehetséges fiatalok térségi kötődéseinek megerősítése mellett a magasabb státuszcsoportha tartozó családok lakóhelyválasztását is befolyásoló tényező. Emellett a hátrányos helyzetű fiatalok számára viszont kitörési lehetőséget, motivációs erőt és szinten kötődést biztosíthat egy szakszerűen, kiváló eszköz- és humán feltételek mellett működtetett tehességpárhuzamos program.”)	Részben	Az észrevétel által említett, statisztikai eszközökkel adathány, az adatok érzékenysége illetve az elavult népszámlálási adatok miatt nehezen lekövethető jelenséget mind terepi tapasztalatok igazolják, mind pedig különböző önkormányzati véleményvizsgálatokon felmerülő problémaként jelentkezik. Emellett a fejlesztési dokumentumok tervezése során lezajlott tervezési fórumok visszatérő témája is volt. Az "alacsonyabb társadalmi státuszú lakosság" helyben maradása, és a képzettebb, mobilisabb népesség elvándorlása főként az üdülőkörzet déli, somogyi, valamint zalai háttérterületein figyelhető meg. Az alacsony státusz itt jellemzően az alacsony fokú iskolázottságban, az alacsony jövedelmi szintben, a munkaerő relatív (!) versenyképességében mutatkozik meg. Emellett szintén tény, hogy a roma lakosság is térben egyre inkább koncentráldódik ezeken a területeken. Ezen túlmenően a magas szintű tehességpárhuzamos véleményünk szerint befolyásolja egy értelmiségi vagy középosztálybeli család lakóhely- iskola- vagy képzőhely-választását is (ld. Sportért felelős Államtitkárság észrevétele). Ugyanakkor a hátrányosabb helyzetű tanulók számára is esélyt teremthet az előrelépésben. Az észrevétel logikai érvelése inkább a stratégiával történő egyetértés irányába mutat meglátásunk szerint.
19	EMMI	ME Családokért Felelős Tárcza Nélküli Miniszter észrevételei	29. oldal	A 3.3. „ Foglalkoztatási programok, életpályamodellék” fejezetet javasoljuk kiegészíteni az alábbi tartalommal: „A foglalkoztatás feltételeinek javítása érdekében cél a rugalmas munkavégzési formák támogatása, amely hozzájárul a munka és a magánélet megfelelőbb egyensúlyához, növelve a munkatatók és a munkavállalók alkalmazkodó képességét. Támogatjuk az atipikus foglalkoztatást elősegítő intézkedések bevezetését a kisgyermekes szülők számára.”	Igen	A javaslattal egyetértünk, a kiegészítést megtettük.
20	EMMI	Sportért Felelős Államtitkárság észrevételei	nem releváns	Tekintettel arra, hogy a Balaton Kiemelt Térség Hosszútávú Fejlesztési Konceptóját (2014-2030) a Balaton Fejlesztési Tanács aktualizálta és 2020. májusban elfogadta, jelen értékelésben és elemzésben az EMMI Sportért Felelős Államtitkársága a Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Programját értékeli. Megjegyzendő, így az Államtitkárság a Balatonnal közvetlenül határos megyék (Zala, Veszprém, Somogy) területfejlesztési koncepciói közül még egyiket sem értékelte, így az azokkal történő koherencia vizsgálatot sem tudta elvégezni.	Nem releváns	Köszönjük a tájékoztatást.
21	EMMI	Sportért Felelős Államtitkárság észrevételei	nem releváns	Az Államtitkárság üdvözlő, hogy a Balaton térség jövőképe 4 pillérre között megjelenik az egészség, a stratégia célok között pedig a dokumentum hangsúlyozza a régióban élők és ide látogatók egészségi állapotának és életminőségének javítását a térség természeti forrásaira épített egészségipari szolgáltatások igénybevétele és közvetítése által. Szintén támogatandó, hogy a horizontális jellegű fejlesztési célok között megjelenik a helyi társadalmi szükségletekre, igényekre reagáló, egyedi fejlesztési programok végrehajtása és nyomon követése, valamint a Balaton térségben belüli partnerségi együttműködések ösztönzése az érintett szakmai szervezetek, intézmények között, illetve az állami, önkormányzati és civil szervezetek közti partnerségbe.	Nem releváns	Köszönjük az Államtitkárság támogató észrevételét!
22	EMMI	Sportért Felelős Államtitkárság észrevételei	nem releváns	A Víz és infrastruktúra prioritáson (1. prioritás) belül a településfejlesztési intézkedések szintén lényegi célkitűzésének tartja az Államtitkárság, hogy a Tanács a közösségi terek fejlesztése tekintetében önállóan is indokoltan tartja többek közt a nem versenysport célú sportpárhuzamos kialakításának támogatását.	Igen	A kiegészítéssel egyetértünk, beillesztjük a dokumentumba.
23	EMMI	Sportért Felelős Államtitkárság észrevételei	nem releváns	A térségi népességmegtartó-képesség fejlesztése prioritáson (3. prioritás) belül az Államtitkárság is egyetért az azt, hogy a népességmegtartás szempontjából a tehességpárhuzamos – többek közt a sport területén - a tehetséges fiatalok térségi kötődéseinek megerősítése mellett a magasabb státuszcsoportha tartozó családok lakóhelyválasztását is befolyásolja, a hátrányos helyzetű fiatalok számára pedig kitörési lehetőséget, motivációs erőt és szinten kötődést biztosíthat. A sport területén a programban jelzett „szakszerűen, kiváló eszköz- és humán feltételek mellett működtetett tehességpárhuzamos program” a Magyar Diáksport Szövetség által működtetett Diákolimpia”, melynek térségi kiemelt megvalósítása, elmélyítése az Államtitkárság részéről támogatott.	Részben	A javaslatot köszönjük, a projektszintű nevesítés a Stratégiai Program jellegéből adódóan e dokumentumban nem lehetséges, azonban az Operatív Program esetén lehetőség lehet erre.
24	EMMI	Sportért Felelős Államtitkárság észrevételei	30. oldal	A szinten a 3. prioritáson belül megvalósuló, 3.5. Közösség és közösségi terek fejlesztése, térségi identitás erősítése intézkedés keretében a Tanács jelzi, hogy a szabadidő eltöltését biztosító egyéb infrastruktúra elemekkel való ellátottság tekintetében rendkívül nagy eltérések tapasztalhatók a parti és háttértelepülések között, emiatt • egyrészt különösen a háttértelepüléseken nem áll rendelkezésre megfelelő humán-erőforrás, • másrészt a szabadidős programkínálat az egész régiót tekintve erősen szezonális, területileg pe-dig erőteljesen a parti településekre koncentrált. A Tanács a fentiek miatt többek közt a szabadidő eltöltését közösségi szinten szolgáló (pl. tömegsport) infrastruktúra-elemek műszaki és tartalmi fejlesztését, valamint azon túl a programalternatívák szélesítését célozza, melyet az Államtitkárság támogat, az alábbiak szerint: Az Államtitkárság kifejezetten javasolja, hogy a kohéziós politikához való és a Versenyképes Magyarország Operatív Programhoz, mint az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) és az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+), valamint Magyarország társfinanszírozásában megvalósuló programhoz való közvetlen kapcsolódás megteremtése érdekében a program legalább az alábbiak szerint, részletesebben fejtsze ki a 3. prioritás keretében a megyében megvalósítani tervezett, helyi szintű, népességmegtartó hatású humán és ESZA típusú beavatkozások körét, közte a következő sportcélú fejlesztési elképzeléseket is: - kisgyermekkor, óvodai mozgásfejlesztést célzó programok - a végzettség nélküli iskolaelhagyás érdekében az általános iskolai oktatás iskolán kívüli eszközökkel történő kiegészítését támogató programok (kiemelten a helyi sportszervezetek hazai sportszövetségei intézményi és egyesületi programjaiba, valamint nemzeti sport-eseményekhez kapcsolódó, fiatalok bevonását célzó programjaiba való bekapcsolódást ösztönző programok.) Mivel a Program szerint az infrastruktúra-elemek műszaki és tartalmi fejlesztéséhez, valamint azon túl a programalternatívák szélesítéséhez megfelelő szakszemélyzet és források is szükségesnek, ezért ebben a tekintetben az Államtitkárság javasolja, hogy ne csupán a közösségsszervező, hanem a re-kráció és sportszervezésben közreműködő humán-erőforrás térségi fejlesztése is jelenjen meg nevesítve a programban (érintett pedagógusok, sportszakemberek). Javasoljuk továbbá, hogy a programban kiemelten jelenjen meg a lakosság egészségfejlesztő testmozgásban gazdag életvezetését támogató sportinfrastruktúra fejlesztése is, kiemelten a fiatalok egészségfejlesztő testmozgásával foglalkozó humán erőforrás fejlesztését, képzését szolgáló, valamint a térségi diák és szabadidősport programkínálatot (közte a tehességpárhuzamos programok térségi elmélyítését) is bővítő - akár komplex - települési sportlétesítmény fejlesztések. A 3. prioritás megvalósításában résztvevő szereplők, lehetséges kedvezményezettek köre kapcsán a fentiek okán az Államtitkárság részéről javasoljuk, hogy nevesítve jelenjen meg a sportszövetség-ek, de legalább a sportszervezetek is.	Részben	A projektszintű beavatkozások irányába mutató kiegészítéseket az Operatív Programban tesszük meg. A humán-erőforrás fejlesztése kapcsán megfogalmazottakat beépítettük az anyagba, a kedvezményezettek körének bővítését megtettük.

Sorszám	Szervezet	Észrevételező	Érintett oldalszám	Észrevétel szövege	BFT elfogadás (IGEN/NEM, RÉSZBEN, nem releváns)	BFT válasz
25	EMMI	Sportért Felelős Államtitkárság észrevételei	41. oldal	A turizmusfejlesztésről szóló 6. prioritás kapcsán az Államtitkárság szintén üdvözlí, hogy az attrakciófejlesztés intézkedés keretében a Tanács többek közt a sportrendezvényekkel is úgy számol, mellyel egy-egy speciális célcsoportot a jelenleg még alacsonyán kihasználtsági időszakban meg lehet szolgítani, ahogyan azt is, hogy az intézkedés a strandok fejlesztése kapcsán kifejezetten nevesíti a kiegészítő programok szervezését - többek közt - a sport területén, a vitorlázást, a víz sportokat pedig önálló attrakcióként veszi számba. A 6. prioritás megvalósításában résztvevő szereplők, lehetséges kedvezményezettek köre kapcsán a fentiek okán az Államtitkárság részéről szintén javasoljuk, hogy ott nevesítve jelenjenek meg a sportszervezetek is (a tervezet jelenleg e prioritás kapcsán a sportszolgáltatást végző vállalkozásokat nevesíti, melynek tágabb értelmezése indokolt).	Igen	A javaslattal egyetértünk.
26	EMMI	Sportért Felelős Államtitkárság észrevételei	52. oldal	A 8. Egészségfejlesztés prioritás kapcsán az Államtitkárság üdvözlí, hogy a program az egészségügyi tudatos életmód iránti elköteleződés növelését célozza, szemléletformáló és képző, jellemzően szabadidős programok által, és az eredményességi kritériumok kapcsán mutatóként jelöli meg a lakosság <i>testtömeg indexét</i> . Az Államtitkárság javasolja, hogy e mutató adatforrás kapcsán a program jelölje meg a Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Tesztet (NETFIT*) is a beavatkozások hatásainak mérése érdekében az iskoláskorú populáció esetében.	Igen	A javaslatot köszönjük. Amennyiben rendelkezésre települési szinten az adat, és BKÜ szintre aggregálható, úgy alkalmazzuk forrásként.
27	EMMI	Sportért Felelős Államtitkárság észrevételei	53. oldal	E prioritás 8.1. Egészségügyi szolgáltatások fejlesztése c. intézkedése keretében az Államtitkárság javasolja továbbá, hogy – az egészségfejlesztő testmozgás ágazatközi előmozdítása érdekében – a szolgáltatások szakmai, tartalmi fejlesztése pont keretében jelenjenek meg a rekreációs és sportszolgáltatások is és a sportszervezetekkel való együttműködés is (pl. „a betegségmegelőzés, egészségfejlesztés, szűrést célzó lakossági szolgáltatások kiterjesztése az egészségfejlesztési irodákkal való együttműködésbe” pontot kiegészítve) Az egészségügyi szolgáltatásokhoz kapcsolódó infrastruktúra fejlesztése kapcsán – hasonlóan a 3. prioritáshoz, ahhoz való kapcsolódása érdekében – a 8.1. intézkedésben is javasoljuk megjeleníteni a lakosság egészségfejlesztő testmozgásban gazdag életvezetését támogató sportinfrastruktúra fejlesztését, kiemelten a fiatalok egészségfejlesztő testmozgásával foglalkozó humán erőforrás fejlesztését, képzését szolgáló, valamint a térségi diák és szabadidősport programkínálatot (közte a tehetséggondozó programok térségi elmélyítését) is bővíti - akár komplex - települési sportlétesítmény fejlesztéseket. A 8. prioritás megvalósításában résztvevő szereplők, lehetséges kedvezményezettek köre kapcsán a fentiek okán az Államtitkárság részéről ehelyült is javasoljuk, hogy ott nevesítve jelenjenek meg a sportszervezetek is.	Részbén	A javaslatot az 1.3. intézkedésben és a 3.5. intézkedésben jelenítjük meg az erősebb tematikus kapcsolódás miatt.
28	EMMI		nem releváns	Egészségfejlesztési Irodát Európai Unió pályázat keretében 2013-tól összesen 61 EFI jött létre, 2018-tól pedig újabb kiírás keretében az új járásközpont további 53 EFI létrehozása történt meg. 2018-tól Lelki Egészség Központ funkcióval bővült az EFI-k feladatai, erre a korábban létrejött EFI-k is nyújthattak be pályázatot, így a 61 EFI-ből 38 esetében épült be a LEK funkció a tevékenységükbe. Jelenleg 111 járásban működik EFI, ebből 88 rendelkezik lelki egészség funkcióval. Az egészségügy prevenció kapacitásainak megerősítéseként működő Egészségfejlesztési Irodák (a továbbiakban: EFI) önállóan és másokkal együttműködve, az illetékeségi területükhöz tartozó teljes lakosság testi, lelki egészségi szükségleteinek, igényeinek és élethelyzetének megfelelő, az egészséggel összefüggő egyéni képességek fejlesztésére, közösségi cselekvések erősítésére, az egészséget támogató környezet kialakítására és fenntartására irányuló tevékenységeket végeznek, koordinálnak, illetve mozdítanak elő. Az EFI-k a lakossághoz közeli és térítésmentes egyéni és közösségi egészségfejlesztési szolgáltatások megvalósításával és széles partnerhálózat kialakításával az adott járás közösségének aktív és integrált részét képezik. Tevékenységük célcsoportja a várandósoktól kezdődően a kisgyermekes családokon át, az iskolások és fiatalok, valamint az aktív felnőttek mellett az idősök is, részükre szükségleteiknek megfelelő módon, helyen és időben nyújtanak egyéni életmód tanácsadást, illetve olyan közösségi programokat, melyek segítik az egészség választását. Ennek köszönhetően a lakosságnak az a része is könnyebben elérhető, akik eddig nem voltak motiváltak az egészségfejlesztési programokba történő részvételben, vagy nem jutottak el hozzájuk az országos népegészségügyi kommunikációban megfogalmazott üzenetek. Az EFI-k által végzett szakmai tevékenységek 1. Községi egészségfejlesztési szolgáltatások – célcsoportos (gyermek, család, idős, hátrányos helyzetű, krónikus beteg, iskola, munkahely, mentális) Szolgáltatások felsorolása: • Községi egészségfejlesztési tevékenységek szakmai támogatása, megvalósításában való részvétel • Szülői készségek fejlesztése • Mentális egészségfejlesztés • Depresszió és öngyilkosság megelőzési programok megvalósítása 2. Egyéni egészségfejlesztési szolgáltatások – egyéni kockázatok felmérése, ez alapján rövid intervenció, az alapellátás, szakellátás felé történő irányítás 3. Egészségkommunikáció - Internetes megjelenés, közösségi csoportok, ismeretterjesztő előadások, rendezvényeken történő részvétel, helyi egészségkommunikációs kampányok 4. Együttműködés – Érdekcsoport terkek, járási egészségösvények, interszektoriális együttműködések, járási egészségtervek készítésében részvétel, területi EFI-csoport kialakítása. 1)TÁMOP-6.1.2/11/3 és TÁMOP-6.1.2/11/LHH/B azonosító számú pályázatok keretében 2)EFOP-1.8.19-17, illetve a VEKOP-7.2.2-17 „Az alapellátás és népegészségügy rendszerének átfogó fejlesztése - népegészségügy helyi kapacitás fejlesztése	Nem releváns	Köszönjük a tájékoztatást.
29	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága	Puskás Zoltán	6. oldal	6. oldal: „Klimaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás ökológiai, társadalmi, infrastrukturális és vízügyi feltételeinek megteremtése, a tó ökológiai rendszerének védelme” Veszprém Megye Területfejlesztési Koncepciója Módosítását (https://veszpremmegye.hu/letoltesek/teruletfejlesztas/dokumentumok/02tfk_2030.pdf) a napokban véleményeztük. Ennek 77. oldalán szerepel, hogy „a Balaton optimális vízkészlet-gazdálkodását meg kell valósítani. A Balaton felső szabályozási szintjének újabb 10 cm-rel történő emelése kívánatos, melynek infrastrukturális igényeit biztosítani szükséges.” A 83. oldalon pedig ez áll: „a Balaton vízminőségének és vízszintjének fenntartása, illetve javítása az üdülőturizmus érdekében” Itt, és a 3. Prioritások leírása 2. Prioritás (19. oldal – a prioritás indokoltága) kapcsolódóan fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a „Klimaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodást” nem jelenítheti az üdülőturizmus érdekében történő szabályozási vízszint újabb 10 cm-rel történő emelése! A jelenlegi, 120 cm-es üzemi vízszint természetvédelmi tapasztalatai alapján olyan kedvezőtlen irányban változtatja meg a tó ökológiai viszonyait, ami a természetvédelmi értékek széles tárházának biztos eltűnését eredményezi a parti régió élőhelyein. A Balatonon nem lehetséges vízszintet emelni és a parti régió élőhelyeit egyszerre védeni. Utóbbi térben visszaszorult, minőségben kedvezőtlen irányban változik. Ennek az egyszerű oka, hogy a parti menti művi környezet nem teszi lehetővé a parti régió élőhelyi zonációjának vízszint függő változását. A turisztikai fejlesztések esetén is kiemelkedően fontosnak tartjuk annak a szemléletnek a megjelenését, hogy a fejlesztések nem mehetnek a természeti értékek rovására. A tó parti régiója kiemelkedő jelentőséggel bír a térség természeti környezete által biztosított szolgáltatások szempontjából is. Megóvása az egész ökoszisztéma szempontjából kulcsfontosságú. Az elmúlt időszak parti régiót érintő - és ezen a ponton nem csak a vízzel borított élőhelyeket, hanem a szárazulatokat is érintő - beruházások egyáltalán nem kímélték sem a tó általános ökoszisztéma szolgáltatásának képességeit, sem Natura 2000, sem védett természeti értékeit. A Balaton vízszintjének szabályozását nem lehetséges stratégiai szinten csupán a turisztikai céloknak alávetni, mert az ökológiai sajátságok háttérbe szorítása esetén a turisztikai vonzerő alapjai változnak már középtávon is elenyészlenül. A csónak kikötők és a fokozott mértékben folyamatosan megjelenő kishajó, vitorlázó kikötők a tervezés szintjén nélkülöznek minden előzetes koncepcionális stratégiai alapot. Amennyiben fontosnak tartjuk a stratégiai dokumentációban a különböző ágazatok által képviselt érdekek kommunikációjának alapul megjelenését, nem kerülhetjük meg a Balaton egészének dimenziójában megfogalmazott stratégiai kérdéseket sem. Ennek fontos egyeztetési "tere" lehet a dokumentációban javasolt együttműködési szervezetek platformja is. A parti régiót érintően a területgazdálkodási tervezések során a tó egészére vonatkozóan szükség volna egy megalapozott, minden szakmai és valódi társadalmi igényt közös nevezőre hozó "vitorlázó kikötő", valamint egy "horgászcsónak kikötő" koncepcióra. Mindkettőhöz jogszabályokon alapuló cselekvési tervet is szükséges lenne kialakítani. Jelenleg ezek természetvédelmi, társadalmi problémakörök csupán az egyes kezdeményezések szintjén jelennek meg, nélkülözve a tó egészének dimenzióját. Első lépésben meg kellene határozni, hogy mennyi vitorlázó és horgászcsónak kikötésére van szükség és lehetőség a tó egészén és ez alapján lenne csak indokolt a térségi fejlesztések során az egyes lehetséges helyszínek tervpályáinak megjelenítése. Ezzel párhuzamosan meg kellene indítani a jelenlegi jogszabályokba ütköző módon működtetett vagy kialakított kishajó és csónak kikötésére használt kikötőhelyek felszámolását (kisméretűeket és nagyobbakat egyaránt). Alternatív lehetőségként meg kell vizsgálni a parton tárolhatóság dinamikus logisztikai elemét is. Minden erőfeszítést meg kell tenni annak érdekében, hogy a parti régió természeti adottságait megőrizzük, tehermentesítsük vagy, ahol szükséges, javítsuk az ésszerű emberi területgazdálkodási igények mellett.	Részbén	A felvetést köszönjük, annak szakmai tartalmával egyetértünk, ugyanakkor nyilvánvalóan nem áll módunkban Veszprém Megye Területfejlesztési Koncepcióját véleményezni e felületen. A véleményezés során a vízszinttel vonatkozóan a Balaton Fejlesztési Tanács is jelezte, hogy a szabályozási vízszinttel kapcsolatos beavatkozások csak akkor lehetnek indokoltak, ha azok nem veszélyeztetik a Balaton ökológiai állapotát. A vízszint további emelését jelenleg nem tartjuk indokolhatónak. Számos egyéb felvetés kapcsán pedig - egyetértésünk mellett - azt jelezzük, hogy szakpolitikai, jogszabályi kérdések kapcsán a Balaton Fejlesztési Tanács nem illetékes, csak szakmai, térségi befolyását képes latba vetni, valamint az egyeztetéseknek fórumot tud teremteni.

Sorszám	Szervezet	Észrevételező	Érintett oldalszám	Észrevétel szövege	BFT elfogadás (IGEN/NEM, RÉSZBEN, nem releváns)	BFT válasz
30	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága	Puskás Zoltán	6. oldal	<i>„a fenntartható területhasználat és területrendezés kialakítása érdekében a parti sétányok kialakításának és a parthasználatnak az egységes elvek szerinti kijelölése és szabályozása, a parti sétányok, zöldterületek területének növelése, továbbá a közterület-használat egységes elvek szerinti szabályozása, különös tekintettel a kulturális és sport rendezvények megtartására, figyelemmel a környezetterhelési szempontokra: ” E pont nem fordít kellő figyelmet a beépítetlen, vagy ember által kevéssé bolygatott és ökológiailag is jelentős – legalább minimális szinten ökológiai potenciállal bíró – partszakaszok védelmére. Nem pusztán az jelenti a partszakaszok problematikáját, hogy azok a települések belterületén fejlesztésekre szorulnak, illetve a közéleti funkcióikat elvesztve elzártakká válnak, hanem a rohamos (funkcionálisan széles skálán mozgó) építkezések folytán ökológiai értelemben megszűnnek létezni, és pusztán mesterséges vagy félmesterséges parti zónák alakulnak ki a tó körül a hirmondóban maradt részekben is. Figyelembe véve, hogy például a déli part kb. 90%-a mesterséges, illetve a partok sorvadása egyértelműen romló tendenciát mutat, jelenleg ez az egyik legnagyobb katasztrófával fenyegető természet- és környezetvédelmi problémája a Balatonnak.</i>	Igen	A mondatot kiegészítettük a nem bolygatott, ökológiai potenciállal bíró partszakaszok védelmének szükségességével.
31	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága	Puskás Zoltán	2. Célszöveg bemutatása 9. oldal	Horizontális jellegű fejlesztési célok • Fenntartható környezet- és tájhasználat, mely során a tervezett beruházások, (pl. ingatlan-, vonalas infrastruktúra-fejlesztések) figyelemmel vannak a természeti értékek védelmére, a táji értékek és a tájkarakter védelmére, a vízbázisok védelmére, a levegőszennyezés, a zajszennyezés és fényszennyezés csökkentésére, a hulladékok keletkezésének mérséklésére. A fejlesztések során figyelemmel kell lenni a térségi, illetve települési rendezési tervekre, amelyek az egyes településeken, illetve térségekben a természeti, környezeti értékek, adottságok és erőforrások figyelembe vételével befolyásolják az egyes beruházások megvalósítását. A stratégiai fejlesztési terveket összhangba kellene hozni (ld. korábban hivatkozott Veszprém Megye Területfejlesztési Konceptiója), egységes(ebb) és előrevívő szemléletre kellene törekedni, amely elsősorban a fenntarthatóságot célozza!	Nem releváns	A Balaton Fejlesztési Tanács is megküldte észrevételeit Veszprém megye számára a fejlesztési dokumentumok kapcsán.
32	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága	Puskás Zoltán	10. oldal	„A program készítésekor figyelembe vételre került a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról szóló 2000. évi CXII. törvény (továbbiakban: Balaton-törvény).” Nyelvhelyességi szempontból javasoljuk a mondat átfogalmazását, és megjegyezzük, hogy jelenleg (2019. március 15-től) a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018 évi CXIX. törvény (MaTrt) van érvényben, mely a 2000. évi CXII. törvényt (továbbiakban: Balaton-törvény) hatályon kívül helyezte!	Igen	Szerkesztési hiba történt, több észrevételező is jelezte a hibát, módosítottuk!
33	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága	Puskás Zoltán	3. Prioritások leírása 1. Prioritás 12. oldal	A 1. prioritáshoz: mivel e prioritás ejt szót az épített környezetről, talán itt lenne értelme specifikus célként megfogalmazni egy olyan konkrét beavatkozásokkal járó módszertan (jogi és fiskális eszköztárszer) kidolgozását, mely lehetővé teszi egész települések vagy településrészek komplett rehabilitációját a településkép minőségének javítása érdekében. Ez alatt adott esetben a teljes utcaképet érintő beavatkozásokat (akár egy arra méltó múltbeli állapot visszaállítását, beleértve a magánépületek színtét, homlokzati elemeit, nyílászáróit, az utcabútorokat, közvilágítás elemeit stb.) kell érteni. Esztétikus településen élni egészségesebb, és az ilyen jellegű fejlesztések után az érintett ingatlanok árai meredeken emelkednek.	Részben	Az észrevétel szakmailag pontos és jó. Ugyanakkor a specifikus célok jellegéből adódóan egy eszköz célként való megfogalmazása nem feltétlenül szerencsés. A stratégia szöveges kifejtésében lehetséges inkább megjeleníteni, mint egy alternatívát.
34	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága	Puskás Zoltán	13. oldal	A prioritás indokoltága fentről a 3. mondat hiányos: „Annak érdekében, hogy a régió egészének ökológiai egyensúlya fennmaradjon, az azt elősegítő infrastruktúrális és beavatkozásokat feltétlenül támogatnia kell a térségi forráskihelyezéseknek.”	Igen	Köszönjük, javítottuk.
35	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága	Puskás Zoltán	nem releváns	Vízgazdálkodás, vízügyi infrastruktúra-fejlesztés: A 120 cm-es vízszint-tartás és a kapcsolódó műszaki beavatkozások ismét összekeverednek "ökológiai" szempontokkal, illetve részben erre hivatkoznak. Ez a teljes bekezdés ökológiai szükségszerűséggé állítja be a mederrotációkat, ehhez kapcsolódóan a zagterek fejlesztését, rekultivációját, ipari kikötőt, stb. Ez sok minden, de nem ökológiai szükségszerűség. A gondolatmenet a 14. oldalon a kiszivárlásokkal folytatódik, hasonló szemléletben. Sajnos továbbra is ugyanaz a helyzet, az árvizeket a patakmedrek "rendbétételeivel" próbálják kezelni. A mederrotációk, stb. műszaki beavatkozások nem tudják megoldani a problémát, és közben értékes élőhelyeket tesz tönkre a "rendezés". A csapadékvíz problémáját máshonnan kellene megközelíteni: a mezőgazdasági művelés, erdők állapota, burkolt és beépített felületek és utak mennyisége, minősége irányából. A kiszivárlások által érintett települések esetében fontos volna olyan fejlesztési irányok és elvek megfogalmazása, ami nem elsősorban csak az "árvíz-félelem" kizárólagos elve alapján foglalkozik a vízkormányzással. Számos példát sorolhatunk fel az elmúlt néhány év időszakából is arra vonatkozóan, hogy belterületi kiszivárlás szakaszokat csupán csatornaként és nem élővízként kezelnek. Érvényre lehetne juttatni olyan természetvédelmi szempontú megközelítéseket, melyek a települések zöld hálózatának tervezése során a településen belüli kiszivárlásokat értékelő, a pihenést, felüdülést és kikapcsolódást is figyelembe vevő parkrendezési módszertanon alapulnak. Ez lehetőséget adhat a "zöld" szemléletformálásnak, az oktatási célú bemutatásnak. Napjainkban már rendelkezésre állnak olyan mérnököbiológiai megoldások, melyek alkalmasak a vízgazdálkodási konfliktusok természetközeli feloldására. A dokumentációban említett belterületi vívvisszatartások tervezése során fontos szempontként már a tervezés során figyelembe kellene venni ezek természetvédelmi vonatkozásait és reális többlet lehetőségait is.	Igen	A kiszivárlásokra vonatkozó javaslatot beépítettük az anyagba, köszönjük!
36	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága	Puskás Zoltán	nem releváns	A vízellátás megnyitása sok esetben karsztvíz alapú. Fontos megjegyezni, hogy a lakossági vízellátásban egyre hangsúlyosabbá váló karsztforrások foglалása fontos természetvédelmi kérdést érint és sok esetben hátrányosan. Különösen fontos és hangsúlyos kérdés ez a Balaton-felvidéki Balaton vízgyűjtőn. A források által táplált vizes élőhelyek kis kiterjedésűek, ezért nagyon sérülékenyek is egyben és számos értékes endemikus fajnak adnak pótoltatlan otthont. A források közeléi foglалása sem okozhatja a hosszú távú, szintén közösségi érdeket szolgáló természetes források és kilyóloinak és kiszivárlásainak élőhelyeit.	Részben	A természetvédelmi kérdés jelentőségével egyetértünk, ugyanakkor a téma kapcsán erőteljesen a DRV által megküldött projektjavaslatok tartalmára támaszkodtunk.
37	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága	Puskás Zoltán	2. Prioritás: Természetvédelmi és klímavédelem 18. oldal	a stratégiai cél megfogalmazásában a biodiverzitás helyett javasolnánk a biológiai sokféleség megfogalmazást (a későbbiekben pedig felváltva alkalmazni).	Igen	A specifikus célt módosítottuk, a stratégiai cél változatlan maradt, hiszen az visszahatna a korábban elfogadott koncepcióra is.
38	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága	Puskás Zoltán	19. oldal	fel kell hívunk a figyelmet arra, hogy a „klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodást” nem jelentheti az üdülőturizmus érdekében történő szabályozási vízszint újabb 10 cm-rei történő emelése! A jelenlegi, 120 cm-es üzemi vízszint természetvédelmi tapasztalatai alapján olyan kedvezőtlen irányban változtatja meg a tó ökológiai viszonyait, ami a természetvédelmi értékek széles tárházának biztos eltűnését eredményezi a parti régió élőhelyein. A Balatonon nem lehetséges vízszintet emelni és a parti régió élőhelyeit egyszerre védeni. Utóbbi térben visszazorul, minőségben kedvezőtlen irányban változik. Ennek az egyszerű oka, hogy a part menti művi környezet nem teszi lehetővé a parti régió élőhelyi zonációjának vízszint függő változását.A turisztikai fejlesztések esetén is kiemelkedően fontosnak tartjuk annak a szemléletnek a megjelenését, hogy a fejlesztések nem mehetnek a természeti értékek rovására. A tó parti régiója kiemelkedő jelentőséggel bír a térség természeti környezete által biztosított szolgáltatások szempontjából is. Megóvása az egész ökoszisztéma szempontjából kulcsfontosságú. Az elmúlt időszak parti régiót érintő - és ezen a ponton nem csak a vízzel borított élőhelyeket, hanem a szárazulaton hozzá közvetlenül kapcsolódó élőhelyeket egyaránt érintjük - beruházások egyáltalán nem kímélték sem a tó általános ökoszisztéma szolgáltatásának képességeit, sem Natura 2000, sem védett természeti értékeit. A Balaton vízszintjének szabályozását nem lehetséges stratégiai szinten csupán a turisztikai céloknak alávetni, mert az ökológiai sajátosságok háttérbe szorítása esetén a turisztikai vonzerő alapjai változnak már közptávon is előnytelenül. A csónakkikötők és a fokozott mértékben folyamatosan megjelenő kishajó, vitorlás kikötők a tervezés szintjén nélkülöznek minden előzetes koncepcionális stratégiai alapot. Amennyiben fontosnak tartjuk a stratégiai dokumentációban a különböző ágazatok által képviselt érdekek kommunikáción alapuló megjelenését, nem kerülhetjük meg a Balaton egészének dimenziójában megfogalmazott stratégiai kérdéseket sem. Ennek fontos egyeztetési "tere" lehetne a dokumentációban javasolt együttműködési szervezetek platformja is. A parti régiót érintően a területhasználati tervezések során a tó egészére vonatkozóan szükség volna egy megalapozott, minden szakmai és valós társadalmi igényt közös nevezőre hozó "vitorlaskikötő", valamint egy "horgászcsonák kikötő"- koncepcióra. Mindkettőhöz jogszabályokon alapuló cselekvési tervet is szükséges lenne kialakítani. Jelenleg ezek természetvédelmi, társadalmi problémákra csupán az egyes kezdeményezések szintjén jelenik meg, nélkülözve a tó egészének dimenzióját. Első lépésben meg kellene határozni, hogy mennyi vitorlás és horgászcsonák kikötésére van szükség és lehetőség a tó egészén és ez alapján lenne csak indokolt a térségi fejlesztések során az egyes lehetséges helyszínek tervlapi megjelenítése. Ezzel párhuzamosan meg kellene indítani a jelenleg is jogszabályokba ütköző módon működtetett vagy kialakított kishajó és csónakok kikötésére használt kikötőhelyek felszámolását (kisméretűeket és nagyobbakat egyaránt). Alternatív lehetőségként meg kell vizsgálni a parton tárolhatóság dinamikus logisztikai elemeit is. Minden erőfeszítést meg kell tenni annak érdekében, hogy a parti régió természeti adottságait megőrizzük, tehermentesítsük vagy, ahol szükséges, javítsuk az ésszerű emberi területhasználati igények mellett. Utolsó mondat az oldalon: „Van egy felső határ, amit ha átlép a turizmus – akár turisták száma, akár természeti rendszerek használata terén – már meg kell állítani, illetve nem növelhető tovább a turizmusipar.” Hol van ez a felső határ? Hogy lehet meghatározni?	Részben	A javaslat részben a Stratégia tartalmi keretein és funkciójain túlmutató elemeket tartalmaz. A vízszinttel kapcsolatos javaslattal egyetértünk, emellett köszönjük a támogató, egyetértő hozzászólást.

Sorszám	Szervezet	Észrevételező	Érintett oldalszám	Észrevétel szövege	BFT elfogadás (IGEN/NEM, RÉSZBEN, nem releváns)	BFT válasz
39	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága	Puskás Zoltán	20. oldal	„Erdei élőhelyek helyreállítása, megőrzése és fejlesztése” cím alatti szövegrész helyett inkább ez szerepeljen: A BKÜ területének túlnyomó részén az erdők elsődleges szerepe nem a faanyagtermelés, hanem az erdők további, elsősorban a természeti és tájképi értékeken, regionális klimatikus hatáson alapuló rekreációs értéke, vonzereje. Az extenzív, természetes folyamatokra alapozó, elsősorban a folyamatos erdőborítást, az őshonos fafajokból álló erdők tér- és fajszereketének természetesebbé tételét célzó erdőgazdálkodás biztosíthatja az értékes erdei élőhelyek, fajok fennmaradását. Az oldalon több helyen hiányoznak írásjelek (hogy előtt vessz, mondat végén pont).	Igen	Módosítottuk a dokumentumot a javasolt szövegrész beemelésével.
40	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága	Puskás Zoltán	21. oldal	Az Adaptáció résznél kétszer szerepel a „turizmus alkalmazkodásának elősegítése” (először a klímaváltozáshoz, aztán csak úgy....). Itt is megjegyezzük a Balaton vízszintszabályozásának problémakörét.... A Klimatudatosság és szemléletformálás résznél az utolsó mondatot az érthetőség végett javasoljuk kiegészíteni: A korábbinál intenzívebb kapcsolat a modern nemzetközi kutatás és az általános iskolai szemléletformálás között, annak érdekében, hogy a közérthetővé tett eredmények beépülhessenek a tananyagba.	Igen	Módosítottuk a dokumentumot a javasolt szövegrész beemelésével.
41	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága	Puskás Zoltán	22. oldal	Vízmegtartással kapcsolatban ezt írja: „A talajvízszint változásaira elsődleges hatással a csapadék van, ezáltal kiemelkedő jelentőséggel bírnak a csapadék megtartására irányuló törekvések - mint pl. az esővízgyűjtők vagy esőkertek - a vizek gyors le/elvezetésével szemben.” Ezen kívül ebben a fejezetben esetleg meg lehetne említeni a belterületi zöldfelületi rendszert, zöldinfrastruktúra hálózat szerepének fontosságát. Stratégiai cél lehetne az egyes zöldinfrastruktúra elemek mennyiségének, méretének (pl. kőzertek, közparkok, fasorok, ZÖLDTETŐK!) növelése, az erre irányuló törekvések támogatása, összefüggő zöldfelületi hálózatok kialakítására való törekvés.	Igen	A Kiemelt Térségi Klímastratégia A2 intézkedése ezt tartalmazza, részletesen kifejti. A Stratégia 2.2 intézkedése ezen a bázison készült el.
42	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága	Puskás Zoltán	23. oldal	Talajvédelem: „A világ biológiai sokféleségének nagy része a föld alatt rejtőzik, és a sokszínűség csökkenése jóval jelentősebb hatást gyakorol az emberek életére is, mint az egyes felszíni élőlények eltűnése.” A mondat megfogalmazása így nem szerencsés; „felszíni élőlény” minősítés így önmagában nem létezik (a mondat értelmezésében degradáló is).	Igen	Köszönjük, a pontosítást, módosítást megtettük.
43	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága	Puskás Zoltán	23. oldal	Megújuló energiaforrások: „Fontos szempont a megújuló energiák hasznosításának népszerűsítése és könnyítése mellett, azok elhelyezése, építésére vonatkozó egyértelmű és segítő szabályozás létrehozása, valamint annak tudata, hogy a „zöld” megoldások – legyenek azok az energiatermelés, közlekedés vagy bármilyen szektorból - csak kevesebb kárt okoznak”, nem semlegesek! Táj- és természetvédelmi szempontból is nagyon fontos az elhelyezésükre vonatkozó szabályozás egyértelműsítése (ne akarják tájképvédelmi területre, vagy értékes gyepterületekre elhelyezni, barnamezős elhelyezés preferálása). A „zöld” megoldások nem járhatnak a táj- és természetvédelmi szempontból értékes és pótolhatatlan elemek pusztulásával!	Igen	A javaslat fontos és szakmailag támogatjuk, a módosítást megtettük.
44	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága	Puskás Zoltán	24. oldal	Tájvédelem: „A táj állapotának, szolgáltatásainak értékelése a magyar társadalom értékrendjében nem megfelelő súlyú. Az anyagi értékek megszerzése –részben a növekvő fogyasztásra ösztönző reklámok, a média által közvetített viselkedési minták hatására –egyre nagyobb hangsúlyt kap, a korábbi időszakokban az életvezetésére jellemző magatartásformák, mint a takarékoság és mértékletesség visszaszorul, <u>pövéve ezzel a klímaváltoztás is</u> .”(a kiemelt részt ki kell húzni) Ugyan igaz, de ehhez a mondatához nem tesz hozzá.	Igen	Elfogadjuk a javaslatot.
45	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága	Puskás Zoltán	24. oldal	„a táj nem állandó, folyamatos változás hatja át. Az átalakító és a megtartó folyamatokban kell egyensúlyt találni, úgy, hogy a természeti értéket tekintjük talapzatnak, amely hordozza magán az épített értékeket, a társadalmat és az infrastruktúrát”. Ez nagyon jó mondat, megfogalmazás; javasoljuk a 19. oldalon való szerepeltetését is!	Nem	Köszönjük a pozitív visszajelzést, de a megfogalmazás nehezen értelmezhető specifikus célként - inkább alapelvek tekintetűk.
46	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága	Puskás Zoltán	5. Prioritás 38. oldal	Javasolt az 5. prioritás intézkedéseinek esetében egy külön vasúti intézkedés, tekintettel a szakágazat horderejére, fejlődési lehetőségeire és igényeire. A javaslat alapján az intézkedés: • mihamarabbi beavatkozást kell, hogy szorgalmazzon a Balaton átszállás nélküli körbeutazhatóságáért (a sürgetést a potenciális jövőbeli és a körbeutazhatóságot megteremtő új átkötő vasúti nyomvonalak esetleges beépítése indokolja, mely komoly gátja lehet a fejlesztéseknek); • elő kell írja annak vizsgálatát, hogy milyen módon lehetne (akár keskeny nyomközű) vasúti közlekedéssel megoldani – egyáltalán lehet-e, érdemes-e? – a környező települések, térségek (külön területi dimenziókban vizsgálva: megyeszékhelyek, városok, régiók, területek) és Balaton közötti személyszállítást, akár új nyomvonalak létesítésével, akár a meglévők fejlesztésével; • javasolt a sármelléki repülőtér aktív vasúti összeköttetésének megvalósítása a jelenleg is meglévő vasútvonal korszerűsítésével erősítve ezzel a repülőtér regionális potenciálját.	Részben	Az Operatív Programban tervezzük ezt megjeleníteni.
47	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága	Puskás Zoltán	39. oldal	Az 5. prioritás, 5.3 Lokális forgalomcsillapítási intézkedések, mikromobilitási megoldások: itt kell megemlíteni a fővárosban elvégzett szolgáltatás (Uber) bevezetésének lehetőségét, melynek lényege, hogy egy mobilapplikáció szervezi rendszerbe a szabad kapacitással rendelkező, önként szállítást vállaló embereket a szállítást igénylő személyekkel. Ezt előbb-több be kell vezetni a térségben: se szeri, se száma azoknak az (elsősorban nyári) programoknak, melyre egy potenciális csoport nem megy el, mivel majd nem tud hazamenni, hiszen – egyébként tömegközlekedés nem lévén – valamennyi alkoholt fogyasztása után autóbá nem ülhet. További fontos érv a szolgáltatástípus mellett a kiemelt célként megfogalmazott turisztikai szezon nyújtása: az ilyen jellegű közlekedési szolgáltatásnak teljesen indokolt helye kell, hogy legyen (már akár napjainkban is, hiszen szerencsésen egyre szaporodnak a téli programok és az egész évben nyitva álló vendéglátóhelyek) a főszerepon kívüli időszakban, amikor még ritkább a tömegközlekedési szolgáltatás. Nagyon fontos kiemelni, hogy a közlekedési szolgáltatások egyrészt követik a változó társadalmi teret, másfelől szervezik is azt: új szolgáltatásoknak, (térbeli) helyeknek nyithatnak lehetőséget, továbbá ezen (Uber jellegű) szolgáltatástípus javitana a helyi munkaerőpiaci viszonyokon (nagyon sok vállalkozó kedvű, elsősorban fiatal helyben élő találhatna megélhetést ezzel a szolgáltatással), és emiatt – nem kérdéses – a népesség megtartásában is.	Részben	A javaslat szakmai tartalma és az érvelés megfontolandó. Kérdés, hogy egy ilyen jellegű magánszolgáltatást programszintre kell-e emelni, valamint hogy ez szolgálja-e a térségi közlekedési stratégiai céljait? A jogszabályi környezet kérdése szintén tisztázandó. További egyeztetésre javasolt a téma az Operatív Program tervezése során.
48	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága	Puskás Zoltán	6. Prioritás: Turizmusfejlesztés és 42. oldal	Az attrakciófejlesztések szakterületeinek felsorolásánál feltétlenül indokolt egy vadászturizmus pont felvezetése. Itt a vadászati szálláshelyek (melyek értelemszerűen nem kizárólag vadászok számára lennének elérhetőek) és a vadászati infrastruktúra (vadászlesek rendbetétele, kihelyezése, vadetők, vaditatók kialakítása, erdei utak karbantartása, erdei szemét eltakarítása a vadászterületeken) fejlesztésén túl jelenítheti azt a digitális platformot (illetve annak kifejlesztését), melyen a lakosság valós idejű információkhoz juthat az éppen zajló vadászati tevékenységekről, illetve megtudhatja a területileg illetékes vadászatra jogosult, tehát a vadgazdálkodásért felelős elérhetőségét. Ez utóbbi fontosságát az adja, hogy a vad-ember kölcsönhatás a térségben hatványozottan jelen van egy erősen növekvő vadállomány mellett.	Igen	A javaslatot beépítettük.
49	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága	Puskás Zoltán	46. oldal	Turisztikai menedzsment rendszer fejlesztése A prioritás megvalósításában ugyan szerepelnek a magyar állam vonatkozó szervezetei, de jelen esetben, mint a térségben hangsúlyos szereplőt, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóságot külön nevesítve meg kellene jeleníteni.	Igen	A kiegészítést megtettük.
50	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága	Puskás Zoltán	7. Prioritás: Mezőgazdaság, helyi termékek 48. oldal	„Mezőgazdaság, helyi termékek”: meg lehetne itt említeni a nemzeti parki termékeket. A természetvédelmi oltalom alatt álló területeink a természeti értékek megőrzésében játszott szerepük mellett számtalan termék, termény előállításának, vagy szolgáltatás nyújtásának feltételeit biztosítják. Védett területen gazdálkodni azonban nem könnyű, hiszen az ilyen területen gazdálkodók mindenkor a természet védelmével összhangban kell végezniük a tevékenységüket. Annak érdekében, hogy támogassuk védett természeti területeken és Natura 2000 területeken működő helyi vállalkozásokat, gazdálkodó szervezeteket és növeljük az eladásra szánt termékek megbecsülését, a Földművelésügyi Minisztérium kezdeményezte a Nemzeti Parki Termék védjegy életre hívását. Egyre több magyar és külföldi látogató keresi egy adott régió biotermékeit, a helyi termék-előállításokat, szállásokat, a település kézműves mestereit, azokat a termékeket és szolgáltatásokat, amelyek hagyományos értéket képviselnek. A védjegy nem titkolt célja, hogy a természeti erőforrások fenntartása és védelme mellett hozzájáruljon a térségi ökoturizmus és a falusi öngazdálkodás fejlődéséhez, azaz is, hogy megismerteti a helyben termelt termékeket és a helyben nyújtott magas minőségű szolgáltatásokat. Az elismerő címre pályázó termékekkel kapcsolatosan alapvető elvárás, hogy elsősorban helyi nyersanyagokból készüljenek. Kiemelt szempont, hogy a termék minőségével, megjelenésével vagy más kivételes tulajdonságával jól reprezentálja a térség természeti, táji és kulturális sajátosságait, továbbá a pályázó tevékenységét a helyi hagyományokra és helyi sajátosságokra, a térség munkaerő kínálatára alapozva végezze. Természetesen elengedhetetlen, hogy a termék, szolgáltatás megfeleljen a hazai és európai uniós követelményeknek, és illeszkedjen a fenntartható fejlődés elvéhez. A védjegy használati jogának odaítélésekor figyelemmel kell lenni arra is, hogy a pályázó tevékenysége mintavértékű legyen más termelők, szolgáltatók előtt. A védjegy a vásárlók és fogyasztók számára garanciát jelent, hogy a termék, szolgáltatás az adott régióból származik, környezetkímélő módon előállított, jó minőségű, és az adott területhez, kulturális örökséghez, helyi hagyományokhoz és értékekhez közvetlenül kapcsolódik. Aki a védjegyet magán viselő terméket emel le a polcra – azon túl – azon túl, hogy hazavihet egy szeletet a régió ízeiből, zamatából, örökségéből, hagyományaiból – azt a jóleső érzést is magának tudhatja, hogy választásával közvetetten a természeti értékek fenntartásához járult hozzá.	Igen	A nemzeti parki termékek köre, tekintettel az Agrárminisztérium hasonló tartalmú kérésére is, bekerült a dokumentumba.

Sorszám	Szervezet	Észrevételező	Értézt oldal szám	Észrevétel szövege	BFT elfogadás (IGEN/NEM, RÉSZBEN, nem releváns)	BFT válasz
51	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága	Puskás Zoltán	50. oldal	A 7.2 Szőlészet-borászat fejlesztése intézkedésnél is releváns megemlíteni – de illeszkedik a harmadik átfogó és a hatodik stratégiai célhoz is – azt az összetett és nagy területekét érintő problémát, mely végkimenetelét tekintve a szőlőhegyek pusztulását jelenti. A Balaton vidékén kialakult egy kettősség a szőlőhegyek problémáját illetően: míg a délebbi, döntően somogyi területeken a pusztulás, a művelés felhagyása a jellemző, addig – fajsúlyosan a Balaton-felvidéket érintve – északabbra a szőlők felparcellázása, kivágása és a pincék üdülővé alakítása fémjelzi ezt a folyamatot, ami mindkét esetben a kultúrtáj összeomlásához és a soványodó táji harmónia teljes feloldódásához vezet. Mindez a fenntarthatóság ellenében hat: a szukcesszió elhanyagolása a felhagyott szőlőket elárasztja az inváziós fajok, a beépülő szőlőhegyeken pedig a kultúrnövények eltűnésével és a zöldterületek beépülésével csökken a zöldterület, tehát a biológiaiilag aktív bioszféra tömeg. Hivatkozás: (8. oldalon) „vonzó természeti és épített környezeti feltételeket és magas színvonalú szolgáltatásokat biztosítson a térséget felkeresők számára, melynek eredményeként növekedjen a Balaton térségébe látogató turisták tartózkodási ideje, attrakciókhoz kapcsolódó költségekben és szolgáltatásvásárlásban megmutatókozó elégedettségé” Hivatkozás: (9. oldalon) „A táj fenntartható módon való használata az eltérő területi adottságok figyelembe vételével, a biodiverzitás megőrzése, a környezet szennyezés mérséklése és a környezet terhelésének a térség fenntartható fejlődését biztosító keretek közé szervezése, a települések építészeti színvonalának növelése„	Igen	A javaslat rendkívül fontos térségi problémára utal, mellyel munkatársaink is foglalkoztak érintőleg. A megfogalmazottakat beépítették a dokumentum jelzett helyére.
52	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága	Puskás Zoltán	50. oldal	A szőlőhegyek problémahalmazának – mely elsősorban azok erodálódásában érhető tetten – komoly, a védendő épített örökséggel összefüggő aspektusa van, hiszen a pusztuló szőlőhegyek számtalan, védelemre méltó építészeti értéknek adnak otthont. De mindez nem szabad, hogy kimerüljön a pontszerűen elhelyezkedő védett pincék öltalmában, mert ez esetben műemlékvédelmi kérdéssről kellene beszélnünk. A területi építészeti örökségvédelmet kell megalkotni – akár a települések esetében –, szoros összefüggésben a szőlőhegyi kultúrtájtípus védelmével.	Igen	A javaslat céljával egyetértünk és képviseljük, azonban a részletszabályok kidolgozása (vagy arra való javaslat) nyilvánvalóan nem jelen stratégia feladat.
53	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága	Puskás Zoltán	50. oldal	A szőlőhegyi területek sorvadásán segíthet – és e ponton illeszkedik markánsan a téma a 7.2 Szőlészet-borászat fejlesztése intézkedéshez –, ha a pusztuló kisebb szőlőtelekeket egy átfogó stratégia mentén művelésbe vonva egy kistermelői hálózatban megérni szőlőtermesztéssel foglalkozni, és vagy eladni a megtermelt szőlőt annak, aki feldolgozza, vagy kistermelőként termelői bort készíteni és értékesíteni. A már a tényleges – és nem csak papíron létező – művelésbe nem vonható területeket is valamilyen módon hasznosítani kellene, vagy rendezni a helyzetüket (pl. módosítani a művelési ág besorolását és erdőművelésbe vonni). A szőlészet-borászat fejlesztése intézkedéssel szorosan összefügg a vadgazdálkodás országosan jelentkező gondja: a növekvő vadállomány és fokozódó vad–ember kölcsönhatás. Aki ma szőlőművelésbe vagy gyümölcstermesztésbe szeretne fogni a térségben – úgy, hogy közben profitot is termel –, annak nagyon komoly műszaki beavatkozásokat (kerítés, villanypásztor, egyéb vadriasztó eszközök) kell megvalósítania, hogy a vadállomány ne tegye tönkre a növényeit, termését. Mindez jelentős költségeket jelent, így erőteljes akadály a szőlészet-borászat fejlesztése intézkedés megvalósításának. A szőlőhegyek problémáját illetően elsődleges és elérhető cél egy stratégia kidolgozása lehet, melyet egy átfogó vizsgálat és tanulmány készítése előz meg.	Igen	A javaslatlal egyetértünk, ahogy azzal is, hogy az itt leírtak jelentős helyzetelemzési és stratégiaalkotási munkát feltételeznek.
54	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	nem releváns	<ul style="list-style-type: none"> • Jelen stratégia a többszöri módosított 2000. évi CXII. törvény (továbbiakban: Balaton-törvény) által lehatárolt illetékességi területet érti, Balaton Kiemelt Üdülőkörzetként nevesíti, azonban a dokumentumban több elnevezést is használ: Balaton Kiemelt Térség, Balaton térség, Balaton Kiemelt turisztikai térség, Kiemelt fejlesztési térség, BKÜ, Balaton régió. Fontos megjegyezni, hogy azok nem szinonimái egymásnak, illetve nem mindegyik tekinthető hivatalos, pontosan lehatárolt területre vonatkozó megjelölésnek. A 429/2020 (IX.14.) kormányrendelet szerint jelenleg 11 turisztika térséget nevesített a Kormány, ennek megfelelően a korábban hatályban lévő „kiemelt térség”, ill. a „kiemelt fejlesztési térség” kifejezések használata már nem helytálló. Ugyanezen kormányrendelet szerint a vonatkozó balatoni terület pontos megnevezése Balaton térség, amely azonban nem azonos a BKÜ-vel. Szakmailag semmiképp nem javasolt a Balaton térséget a BKÜ-vel azonosítani (pl. 4. oldal lábjegyzet). Javasolt a konzervens elnevezés használata. • A nem következetes kifejezés használat eredményeként nehéz eldönteni, hogy a stratégiai program mely területi lehatárolásra vonatkoztatható. Többnyire az érezhető, hogy inkább a BKÜ területét veszi alapul, mintsem az említett kormányrendelet szerinti Balaton térséget. (Ugyanakkor a Balaton térség, mint kiindulási alap a turizmus szakpolitikai és fejlesztési célok szempontjából is indokoltabb lenne.) • Sajnos azonban központilag (kormányzati szinten) sem következetes és egységes a szóhasználat: BKÜ, Balaton régió, Balaton térség. Nem egyértelmű, hogy milyen esetben és vonatkozásban használjuk az egyiket vagy a másikat (földrajzi, turisztikai, közigazgatási stb.). 	Részen	A Balaton Fejlesztési Tanács által elfogadásra kerülő dokumentum a jogszabályi determinációk okán alapvetően a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. Törvény, valamint a 2018. évi CXXXIX. Törvény lehatárolását veszi alapul. A Tanács feladat és hatáskörét (pl. fejlesztési dokumentumok, stratégiák készítése és Kormány elé terjesztése), működési területét a területfejlesztési törvény jelöli ki, ez pedig meghatározza a fejlesztési dokumentum tervezési programterületét is. A megnevezéssel kapcsolatos, viták, pontatlanságok rendezése a szakmai közbeszédben, publikációkban és jogszabályokban egyaránt kiemelten fontos.
55	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	nem releváns	<ul style="list-style-type: none"> • A klímával kapcsolatban előkerül a vízgöyjtő terület, itt sem egyértelmű a Balaton lehatárolása. Ezt javasolt a dokumentumban is röviden részletezni (mire-hogyan vonatkozik). 	Nem releváns	A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet sajátossága, hogy az igazgatási felosztások mellett a természetrajzi felosztások tekintetében sem egységes a kép. A Balaton vízgöyjtője jóval nagyobb területet fed le, mint az üdülőkörzet, azonban vízügyi, vízgazdálkodási szempontból egységesen kezelendő.
56	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	nem releváns	<ul style="list-style-type: none"> • Üdvözljük a dokumentumban a „körforgásos gazdaság” alapelveinek és feltételeinek megjelenítését: - „a térség népességmegtartó-képességének növelése érdekében komplex és összehangolt helyi gazdasági programok megvalósítása, a helyi „körforgásos gazdaság” feltételeinek kialakítása, a „helyi piacok” térségi szemlélettel történő működtetése, többdimenziós gazdaság szerkezet létrehozása” - javasoljuk a helyi szereplők, vállalkozások folyamatos képzését, tréningjét a témában, szemléletformáló, körforgásos gazdaság alapismereteit bemutató workshopok szervezését, és azokon való részvételt. Együttműködő partnerként a Pannon Egyetem megjelölését. Szintén öröndetes a térségi egyetemekkel, tudásközpontokkal való együttműködés lehetőség megjelenítése: “az intenzív nyári turisztikai szezon ellensúlyozására a térségi tudás-gazdaság fejlesztése a térségbeli és környező tudásbázisokkal (egyetemekkel, kutatóintézetekkel) való együttműködéssel” 	Részen	A javaslatot beépítjük az Operatív Programba.
57	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	nem releváns	<ul style="list-style-type: none"> • A dokumentum több ponton is érinti az életminőséget. A nemzetközi és a hazai diskurzusban elfogadott definíciót (az életminőség objektív és szubjektív pillére) javasolt a dokumentumban alkalmazni, és a kapcsolódási pontokat ennek értelmében végigvezetni (például az egészségi állapot része az életminőségnek). • A fejlesztési programban meghatározott monitoring mutatók a legtöbb esetben másodlagos adatokra építenek. Több esetben (például említett életminőség) javasoljuk megfontolni a felmérésen alapuló mutatórendszer alkalmazását, akár eseti jelleggel. 	Részen	A javaslat szakmailag valóban indokolható valamint az Operatív Programok végrehajtásában van erre példa. Ugyanakkor a monitoring tevékenységet éves rendszerességgel tervezvük megvalósítani (a korábbi évekhez hasonlóan). A jelzett felmérésen alapuló vizsgálat éves szinten várhatóan kivitelezhetetlen.
58	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	nem releváns	<ul style="list-style-type: none"> • A dokumentum több helyen utal a „tudásbázis növelésére” (például 25. oldal). Tekintettel arra, hogy a tudás, ismeretanyag bővítése, szemléletformálás sok területhez kapcsolható, javasoljuk megfontolni ennek szerepeltetését a horizontális célok között. 	Igen	Elfogadjuk, beépítjük a javaslatot.
59	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	6. oldal	<ul style="list-style-type: none"> • „Az egészség-ipar és a „silver economy” fejlesztése” – az egészséggel kapcsolatos szolgáltatások nem csupán az idősebb korosztályok számára fontosak, de a fiatalabbak lakohelyválasztását is befolyásolják. Vagyis a „silver economy” kifejezést csak ebben a kontextusban nem tartjuk indokoltnak (csak egyszer szerepel a dokumentumban). 	Részen	Valóban csak egyszer szerepel a kifejezés, azonban főként a 8.2 intézkedés jelentős részben kapcsolódik a tématerülethez.
60	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	10. oldal	<ul style="list-style-type: none"> • A Horizontális fejlesztési célok felsorolásánál az „Eredményes kommunikáció” helyett az „Eredményes és egységes kommunikáció” talán még pontosabb lenne, amint az a Bevezetőben is említésre kerül (a „Balaton Márka” bevezetése és a Balaton név használatának egységes elvek szerinti szabályozása, 6. oldal) 	Részen	A javaslatot elfogadjuk és megfontoljuk elsősorban logikai szempontból. Ugyanakkor jelezzük, hogy ahogy a szöveg is utal rá, nem csupán a marketing-kommunikációt értjük a megfogalmazás alatt. Fontosnak tartjuk a transzparenciát és a térségi identitás erősítését is - ez nem mindig feltételez egységességet.
61				<ul style="list-style-type: none"> • A Sajátos adottságú területek alfejezetnél a „Kiemelt turisztikai központok és térségeik” helyett „Kiemelt turisztikai központok és mikrotérségeik/vonzáskörzetük” megnevezés pontosabb és egyértelműbb lenne (a „térség” az maga az egész Balaton). Együttáll célszerű lenne itt pontosítani, hogy a stratégiai program mely településeket tekint kiemelt turisztikai központnak a térségben. • A Vidéki térség elnevezés helyett javasoljuk, az egyre inkább felértékelődő - Vidéki autentikus térség – elnevezést. 	Részen	A „vonzáskörzetekre” vonatkozó javaslatot elfogadjuk, a kiemelt célpontokat nevesítjük. A BKÜ fejlettségi tagoltsága miatt ugyanakkor a „vidéki autentikus térség” megnevezést egyelőre nem kívánjuk alkalmazni. Az autentikuság egy Belső-somogyi kistépelésen egészen mást jelent, mint a Balaton-felvidék vonzerőgazdag falvaiban.
62	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	12. oldal	A települési arculat fejlesztése. Ezt a célt javasoljuk kiegészíteni úgy, hogy a települési arculat fejlesztés mellett a helyi autentikus, és regionális arculatfejlesztést is foglalja magában, valamint határozza meg egy egységes irányt, amely elősegíti a brandépítés folyamatát.	Igen	A javaslatot elfogadjuk, integráltuk a specifikus célok közé.
63	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	19. oldal	A prioritás indokoltságánál (utolsó mondat) említi az anyag, hogy egy bizonyos felső határon túl nem növelhető a turizmusipar anélkül, hogy annak súlyos ökológiai, társadalmi stb. következménye ne lenne. A turisztikai fejlesztéseknél is kiemelten fontos a fenntarthatósági szempontok figyelembevétele, ezért fontos támpont lenne a felső határnak egy konkrétabb behatárolása, vagy annak kitűzése, hogy ezt a felső határt beazonosító kritériumrendszer kidolgozása/meghatározása (a vonatkozó határértékekkel) megtörténjen a következő időszakban	Részen	A javaslat tartalmával egyetértünk, azonban úgy gondoljuk, hogy részletes helyzetelemzést, társadalmi egyeztetést és jogszabályi kereteket is igényel a felvetésünk. Jelen stratégia mint stratégiai alapelvet veti fel, mely a későbbiekben vizsgálendő és kidolgozandó lehet.
64	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	20-22. oldal	<ul style="list-style-type: none"> • Adaptáció: Duplán szerepel a turizmus alkalmazkodásának elősegítése. • Alkalmazkodás: a Balaton Klíma Akadémia Létrehozása kinek a közreműködésével, bevonásával történik/történne? Célserű lenne ugyanúgy kifejtetni az alponot, ahogy a Tájékoztatóriumnál (25. oldal teteje) olvasható. 	Részen	A Balaton Térség Klimastratégiája tartalmazza a Klímaakadémia kapcsán felvetett kérdéseket, melyet 2020-ban fogadott el a Balaton Fejlesztési Tanács.

Sorszám	Szervezet	Észrevételező	Érintett oldalszám	Észrevétel szövege	BFT elfogadás (IGEN/NEM, RÉSZBEN, nem releváns)	BFT válasz
65	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	25. oldal	- A prioritás megvalósításában részt vevők szereplőknél javasolt bevonni a területileg érintett erdészeteket is (Bakonyerdő ZRT. SEFAG ZRT. VERGA ZRT)	Igen	Köszönjük, kiegészítettük a felsorolást.
66	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	26. oldal	- A 3. PRIORITÁS: A TÉRSÉGI NÉPÉSSÉGMEGTARTÓ-KÉPESÉG FEJLESZTÉSE fejezetben a megközeltt társadalmi, itt javasoljuk megfontolni a jól-lét (szubjektív életminőség) erősítését, annak figyelemmel kísérését. Az itt szereplő indikátorok elsősorban a KSH elérhető adatbázisaira építkeznek, e mellett fontosnak tartjuk a szubjektív életminőség rendszeres mérését – a térségre elérhető primer adatok beépítését a programba.	Részben	A javaslat szakmailag fontos, azonban a mérhetőség és előállíthatóság véleményünk szerint ez esetben jelentős kapacitásokat igényel, amelynek éves rendszerességgel meglete kérdéses.
67	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	28-29. oldal	- 3.2. Oktatás, ösztöndíjak: a Balaton tantárgy bevezetése kapcsán: országos szinten lehet érdemes olyan tárgyat, nevesített tananyagot (pl. helyi értékek ismerete) – időkerettel együtt – meghatározni, amelyen belül térség specifikusan, helyi/térségi szinten konkretizálható a tartalom (pl. a Balaton helyi értékei). Általános és középiskolákban javasoljuk a környezetismeret és/vagy földrajz tárgyakon belül megvalósítani, egyetemi szinten pedig célszerű a szabadon választható tárgyak kataszterében meghirdetni a Balaton tárgyat, elsősorban gazdasághoz, településfejlesztéshez, regionális fejlesztéshez és földrajzhoz kapcsolódó szakok esetében. A Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar szívesen vállalja a tárgy balatoni szereplők bevonásával való kidolgozását. • A duális képzésnél hangsúlyozzuk annak a fontosságát, hogy az oktatási intézmény és a partnervállalat/szervezet programja szorosan és kölcsönösen egymásra épüljön, összefüggései logikusak és életszerűek legyenek. Hangsúlyos kell, legyen a duális programok tartalmának folyamatos aktualizálása, a változásokhoz, tendenciákhoz való adaptálása. • Felvetődik, hogy érdemes lehet turisztikai ismereteket is tanítani (a helyi közösség, mint vendégfogadó is jelen van). Hiányoltuk, hogy sokan – munkaerő – csak a nyári időszakban tartózkodnak a Balatonnál, az ő esetükben is javasolt lehet az ismeretanyag bővítése, szemléletformálás. • Javasoljuk a fejezetben a Pannon Egyetem és a térségben működő Szakképzési Centrumok nevesítését, mint együttműködő, bevont intézmény megjelenítését.	Igen	A javaslatokkal egyetértünk, azon pontokon, ahol azok a stratégia részletezettségébe illeszthetők, beépítettük azokat. Az országos szakpolitikai irányokra vonatkozó javaslatokat jelen dokumentumba nem tartjuk célszerűnek beépíteni.
68	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	31. oldal	- 4. PRIORITÁS: GAZDASÁGFEJLESZTÉS – Innovatív Balaton: javasoljuk a kiegészítést, a helyi közösségek, lakosok vállalkozási hajlandóságának támogatását.	Részben	A javaslat indokolható, azonban mivel ez a 2020-ban elfogadott, társadalmasításon átesett Koncepcióra is visszahat, így nem kívánjuk módosítani jelen fázisban.
69	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	32. oldal	- 4.1.Helyi, térségi tudásbázisokhoz és adottságokhoz kapcsolódó, innováció orientált üzleti infrastruktúra-fejlesztés • Javasolt a fejezetben a Pannon Egyetem nevesítése, mint együttműködő, bevont intézmény megjelenítését. • A távmunka (33. oldal) esetében túlzott hangsúly van a kommunikáción (5G hálózat), ezt javasolt komplexebben kezelni (más készségekre, tudásra is szükség lehet, hogy ez valóban reális legyen a helyi lakosok számára – nem a betelepülő vállalkozások).	Részben	A Pannon Egyetemet nevesítettük a lehetséges kedvezményezettek között. A távmunka kapcsán a kiegészítést (utalás szintjén) megtettük.
70	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	35. oldal	- 4.3. Vállalkozások fejlesztése: „... nem lehetséges a Balaton térségébe környezetkárosító ipari bázisokat, tömegtermelést jelentő ipari, feldolgozó üzemeket telepíteni...” – ez a teljes Balaton térségre vonatkozik, vagy csak a BKÜ-re, esetleg más területi lehatárolásra? Fontos tisztázni.	Nem releváns	A MaTRT-ben és a területfejlesztési törvényben nevesített Balaton Kiemelt Üdülőkörzetről (Kiemelt Térség) van szó, az abba foglalt 180 településről.
71	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	35. oldal	- A vállalkozások versenyképességének javítása érdekében - ezen belül - állandó lakosok egész éves foglalkoztatásának bővítése, a turizmus megújítása mellett a vállalkozások modernizációjának ösztönzése; szemléletformálás, és együttműködések alapuló kommunikációjának ösztönzése; Az új vállalkozások indításának ösztönzésekor a már meglévő vállalkozások fejlődését javasolt segíteni, és annak megerősödésével várható a foglalkoztatás növekedése, valamint újabb termelő, szolgáltató vállalkozások létrejötte. Elsősorban barna beruházások támogatása javasolt, amely elősegíti az alacsony, illetve közepes szintű ingatlan és infrastrukturális adottságaink javulását. Már meglévő és új vállalkozások esetében is érdemes egy fejlesztési, ún. akcelerator program elindításán gondolkodni. Ehhez érdemes bevonni a Pannon Egyetemet és innovációs ügynökséget.	Részben	A javaslatot megfontoljuk, az Operatív Program tervezése kapcsán felhasználjuk.
72	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	38. oldal	- A Balatoni Közkedési Szövetség portfóliójába a közösségi közlekedésen túl az alternatív közlekedési lehetőségekkel (elsősorban kerékpározás) kapcsolatos koordinációs-szervezési-tájékoztatási szerep/feladat bevonását is érdemes mérlegelni (legalább egy hatekőny, valós ráláta-s-hozzáférese legyen szövetségnek a kerékpározás, mint közlekedési forma lehetőségeiről is a Balaton térségben). Sok esetben az alternatív közlekedés összekapcsolódik a közösségi közlekedéssel, sokan kombinálva használják ezeket a közlekedési formákat.	Részben	A közlekedési szövetség portfóliója értelemszerűen képlekeny. A javaslat mindenképp megfontolandó. Tervekké rendelkezünk a Szövetség feladatai tekintetében, azonban a szervezet nem intézményesült, mint az ismert.
73	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	39. oldal	- 5.4. alfejezet címében: A háttértelepülések elérhetőségének javítása – a háttértelepülések elnevezés helyett javasolt a „nem part menti települések” elnevezés használata.	Nem	Hosszú időre visszanyúló vitát eleveit fel az észrevétel. Álláspontunk szerint a háttértelepülés fogalma egy térbeli helyzetet, nem háttérbe szorultságot jelez. A jogszályok sem egyértelműek e kérdésben, a téma szakmai megvitatását szívesen folytatjuk.
74	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	40. oldal	- Az Aktív Balaton megnevezés – turisztikai szempontból – az aktív turizmusra asszociál, azonban a tartalma nem ez. Javasolt lehet a megfogalmazás átgondolása.	Részben	A javaslatot köszönjük, megfontoljuk, nem terveztünk e vonatkozásban változtatást, de ha turizmuszakmai szempontból indokolt és a program koherenciája nő, úgy várunk ezzel kapcsolatban további javaslatot.
75	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	40. oldal	- Specifikus célok: „Az attrakció, szálláshely- és szolgáltatás kínálat táji-környezeti értékekkel és valós igényekkel harmonizáló kialakítása” – a vastagbetűs részzel javasolt kiegészíteni, ahogy az anyag korábban említi is, hogy a turizmus fejlesztésének (pl. meglévő vállalkozások szolgáltatásfejlesztésének) a valós igényekre kell épülnie.	Igen	Fontos kiegészítés, elfogadjuk.
76	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	40. oldal	- Eredményességi kritériumok: - A mutatóknál a BKÜ vagy a Balaton térség adatait vesszük figyelembe? A táblázat alapján a BKÜ nem part menti településein eltöltött vendégéjszakák részesedése az üdülőkörzet kereskedelmi vendégforgalmában mutató esetén egyértelmű. A többinél fontos tisztázni a kiindulási alap területi határait. - Fontos lenne továbbá minden attrakció (és általában turisztikai szolgáltató) látogatottságát ismerni, nem csupán a kulturális rendezvényekét. A KSH vagy az NTAK ilyen irányú bővítése-fejlesztése jó irány lehet akár egy adatszolgáltatási kötelezettség meghatározása pl. a BFT felé, egy-egy pályázati forrás elnyerésének a feltételéként. Ez a kérdés nyilvánvalóan szélesebb körű egyeztetést és előkészítést igényel.	Nem releváns	A stratégia a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területére készült, az indikátorok is alapvetően erre vonatkoznak. Ugyanakkor a KSH és az egyéb adatgazdák területi adataihoz bizonyos esetekben muszáj igazodnunk. Amennyiben a KSH folytatja a BKÜ-re történő adatközlést, úgy ennél a programterületnél maradunk.
77	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	40. oldal	- Idegenforgalmi szezonok kifejezés helyett a turisztikai szezonok használata javasolt.	Igen	Köszönjük a pontosítást, módosítottuk.
78	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	41. oldal	- 6.1 Attrakciófejlesztés: A turizmusfejlesztés legfontosabb kritériuma szerint úgy javasolt fejleszteni a turisztikai termékeket, hogy azok színvonalas szolgáltatásaikkal mind jobban megfeleljenek az egyes célcsoportok igényeinek, illetve hozzájáruljanak a főszezonon kívüli új turisztikai szezon(ok) megvalósításához, valamint - az egyre kiszámíthatatlanabb - időjárástól függetlenül biztosítsák a kikapcsolódást, szórakozást. A turisztikai termékeket területileg összehangoltan, egymást kiegészítve, célcsoport specifikusan kell fejleszteni. Ennek megvalósításához részletes iránymutatót, felkészítést javasolt adni a vállalkozásoknak, (workshopok, tréningek, PEGTK)	Igen	Amennyiben az észrevételező szövetszerű javaslatnak szánta az észrevételt, úgy jelezzük, hogy a kiegészítés bekerült a dokumentumba.
79	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	41. oldal	- Szolgáltatók együttműködésének ösztönzése: a nem főszezoni időszakban az egész éves Balaton, mint turisztikai fogadóterület megvalósítása, nem csupán a főszezonon kívüli attrakciók, aktív lehetőségek fejlesztésével, hanem ezzel egyidejűleg a vendéglátóhelyek, kiszolgáló egységek hétköznapi napokon való nyitva tartásával egészül ki, a csúcsidegen kívüli időszakokban ösztönző rendszer kialakítása javasolt.	Igen	A javaslat értékes, beépítésre került.
80	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	42. oldal	A gyógy- és wellness turizmus helyett javasolt az egészségturizmus kifejezés használata	Igen	Köszönjük a pontosítást, módosítottuk.
81	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	43. oldal	- A Veszprém- Balaton 2023, EKf-hez való csatlakozás lehetősége valóban minden BKÜ-település számára nyitott, azonban nem csak az ő részükre (lásd BKÜ-be nem tartozó, Balaton térségi vagy bakonyi települések). A teljesség kedvéért érdemes lenne ezt pontosítani.	Igen	A kiegészítést megtettük.
82	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	43. oldal	- A Veszprém- Balaton 2023 program mindössze két helyen szerepel a dokumentumban, erre javasolt nagyobb hangsúlyt helyezni.	Igen	Terveink szerint alaposabb kidolgozásra fog sor kerülni, a kapcsolódások erőteljesebb megjelenítésével, várhatóan az Operatív Programban.
83	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	43. oldal	- „Hiányzik a térségből a családi fesztiválok rendszere, amelyek más térségekben komoly vonzerővel bírnak (Győrőrkécsztivál, Kabóciádé).” Ha BKÜ-ben gondolkodik a dokumentum, akkor helyes a megfogalmazás, de ha Balaton térségben, akkor nem, ugyanis a térségnek része például a Kabóciádé gyermekfesztiválnak helyet adó Veszprém.	Nem releváns	Alapvetően a BKÜ a stratégia területi kerete.

Sorszám	Szervezet	Észrevételező	Értett oldalszám	Észrevétel szövege	BFT elfogadás (IGEN/NEM, RÉSZBEN, nem releváns)	BFT válasz
84	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	45-46. oldal	- 6.3. Turisztikai menedzsmentrendszer felállítása: a többszintű rendszere abszolút szükség van, azonban annak hatékony, következetes, fenntartható működési feltétele, hogy nemcsak a feladatok, de a működési keretek is szintenként egységesek, központilag szabályozottak. Ha a cél és a feladat központilag szabályozott, ahhoz a feltételeket, eszközöket is központilag szükséges hozzárendelni/meghatározni. A többszintű rendszer nem tud hosszú távon működni, ha csak a feladat szabályozása centralizált, de a finanszírozásé nem. Azt láttuk a TDM rendszernél, hogy a kizárólag szakmai koncepción alapuló rendszer (központi finanszírozási szabályozás nélkül) nem fenntartható, és nem is tud magasabb szinten egységes célokat képviselni és megvalósítani (a rendszer ki van téve a helyi szintű, heterogén finanszális problémáknak és szemléleteknek).	Nem releváns	Köszönjük a szakmai észrevételt a javaslat beépítése szakmai vitát igényel.
85	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	45-46. oldal	A Prioritás megvalósításában részt vevő szereplők körénél, amennyiben feltételezett, hogy a felsorolt szervezetek lefednek minden típusú turisztikai szolgáltatást nyújtó vállalkozást/szereplőt (pl. egy nem állami fenntartású attrakciót is), úgy a felsorolás teljesnek tekinthető. Amennyiben nem, úgy javasolt kibővíteni, hogy minden típus képviseltesse magát valamely szervezet/intézmény stb. formájában.	Nem releváns	A nem állami fenntartású attrakciókat is beleértjük a felsorolásba.
86	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	45-46. oldal	- Szakmailag elegánsabb a Nemzeti Turizmus Stratégiát a folyó szövegben is pontos néven említeni, ahogy a látványgyűjteményben is szerepel.	Igen	Köszönjük a jelzést, javítottuk.
87	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	45-46. oldal	- A kedvezményezettek között javasoljuk a Pannon Egyetem szerepeltetését.	Igen	A kiegészítést megtettük.
88	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	47. oldal	Helyi termékek: A Balaton környéki halastavak szerepének erősítése, mely területeken javasolt elsősorban támogatni a halászati tevékenységek modernizálását	Igen	A téma terület önállóan szerepel az anyagban, az észrevétel alapján véleményünk szerint kiegészítést nem igényel.
89	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	47. oldal	- Balatoni specialitást jelentő termékek előállítására alkalmas („Balaton termék”) hagyományos mesterségek, a kézművesipar: Szükséges ezen vállalkozások működési feltételeirészerét javítani, technológiai színvonalukat fejleszteni. „Balatoni termék” védjegyrendszer kialakításának kezdeményezése, „Balaton régió ajánlásával” brand kialakítása, mely egyfelől önállóan is márkázhatja a térséget, másrészt hozzájárulhatna a Balaton márká sikeresebb pozicionálásához.	Részen	A téma terület szerepel az anyagban, az észrevétel alapján véleményünk szerint kiegészítést nem igényel.
90	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	47. oldal	- Javasolt továbbá a turisztikai fogyasztáshoz kapcsolódó termékek előállításának ösztönzése, valamint a termőhelyi adottságok és a természeti értékek fenntartható hasznosítása.	Igen	A kiegészítést megtettük.
91	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	47. oldal	- Sajnos a helyi közösségek nem csak az attitűd miatt nem vásárolják a helyi termékeket, hanem mert nem tudják megfizetni...	Nem releváns	Az észrevétel jogos, azonban ezen a stratégia eszközeivel nehezen lehet változtatni.
92	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	50. oldal	- A borászathoz kapcsolódóan ösztönözni kell a Balatoni Borvidéki Régió minél sikeresebb pozicionálását és működését. Szintén nagyon fontos a mikrotérségeken belüli szolgáltatói nyitva tartás összehangolása a kevésbé forgalmasabb időszakokban.	Igen	A javaslattal egyetértünk, szerepeltetjük az anyagban.
93	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	52. oldal	- 8. PRIORITÁS: EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS: Keveredik az egészségügyi ellátás (a turisták egészségügyi ellátása ide tartozhat) és az egészségturizmus (saját döntés alapján, saját jövedelemből történő utazás).	Részen	Az észrevétel jogos, azonban a térségi ellátórendszerben is keveredik ez, aminek a fejlesztését célozza az intézkedés.
94	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	56. oldal	- 8.4 Szemléletformálás, egészséges életmód iránti elköteleződés: Javasolt a Pannon Egyetem együttműködő partnerként való bevonása.	Igen	Amennyiben az Egyetem ezt relevánsnak véli, beépítjük a felsorolásba (felsőoktatási intézmények).
95	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	57. oldal	- 9. PRIORITÁS TÉRSÉGI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK: javasolt a Balaton térség külső kapcsolatait (hazai és nemzetközi, például más tavak) szerepeltetni.	Részen	A prioritás - bár lehet hogy a címe félrevezető - nem a felvetés mögött feltételezhető logikai szára épül, hanem a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet belső együttműködési hálóiára.
96	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	60. oldal	- Javasolt a kedvezményezettek/résztvevők között itt is a Pannon Egyetem szerepeltetése.	Igen	A kiegészítést megtettük.
97	Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	dr. Fehérvölgyi Beáta	nem releváns	Általánosságban javasoljuk, hogy érdemes felmérni mindazon kormányzati, oktatási és civil szervezeteket, akik tevékenységükkel valamilyen módon kapcsolódnak a Balatonhoz és tudják segíteni az egyes akciók részletesebb megtervezését és megvalósítását (stakeholder adatbázis).	Igen	A tervezési folyamat során aktív kapcsolatban vagyunk a térségi partnerekkel (workshopok, interjúk, adatfelvételek, projektgyűjtések).
98	Védégyelet Pálkövérért Természet- és Környezetvédelmi Egyesület	Zsigovits Edit	1. Prioritás: víz és infrastruktúra	MEGÁLLAPÍTÁSUNK: A stratégiai terv tévesen tervez az ideiglenesen, azaz kísérleti jelleggel engedélyezett 120 cm-es vízzinttel, és hogy a Balaton felső szabályozási szintjének 110 cm-ről 120 cm-re történő emelése miatt hajtának végre változtatásokat, pl. a már kiépített partfalak megemelését, a természetes partszakaszok feltöltését, kotrását, stb. A feladattal foglalkozóként tudhatják, hogy valóban a sídfoki 0 ponthoz (mBf. 103,41) mért 100 cm volt a Balaton hivatalos vízszintje a Sio-csatorna megépítése óta. (+70-100 cm között szabályozva, a második világháborúig az Adriai tengerhez viszonyították). A sídfoki 0 pont +110 cm 1996-tól volt megállapított szinten kísérleti jelleggel, és 2019.-től ÖT ÉVRE, 2023.-IG KÍSÉRLETI JELLEGEL ENGEDÉLYEZTEK 120 CM-T. Ennek a környezetvédelmi ideiglenes engedélynek a hatálya néhány év múlva lejár, s a tő vízminőségi állapota máris igazolta a tudományos ellenvetéseket a magasban feszített víz káros hatásáról. Erre műszaki beavatkozást, partfeltöltéseket tervezni és végrehajtani korai és káros, Stratégiai tervet elfogadni felesleges.	Nem	A felvetés azon implicit részével egyetértünk, hogy elsődleges a Balaton vízminőségének hosszútávú megőrzése, a tő ökológiai állapotának mindenek felett való védelme. Amennyiben a szabályozási vízszint jelenlegi mértéke okozza a tő algásodását, veszélyezteti a tő ökológiai állapotát és fenntarthatóságát, úgy a szabályozási vízszint csökkentése indokolt. Ugyanakkor a vízügyi infrastruktúra fejlesztése a szabályozási vízszinttől függetlenül is szükséges. Számos elavult infrastruktúra-elem található ma is a Balaton-partján amelyek nem töltik be funkciójukat kellő minőségben. Sok esetben ez független a szabályozási vízszinttől. A Stratégiai Programnak - a hét éves időtávára való tekintettel - fel kell készülni a felmerülő összes eshetőségre, így arra is, hogy a 120 cm-es szabályozás maradjon életben, és arra is, hogy esetleg csökkentsék a szabályozási vízszintet. A mérték esetleges növelése egyébiránt részünkről sem támogatott.
99	Védégyelet Pálkövérért Természet- és Környezetvédelmi Egyesület	Zsigovits Edit	2. PRIORITÁS: TERMÉSZETVÉDELMI ÉS KLÍMAVÉDELMI KLÍMAVÉDELMI, természet-, tájkép- és biodiverzitás-védelem	A Balatonrendes-I. homokbánya 2020. augusztusában, a Balatonrendes-II. permi vörös homokkő kőbánya 2011. szeptemberében kapott környezetvédelmi engedélyt hatalmas mennyiségű homok és kő nyíltzsin kibányászására. A 150-160 m magas Rendesi hegyet a védett Káli medence felől 150 m magasságig lefejtették, növelve a már ma is rettenetes tájsébet, a Balaton irányából, a Balaton kiemelt üdülő körzetének közigazgatási területén a kőbánya 5 millió tonna kő kibányászására kapott engedélyt meghatározatlan ideig. Tetézi ezt, hogy a kőfejtéssel egyidejűleg a jelenlegi bányaművelőnek a Veszprém Megyei Kormányhivatal 2020. október 19. dátummal ipari hulladék lerakására is engedélyt adott, 40 évig, 200 km-es hatótávolságból, meghatározatlan helyről, szennyezett talaj, mederkotralék, üveg- és fénycsatornák visszamaradt termékei, bontási anyagok, stb. elhelyezésére. A BALATON KIEMELT ÜDÜLŐKÖRZET PARTI ÉS PARTKÖZELI TELEPÜLÉSEIRE VONATKOZÓ SZABÁLYOK 22 § (2) (A települések közigazgatási területén új hulladéklerakók és hulladékháztartalmatlanítók nem létesíthetők és a meglévők nem bővíthetők. (A jelenlegi tájrombolásról mellékeljük a balatontipp.hu szatellit-felvételeit, a permi köztetben talált őslábnyom és az urán bomlástermékekének, a radonnak káros élettani hatásait leíró dokumentumokat). A Stratégiai Program is hivatkozik a Világörökség várománysa címre, Egyesületünk közvetlenül az UNESCO Nemzetközi Bizottságához fordul panasszal, amennyiben nem szüntetik be a tájra, emberre, természetre, környezetre káros bányászati tevékenységeket, s nem vetik el az ipari hulladéklerakás tervét, hogy legalább ne költsenek további száz milliókat a „Balaton kultúrtáj” programra. Az UNESCO ILYEN HATALMAS TÁJROMBOLÁSRA AMÚGY SEM ADJA MEG A VÉDELME. Tehát törölhetik a Stratégiai programból is, az összes vonatkozásával.	Részen	Vélelmezzük, hogy a tevékenység kapcsán hatásközi és törvényességi felügyeletet ellátó Kormányhivatal a vonatkozó jogszabályok értelmében jár el. Emellett szintén vélelmezzük, hogy a reaktivációs tevékenység szintén törvényes keretek között, a vonatkozó jogszabályok betartásával fog megtörténni. A tájsebek kezelésére vonatkozóan a vonatkozó hazai és uniós jogszabályok tartalmát tekintjük irányadónak. Ugyanakkor a Stratégiai Program csupán fejlesztéspolitikai tervezésre kiterjedő eszközeivel igyekszünk a balatoni táj- és környezet megővése érdekében megfogalmazni a fejlesztési beavatkozásokra és a térség működésére vonatkozó alapelveket. A tevékenységek tiltása jelen eszközök segítségével nem lehetséges, azonban a téma részletes társadalmi vitájára szükség lehet.
100	Zalaegerszegi Város Polgármestere	Novák Ferenc	nem releváns	Az alábbi szempontok hangsúlyozása különösen fontos a készülő anyagban: Az egyik prioritásnak tartjuk a Zalaegerszegi régió és Zalaegerszeg épített környezetének, településképi- és tájképi értékeinek megőrzése. A térség vonzerőjét a fürdő-kultúra mellett - többek között - a környezet, a táj értékek különlegessége adja.	Részen	A javaslatot köszönjük, az észrevétel tartalma álláspontunk szerint szerepel a Stratégiában, bővebben az Operatív Programban fogjuk kifejteni.

Sorszám	Szervezet	Észrevételező	Értéktelt oldalszám	Észrevétel szövege	BFT elfogadás (IGEN/NEM, RÉSZBEN, nem releváns)	BFT válasz
101.	Káli-Medence Környezetvédelmi Társaság	dr. Somogyi Győző Csaba	nem releváns	A stratégia 16 újszerűsége, hangsúlyokra vonatkozó javaslatát támogatjuk, a négy pillérrel és a nyolc stratégiai céllal egyetértünk. Társaságunk különösen fontosnak tartja a 12-ik helyen szereplő javaslatot: „a táj különleges jellegének megóvása, településképp megőrzése”, „térsgéi arculati kézikönyv” létrehozása. A jelenlegi jogszabályi háttér sajnos e célokat gyakorlatilag nem támogatja (lásd: önkormányzatok építéssel kapcsolatos hatásköre stb.). Társaságunk ismételten javasolja a Balaton-felvidéki főépítési tisztség, intézmény létrehozását. A horizontális célok (9. old.) esetében a „fenntartható környezet, tájhasználat...” cénál meg kell említenünk, hogy a Balaton-felvidék több térségében – számos civil szervezeti, állampolgári észrevétel ellenére – a bányászat, a hulladékkezelés súlyos környezetszennyezéssel és tájrombolással folyik. E folyamat megállítás érdekében erősíteni kellene a Balaton-felvidéki Nemzeti Park (BNFP) igazgatóságának hatósági szerepét, bővíteni a kompetenciáit. A „barnamezős területek hasznosítása” témakörben nem csak ipari, kereskedelmi stb. területekre kell koncentrálni. Különösen fontos, hogy a Balaton-felvidéki „háttértelepülések” építészeti örökséget rejtő falvaiban új telkek kialakítása helyett, ahol csak lehetséges a meglévő ingatlanok felújítása, a romos/elhagyott ingatlanok hasznosítása élvezzen támogatási prioritást. Stratégiai jelentőségűnek tartjuk, hogy a 33 települést érintő „Balaton-felvidéki kultúrtáj” elnevezésű világörökség várományos helyszín megfeleljen a világörökségi címre. A világörökség státusz szabály- és viselkedérendszert nyújt a Balaton-felvidéki települések lakóinak, látogatóinak a táj és a települések használatában, a fejlesztési tevékenységek módjában és mértékében, garanciát képez a fenntarthatósági feltételek biztosításában.	Részbén	A balatoni főépítési tisztség visszaállítása ismereteink szerint tervben van a Miniszterelnökség részéről. A bányászattal kapcsolatos aggályok megfogalmazását köszönjük. Az ingatlanhasznosításra vonatkozó javaslatot támogatjuk! Emellett véleményezzük, hogy a hatósági felügyeletet ellátó Kormányhivatal a vonatkozó jogszabályok értelmében engedélyezi a bányászati és egyéb - a balatoni tájat kétségkívül jelentősen megváltoztató - tevékenységeket. A jogszabályok megváltoztatása a jelen eszközökkel (Stratégiai Program tervezése) nem lehetséges, azonban az ügyben elindulhat egy társadalmi/szakmai vitájára szükség lehet.
102.	Káli-Medence Környezetvédelmi Társaság	dr. Somogyi Győző Csaba	1.2.	A közműhálózat fejlesztése során figyelembe kell venni, hogy a terepadottságok, a falvak nagysága miatt továbbra is fontos a még hiányzó egyedi szennyvízkezelési berendezések megépítése és vízvédelmi szempontból a meglévő berendezések ellenőrzése.	Igen	A javaslatot beépítettük.
103.	Káli-Medence Környezetvédelmi Társaság	dr. Somogyi Győző Csaba	1.3.	A Balaton parti üdülő körzet és a háttérfalvak összeköttetése érdekében különösen fontos a kerékpárútálózat fejlesztése, lehetőség szerint a települések közötti mezőgazdasági, erdőgazdasági utak, turista utak nyomvonalának felhasználásával, ami biztonságosabb és családbarátabb, mint a közúton, vagy azok mellett létesített kerékpárutak	Igen	A javaslatot beépítettük.
104.	Káli-Medence Környezetvédelmi Társaság	dr. Somogyi Győző Csaba	19. oldal 2.	„Van egy felső határ, amit ha átlép a turizmus – akár turisták száma, akár természeti rendszerek használata terén – már meg kell állítani, illetve nem növelhető tovább a turizmusipar.” Szükség lenne jelzőszám (indikátor) képzésére a határ megszába érdekében.	Részbén	A javaslat szakmailag indokolt, ugyanakkor már inkább a szabályozás irányába hat. Ezt jelen stratégiában nem tudjuk érvényesíteni, azonban a felvetés a jövőben mindenképpen vizsgálendő és szakmai vitára érdemes.
105.	Káli-Medence Környezetvédelmi Társaság	dr. Somogyi Győző Csaba	2.1-3.	Csekély az eszközkészlet a biodiverzitásra, a fenntartható tájhasználatra vonatkozó célok eléréséhez. A legeltetés, a gyepek élőhelyek helyreállítása, megőrzése pl. felszíni bányászat következtében nem lehetséges, a hatóságok a rekultivációt nem követelik meg. A BNFP erőforrásai – és a jogszabályi háttérre – legtöbbször nem teszik lehetővé a meglévő gyepek legeltetését, az invazív fajok (kínai bálványfa, akác) drámaian szorítják ki az őshonos értékes faállományt.	Részbén	E javaslat is jelentős tájhasználati problémakörre világít rá. A stratégia abban tud ehhez hozzájárulni, hogy olyan célokra kísérli meg a forrásokat irányítani, melyek a fenntartható tájhasználatot célozzák, valamint a Nemzeti Park által megfogalmazott fejlesztési szükségletekhez illeszkednek.
106.	Káli-Medence Környezetvédelmi Társaság	dr. Somogyi Győző Csaba	2.4.	Az Európai Tájvédelmi Egyezmény szellemében a „Tájobszervatórium, döntéstámogató rendszer” létrehozását feltétlenül támogatjuk. A tájvédelem körébe beleértjük az azzal szervesen összefüggő településképi arculatot, településszövetet és az épített környezeti értékeket is, pl. műemlék lakóházak, templomok, kőkereszték, támfalak, prэшázak, egyéb építmények. A Káli-medence Környezetvédelmi Társaság felajánlja szakértői részvételét a Tájobszervatórium munkájában.	Igen	A támogató észrevételt köszönjük.
107.	Káli-Medence Környezetvédelmi Társaság	dr. Somogyi Győző Csaba	3.1.	A térség népességmegtartó erejének növelése, a fiatalítás fontos, de új építési telkek kialakításának támogatását csak azt követően javasoljuk támogatni, ha a településen belüli elhagyott/gondozatlan telkek, romos területek, rozsdá övezetek, silány kivitelű, értéktelen ingatlanok területet már elfogytak. (Az ilyen területek tulajdonosait helyi adóval lehetne a települési képet romboló ingatlanok értékesítésére ösztönözni, esetleg kisajátítással lehetne e területeket fiatal családok, környezetbarát kisvállalkozók számára átadni.)	Igen	A javaslatot elfogadjuk. Véleményünk szerint ezt a programot nem térségi, általános érvénnyel, hanem egyedi települési igényekhez, adottságokhoz igazodva kell partnerségi alapon megtervezni.
108.	Káli-Medence Környezetvédelmi Társaság	dr. Somogyi Győző Csaba	4.	A magas minőségű természeti és kulturális környezet népességmegtartó erővel bír és a virtuális világ, a home office a jövőben felértékelheti a balatoni térséget. A Balaton-felvidéken az egyes mikrotérségek, a Káli-medencében például a falvak is egyre inkább egyéni arcot, jellegzetességet mutatnak (művészfalv, gasztrofalu, természetvédelmi/agrár bemutató település, szőlészet/borászat stb.) A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet hosszú távon csak megfelelő háttértérség esetén fejlődhet. A Balaton-felvidéki háttér térségek vendégfogalmait és hullámszását jól mutatja, hogy amint kánikula van, mindenki lemegy a vízpartra. Esős, vagy hűvös napon a nyári vízparti vendégek megjelennek a hegyvidéki falvakban, városokban a természeti környezet és az épített környezet vonása, a falusi szolgáltatások miatt. Fontos, hogy a stratégia elenlzi a térségben a környezetkímélő ipari, tömegtermelés típusú bázisok létrehozását.	Nem releváns	Köszönjük az egyetértő hozzászólást.
109.	Káli-Medence Környezetvédelmi Társaság	dr. Somogyi Győző Csaba	6.1.	Az attrakciófejlesztés pontban kiemelt figyelmet és támogatást érdemel a stratégia következő gondolata: „A jövő balatoni turisztikai attrakciófejlesztései az autentikus, helyi, térségi kultúrán, hagyományokon, környezeti értékeken nyugvó turisztikai vonzerőkinálat kialakítását kell, hogy szolgálják. A térség eltartóképességét nem meghaladó, a társadalmi működés és a természeti környezet egyensúlyára törekvő idegenforgalmi desztináció kialakítása kell, hogy legyen a fő ágazati cél”. A hat attrakciófejlesztési cél (42.old.) javasoljuk a Falusi turizmus-ökoturizmus fejlesztési cél kibővítésével. A városiasodás fejlődésével egyre inkább érték a természetközelség, a csend, a tiszta levegő, ahol a kisgyerekek szabadon és biztonságos körülmények között ismerkedhetnek az élő természettel, a növényekkel, az állatokkal.	Igen	A javaslatot elfogadjuk, beépítettük. Azonban e tekintetben is a mértéktartás kiemelt jelentőségű, hogy a fejlesztések ne befolyásolják kedvezőtlenül a falusi- és ökoturizmus térségi feltételeit.
110.	Káli-Medence Környezetvédelmi Társaság	dr. Somogyi Győző Csaba	6.2.	A szálláshelyek és a szolgáltatások fejlesztésében ismét érdemes ráirányítani a figyelmet a vízparti üdülőhelyek és a háttértelepülések közötti szimbiózisra, arra a potenciális lehetőségre, ami lehetővé teszi az évszakok/idején okozta ingadozás, csúcsok gazdaságos kezelését.	Nem releváns	A javaslattal egyetértünk, véleményünk szerint szöveges módosítást nem igényel.
111.	Káli-Medence Környezetvédelmi Társaság	dr. Somogyi Győző Csaba	7.3.	Egyetértünk azzal, mely szerint a Balaton turisztikai versenyképességét, imázsát rontja, hogy a jelenlegi jogszabályok miatt halászati eszközökkel és kereskedelmi célból nem lehet a többi halat kifogni. Ezért a vendégek ezt úgy élik meg, hogy a Balatonnal balatoni halat nem kaphatnak. Javasoljuk az élővízi halászati jogszabályi rendszer felülvizsgálatát. (Nem feltétlenül vonzó az sem, hogy a strandok, kikötők, egyes sétányok partjai a horgászok rothadó csalijával szennyezettek.)	Nem releváns	A javaslattal - tekintve a Stratégia tartalmát - egyetértünk, azonban jelezzük, hogy a Stratégiának (illetve a Balaton Fejlesztési Tanácsnak) a témában felhalalmazása nincs. A vonatkozó szakmai fórumokon (pl. MAHOP monitoring bizottság) delegáltjaink napirenden tartják e téma megvitatását.
112.	Káli-Medence Környezetvédelmi Társaság	dr. Somogyi Győző Csaba	8.	Egészségfejlesztés – „Balaton egészség és megújulás.” Az „egészségipar” az egészségügyi szolgáltatások a világon az egyik leggyorsabban fejlődő ágazat, a gazdasági növekedéssel és az élettartam növekedéssel összhangban. A stratégia ezen fejezetében leírtakat is támogatjuk annak hangsúlyozásával, hogy ilyen típusú szolgáltatások csakis vonzó természeti-, kulturális környezetben lehetnek versenyképesek.	Nem releváns	Köszönjük a támogató visszajelzést.
113.	Káli-Medence Környezetvédelmi Társaság	dr. Somogyi Győző Csaba	9.1.	Térségi integráció nélkül a Balaton kiemelt térség nemzetközi szinten egyáltalán, hazai szinten pedig csak részben lehet versenyképes. Bízható jelei vannak az összefogásnak. Egyes önkormányzati vezetők felismerték, hogy a települések és a mikrotérségek makrotérségi, ill. regionális együttműködése nélkül nem tudnak fejlődni. S ezzel még eredményesebbek lehetnek az egyes ágazati, szőlészet/borászat, kézműves, östermelői szövetségi tömörülések.	Nem releváns	Köszönjük a támogató visszajelzést, egyetértünk a javaslattal.
114.	Káli-Medence Környezetvédelmi Társaság	dr. Somogyi Győző Csaba	9.3.	A körforrásos gazdaság megvalósítása szempontjából alapvető feltételnek, ezért kiváló gondolatnak tartjuk a vázolt balatoni Fejlesztési Alap konstrukcióját (59. old.): „Ahoz, hogy a Balaton térségben érvényesülni tudjanak a helyi szempontok, illetve megvalósuljon a térségi, helyi kezdeményezések összehangolása – a szubszidiaritás elvével összhangban javasolt a Balaton térségében fenntartható módon működő és rendelkezésre álló fejlesztési alap létrehozása. A térségi alap döntő részét vagy egészét a térségben képződött bevételekből álló térségi önértékelő alkothatja.” A helyi forrásokból képzett pénzalap visszaforgatása elősegíti a fejlesztések fedezetének folyamatossá, kiszámíthatóvá, azaz fenntarthatóvá tételét.	Nem releváns	Köszönjük a támogató visszajelzést, egyetértünk a javaslattal.
115.	Káli-Medence Környezetvédelmi Társaság	dr. Somogyi Győző Csaba	nem releváns	A célsziszter koherencia vizsgálata fejezet sorszáma helyesen 4., a feltüntetett 5. helyett.	Igen	Köszönjük a pontosítást, javítjuk.
116.	Káli-Medence Környezetvédelmi Társaság	dr. Somogyi Győző Csaba	nem releváns	A 6. monitoring és értékelési tervben leírtakat egyet lehet érteni, de szerencsés lenne bemutatni, hogy a 2014-2020-as tervidőszak céljai hogyan teljesültek (eredmények-eredménytelenségek és ezek lehetséges okai). Társaságunk felajánlja segítségét, munkáját a jövőbeni monitoring rendszer működtetéséhez.	Nem releváns	A felvetésben jelzett igény a Balatoni Integrációs Kft. által készített éves monitoring jelentésekben teljesül, amelyek elérhetők a balatonregion.hu honlapon. A felajánlást köszönjük.
117.	Balatoni Szövetség	Lombár Gábor	8. oldal	megbízható jövedelm-szerzést és javuló életminőséget, a környezetkímélő technológiák alkalmazásának széles körű elterjedésének következtében magas minőségű fenntartható környezetet biztosítson a helyi lakosok számára.	Nem	A célsziszterben módosítást nem tervezünk, mert az a Koncepcióra is kihatással lenne, amelyet már társadalmi egyeztetést követően elfogadott a Tanács. A fenntartható környezet biztosításával ugyanakkor teljes mértékben egyetértünk, a stratégia tartalma ezt - reményeink szerint - alátámasztja.
118.	Balatoni Szövetség	Lombár Gábor	9. oldal	Balatoni egészség és megújulás! A régióban élők és ide látogatók egészségi állapotának és életminőségének javítása a térség természeti forrásaira épített egészségipari szolgáltatások igénybe vétele, közvetítése és szemléletformálás által.	Nem	A célsziszterben módosítást nem tervezünk, mert az a Koncepcióra is kihatással lenne, amelyet már társadalmi egyeztetést követően elfogadott a Tanács. A szemléletformálás számos ponton - így az egészségudatosság kapcsán is - megjelenik az anyagban, részletesen kifejtve.
119.	Balatoni Szövetség	Lombár Gábor	9. oldal	Megújuló balatoni közösségek! A Veszprém-Balaton 2023 határára megélénkülő helyi közösségi élet fenntartása, továbbfejlesztése.	Nem	Bár tény, hogy az EKF program a térség számára óriási lehetőség, azonban a stratégiai cél ilyen mérvű módosítása hordoz magában kockázatokat. Törekedtünk az átfogóbb megfogalmazásra.

Sorszám	Szervezet	Észrevételező	Érintett oldalszám	Észrevétel szövege	BFT elfogadás (IGEN/NEM, RÉSZBEN, nem releváns)	BFT válasz
120	Balaton Szövetség	Lombár Gábor	13. oldal 1.1. Vizgázdákodás, vízügyi infrastruktúra-fejlesztés	a Balaton új üzemeltetési rendje (120 cm-es, emelt szabályozási vízszint) az elmúlt években több tanulmány szerint is oka lehetett a megjelenő algavirágzásnak, ezért szükségesnek tartanánk az erre irányuló kutatások összehangolását, megfelelő forrás biztosítását és egy koordináló szerepet betöltő szervezet, vagy személy kijelölését. Amennyiben az új, emelt vízszint valóban oka lehet a megjelenő algatömegnek, úgy az emelt vízszint felülvizsgálatára, valamint új megoldások alkalmazására lesz szükség.	Igen	A dokumentumban szereplő környezeti monitoring tevékenység az észrevétel által jelzett problémákat is kívánja kutatni ismereteink szerint.
121	Balaton Szövetség	Lombár Gábor	17. oldal 1.3. Településfejlesztés	a belterületi úthálózat fejlesztése mellett kiemelt fontosságú kell, hogy legyen a meglévő kerékpárutak karbantartása, felújítása, illetve új szakaszok építése, mellyel a háttértelepülések is hozzákapszolódnak a Balatoni Bringakörhöz	Igen	Egyetértünk, azonban a kerékpáros fejlesztések az 5. és 6. prioritásban kerültek nevesítésre.
122	Balaton Szövetség	Lombár Gábor	18. oldal Természetvédelem, klímavédelem	a közösségi közlekedésben résztvevő járműpark (buszok, vonatok, hajók, kompok) megújítása környezetbarát technológiák alkalmazásával.	Igen	Egyetértünk, azonban a témakör a közlekedésfejlesztési prioritáshoz kapcsolódik a dokumentumban alkalmazott logika szerint.
123	Balaton Szövetség	Lombár Gábor	Természetvédelem, klímavédelem	a Balaton régió minőségi építészeti értékeire, illetve a tájvédelem fontosságára kívánja felhívni a közfigyelmet a NABE és a Balatoni Szövetség közös szervezésében zajló az „Év Balatoni Háza” építészeti díjpályázat, mely mind az építések, mind az építetők számára példát mutat a tájat és a környezetet tisztelő, magas építészeti minőséget közvetítő épületek bemutatásával	Igen	A tevékenység példaértékű, a díjpályázat léte fontos a térségi szemléletformálás jegyében.
124	Balaton Szövetség	Lombár Gábor	42. oldal	a balatoni turizmus időbeli kiegyensúlyozottságához elengedhetetlen a gasztró-, illetve a borturizmus fejlesztése, mely szorosan összefügg a helyi termékek és termelők támogatásával. A Balatoni Borrégió páratlan változatosságú borkínálattal rendelkezik, mely nem a tömegigény kielégítésére, de a minőségi borfogvasztók megszálltatása lehet alkalmas. Az MTÜ által kidolgozott borstratégia mellett fontosnak tartjuk, hogy a Balaton, mint önálló borrégió is megjelenjen a hozzá kapcsolódó gasztronómiai kínálattal együtt	Igen	A szőlőszet-borászat fejlesztése a stratégia 7. prioritásában található, a megfogalmazott célokkal egyetértünk.
125	Balaton Szövetség	Lombár Gábor	42. oldal 6.1. attrakció fejlesztés, strandok fejlesztése	A Balatoni Szövetség által hosszú évek óta végzett Kék Hullám Zászló strandminősítés során a strandüzemeltetők –a folyamatosan megújuló, korszerűsödő pontozási rendszer által- motiválva vannak a folyamatos fejlesztésre, legyen ez környezetbarát, kerékpáros-barát, vagy családbarát megoldások alkalmazása. A folyamatos monitoringozás hatására átfogó képet kaphatunk a balatoni strandok állapotáról és a lehetséges továbbfejlesztés irányairól. Fontosnak tartanánk, ha a rendszer biztonságos működéséhez és fejlődéséhez megfelelő anyagi forrás állna folyamatosan rendelkezésre a feladatot ellátó Balatoni Szövetség részére.	Igen	A javaslattal egyetértünk, a kiegészítést megtettük.
126	Balaton Szövetség	Lombár Gábor	46. oldal	a prioritás megvalósításában résztvevő szereplők, lehetséges kedvezményezettek köre: kérjük – a Balatoni Körhöz hasonlóan- a Balatoni Szövetség név szerinti megjelenítését, mint az egyik legrégibbi és legaktívabb térségi civil szervezet, mely szerteágazó partnerségi viszonyt ápol a területi szereplőkkel és számos közfeladatot is ellát!	Igen	A fontos javaslatot elfogadjuk, a kiegészítést megtettük.
127	Balaton Szövetség	Lombár Gábor	50. oldal	a Balatoni Szövetség a Balatoni Borrégió teljes területét lefedő Balatoni Borok Versenyének szervezője, ez az egyetlen borverseny, mely a teljes régiót lefed, viszont megfelelő anyagi háttér nélkül a megfelelő színvonalat igen nehéz biztosítani. A szervezésben együttműködik a hat borvidék hegközségi tanácsa, a Balatoni Szövetség és a borrégió tanács is, de a feladat ellátása erősen forráshiányos!	Részben	A javaslat projektszintű (Borverseny), ami a jelen dokumentum részletezettiségebe nem illeszkedik, azonban az észrevételt rögzítettük, a felvetésbe foglaltakat képviseljük.
128	Balaton Szövetség	Lombár Gábor	51. oldal	a prioritás megvalósításában résztvevő szereplők, lehetséges kedvezményezettek körébe kérjük a Balatoni Szövetséget is megnevezni, mint a régiós borverseny szervezőjét és a térségi együttműködés egyik gyakoróját!	Igen	A kiegészítést megtettük.
129	Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.	Bozay Péter	Bevezető	Az Stratégia program 1. számú „Bevezetés, tervezési folyamat” fejezete esetében javasoljuk a részletesebb leírását a tervkészítés előkészítő, feltáró fázisának. Ezen információk nélkül, illetve a környezeti értékelés fejezet hiányában a második fázisban szereplő javaslatok alátámasztottsága, a tervezettek fenntarthatósági vizsgálata nem végezhető el. A Rendelet 5. számú melléklet 2.1 g) pontja szerint a Stratégiai program előírt tartalmi elemei között előírt: „a tervezéskísérő eljárások (különösen az előzetes programértékelés és a környezeti értékelés) dokumentációja, bemutatva a tervezéskísérő eljárások tervezési folyamatra tett hatásait és a végrehajtás várható környezeti, társadalmi és gazdasági hatásait”.	Igen	A javaslattal - tekintettel a jogszabályra - természetesen egyetértünk, a hatástanulmányok készülnek. A dokumentum alapvetően egy felülvizsgálati folyamat alapján került kidolgozásra.
130	Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.	Bozay Péter	nem releváns	A Stratégiai program célkitűzései a bekezdésben meghatározott szempontokat tartalmazzák, azonban annak vizsgálata, hogy ezen bekezdés milyen szinten érvényesült szükség lenne a feltáró, illetve környezeti értékelés munkarész összevetésére is , amelyet a dokumentum nem tartalmaz.	Igen	Az értékelések készülnek, ugyanakkor átfogó helyzetelemzés készült, amely a térségi koncepció felülvizsgálata indukált.
131	Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.	Bozay Péter	nem releváns	Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a Stratégiai programban tervezett fejlesztési irányok együttes megvalósulása esetén esetlegesen egymást nem támogató hatások lehetnek. Ajánlott a fejlesztési irányok együttes megvalósítását előzetesen felmérni és szem előtt tartani a Balaton, mint ép ökológiai rendszer megővását. Az alábbi táblázatban összevetettünk néhány fejlesztési irányt és azokat a területeket, amelyekre hatást gyakorolhatnak: (itt egy táblázat az anyagból kizsedhető!) Balatoni Stratégiai program véleményezés.doc	Részben	A javaslatot köszönjük. A tartalom koherenciája és a tervezett intézkedések véleményünk szerint - a jelenlegi keretek között - biztosítják a fenntarthatóságot, ugyanakkor a kérdés a végrehajtás során dőlhet el.
132	Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.	Bozay Péter	zajvédelem	A Stratégiai programban jelentős hangsúlyt kapott az életminőség javítása, továbbá a szolgáltatások és rendezvények szervezésének és szabályozásának koordinációja, a helyi lakosság és a turisták együttéléséből adódó konfliktusok kezelésének egységes szemléletű megoldása és szabályozása a fenntartható turizmus alapelveinek figyelembevételével. Környezetvédelmi, környezet-egészségügyi szempontból – ezen belül is zajvédelmi szempontból – kiemelt jelentőséget kell tulajdonítani ennek. A konfliktusok azonban nem csak a helyi lakosság és a turisták együttéléséből keletkezhet, hanem a kikapcsolódás, rekreáció különböző megnyilvánulási formáit gyakorló csoportok között is. Zajvédelmi szempontból a térségben ez a gyakoribb. A dokumentációban többször is megjelenik a „kulturális attrakció” biztosításának szükségessége. Általában ezek azok a tevékenységek, amelyek zajvédelmi szempontból konfliktusos helyzetet teremtenek. Érthető és elfogadható a térség „szolgáltatásával” kapcsolatos mindkét igénytípus: pihenés, rekreáció, illetve szórakozás, attrakciók, zenés rendezvények stb. Azonban ezek – bizonyos feltételek és adottságok esetén – egymást kizárják. Világossá kell tenni, és szembesülni kell vele, hogy nem lehet egymáshoz közeli területen nyugodt pihenést biztosítani, illetve „bulizni”. Ezt a problémát műszaki-technikai eszközrendszerrel nem lehet megoldani! Nem csak a különböző érdekek és érdekcsoportok közötti konfliktusok kezelését tartjuk fontosnak, hanem első sorban azok kialakulásának megelőzését, lehetőség szerinti minimalizálását! A Stratégiai programban javasoljuk megjelteni a kérdéskör kezelésének és megoldásának szükségességét! (Erre vonatkozó utalás történik a 43. oldalon, de véleményünk szerint karakteresebb megjelenítés lenne kívánatos.)	Részben	A különböző érdek- és státuszcsoportok közötti konfliktusok megszüntetése a Stratégiai Program egyik fő (nem feltétlenül explicit) célja. E célt úgy szükséges elérni, hogy a környezeti konfliktusokat se növeljük, és a már meglévőket ne szélesítsük ki. A javaslat tartalmával egyetértünk, ugyanakkor a szabályozási kérdést részletesebben egy területfejlesztési program nem feltétlenül tudja felvállalni.
133	Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.	Bozay Péter	6. oldal, 8. bekezdés	„...a helyi lakosság és a turisták együttéléséből adódó konfliktusok kezelésének egységes szemléletű megoldása és szabályozása a fenntartható turizmus alapelveinek figyelembevételével...” Módosítási javaslat: „...a helyi lakosság és a turisták együttéléséből adódó konfliktusok kezelésének egységes szemléletű megoldása és szabályozása a fenntartható turizmus, és a környezetvédelem alapelveinek figyelembevételével...”	Igen	A módosítási javaslatot elfogadjuk.
134	Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.	Bozay Péter	10. oldal, 4. bekezdés	„Balaton térségben belüli partnerségi együttműködések ösztönzése az érintett szakmai szervezetek, intézmények között, illetve az állami, önkormányzati és civil szervezetek közti partnerségben.”Ki kell emelnünk ezt a rendkívül fontos , támogatandó célt! Csakis így kezelhető az a környezeti zajvédelemmel kapcsolatos folyamatosan jelentkező probléma, amelyre az általános észrevételek során hívtuk fel a figyelmet. (Ugyancsak ez kerül kiemelésre – nagyon helyesen – a 44. oldalon a „6.3. Turisztikai menedzsment rendszer fejlesztése” című szöveg alatt, valamint az 57. oldal 9. pontjában is.)	Nem releváns	Köszönjük a megerősítő hozzászólást.
135	Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.	Bozay Péter	13. oldal 2. bekezdés	(prioritás indokoltága):„... valamint a településképet (a lakosság és az ide látogatók komfortérzete, és a fenntarthatóság jegyében) egyaránt.” Módosítási javaslat: „... valamint a településképet (a lakosság és az ide látogatók komfortérzete, és a fenntarthatóság jegyében) és a település általános környezeti állapotát egyaránt.”	Igen	A javaslatot elfogadjuk.
136	Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.	Bozay Péter	1. prioritás 16. oldal	Támogatandó, hogy zöldterületeket megőrizzük, fejlesszük. Kíváncos az is, hogy e területeken közösségfejlesztő szolgáltatást, rekreációs funkciót, játszótérrel, sportpályát alakítsanak ki. Azonban az elmúlt évek számos negatív tapasztalata alapján ezúton is felhívjuk a figyelmet arra, hogy ezek esetében a környezeti zaj szempontjait kiemelten vegyék figyelembe. (PI. gördeszkapálya lakókörnyezet melletti zöld területen).	Részben	Elsősorban a projektek szintjén kezelhető, fontos észrevétel, köszönjük!
137	Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.	Bozay Péter	2. prioritás 18. oldal	Javasoljuk, hogy a 2. prioritás címében jeljen meg a környezetvédelem , és, illetve a specifikus célok között szerepeljen a levegőtisztaság-védelem és a zajvédelem .(Az eredményességi kritériumok mutatói között már most is szerepel a szállópor koncentrációja.) Az előző kiegészítés elfogadása esetén módosítandó az eredményességi kritériumok táblázata is a következőknek megfelelően: (Itt egy táblázat az anyagból kizsedhető!) Balatoni Stratégiai program véleményezés.doc)	Részben	A levegőtisztaság-védelemmel kapcsolatos indikátor várhatóan átkerül a "Víz és infrastruktúra" prioritásba.
138	Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.	Bozay Péter	5. Prioritás: Közlekedésfejlesztés, 5.3. Lokális forgalomcsillapítási intézkedések, mikromobilitási megoldások (39. oldal)	„A vendégek tömege ugyanis mintegy magával hozza azt a nagyvárosi zsúfoltságot és a vele járó dugókat, amelyek elől éppen, hogy szeretnének elmenekülni. Ezzel együtt romlik a levegő minősége és a baleseti helyzet is.” Módosítási javaslat: „A vendégek tömege ugyanis mintegy magával hozza azt a nagyvárosi zsúfoltságot és a vele járó dugókat, amelyek elől éppen, hogy szeretnének elmenekülni. Ezzel együtt nő a zajterhelés, romlik a levegő minősége, és a baleseti helyzet is.”	Igen	A javaslatot elfogadjuk.

Sorszám	Szervezet	Észrevételező	Érintett oldalszám	Észrevétel szövege	BFT elfogadás (IGEN/NEM, RÉSZBEN, nem releváns)	BFT válasz
139	Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.	Bozzay Péter	6. oldal	<i>elektromos közlekedés elterjesztése</i> – javasoljuk, a szövegrész bővebb kifejtését a következő módon: Az elektromos közlekedéshez szükséges feltételek biztosítása elektromos töltőállomások telepítése, elektromos közlekedés ösztönzése, valamint az autómegosztás (e-car) népszerűsítésével.	Részben	Nem tartjuk indokoltknak a bővebb kifejtést e ponton, a későbbiekben kifejtésre kerül.
140	Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.	Bozzay Péter	7. oldal	<i>a helyi közlekedés környezetbarát fejlesztése</i> pontban a P+R parkolók kialakítása mellett a B+R parkolók bővítését is javasoljuk megjeleníteni	Részben	Nem tartjuk indokoltknak a bővebb kifejtést e ponton, a későbbiekben kifejtésre kerül.
141	Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.	Bozzay Péter	Talajállapot, környezeti kármentesítés	A barnamezős területek hasznosítása fontos része a földhasználat körkörös áramlásának. Ennek eléréséhez kiemelten szükséges a negatív nézőpontok kezelése, a nyílt kommunikáció, az átlátható adatnyilvántartás és a megfelelő kockázatkezelés	Igen	A javaslattal egyetértünk.
142	Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.	Bozzay Péter	2. fejezet: Célszöveg bemutatása, (9. oldal)	Egyetértünk azzal, hogy a „Horizontális jellegű fejlesztési célok” között szerepel a „Barnamezős területek hasznosítása, illetve a használaton kívüli épületek, területek (pl. kiskertek, üres ingatlanok) „újrahasznosítása” a zöldmezős beruházások helyett.” Módosítási javaslat: Javasoljuk, hogy a „Kiskertek” példa helyett a „felhagyott, fejleszthető területtel alakítható földrészek” megfogalmazás használatát, tekintettel arra, hogy 2019-ben az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvényben meghatározásra került a barnamezős terület fogalma: „1. Barnamezős terület: olyan földrészlet vagy földrészek összessége - ide nem értve a mező- és erdőgazdasági területeket -, amely elsősorban ipari, kereskedelmi, közlekedési vagy honvédelmi célú felhasználást követően felhagyottá, alulhasznosítottá vagy leromlott állapotúvá vált, jellemzően környezetszennyezéssel terhelt, ugyanakkor környezeti és műszaki beavatkozással értéknövelt, fejleszthető területtel alakítható.”	Igen	Köszönjük a javaslatot, módosítottuk.
143	Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.	Bozzay Péter	6. Prioritás: Turizmusfejlesztés 42-43. oldal	„...kiválasztása lehetőség szerint barnamezős területen történjen, és ne veszélyeztesse a természeti értékek megőrzését.”Módosítási javaslat: „...kiválasztása lehetőség szerint barnamezős területen történjen, és ne veszélyeztesse a természeti értékek megőrzését, ne növelje a védendő területek meglevő környezeti terhelését.”	Igen	Fontos pontosító észrevétel, köszönjük a kiegészítést.
144	Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.	Bozzay Péter	Hulladékgazdálkodás 2. Prioritás 2.3, 24. oldal	<i>„A biomassza hasznosításának fő iránya az élelmiszertermelés, a takarmányozás, az energetikai hasznosítás és az agráripari termékek alapanyaggyártása. A „zöldhulladékok” helyett a növényi biomasszát – mint biológiai eredetű szervesanyag-tömeget – értékes erőforrásként kell védenünk. Legegyszerűbb formája a növényi „hulladékok” felhasználásának a komposztálás. Az energetikai hasznosítás közül jelentős hasznosítási mód az etüzelés, brikettelés, pirallizálás, gázosítás, és biogázelőállítás”A fent idézett biomassza hasznosításáról szóló bekezdésben használt „zöldhulladékok” fogalom használatát megtevesztő lehet, hiszen a lakosság számára a „zöldhulladékok” a kertben keletkező növényi maradványokat jelentheti elsősorban. Különösen félreérthető lehet, hogy a továbbiakban energetikai hasznosítási módként az eltüzelés is szerepel, ezért javasoljuk a félreértés elkerülése miatt elhagyni a „zöldhulladékok” elnevezést.</i> <i>Meghatározó lenne azonban hulladékgazdálkodási és a levegőtisztaság-védelmi szempontból, ha a Stratégiai program külön bekezdésben foglalkozna a lakosság kertben keletkező növényi maradványok komposztálásának előnyeivel, hasznosságával, fontosságával.</i>	Részben	A térségi klímastratégia részletezi a tevékenységet.
145	Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.	Bozzay Péter	13. oldal 3.1.1. Vízvédelem	említésre kerül a mélyfejtésű területek feltöltése. A ténylegesen szükségessé váló feltöltések során felhívjuk a figyelmet a környezet- és természetvédelmi szempontok maximális figyelembevételére!	Igen	A javaslattal egyetértünk, annak érvényesítése kulcskérdés!
146	Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.	Bozzay Péter	Természetvédelem	A specifikus célok között általánosságban ugyan szerepel a nádasok rekonstrukciója és egy helyen említésre is kerül, hogy aktualizálni kell a nádas térképet, azonban a Stratégiai programban szinte semmilyen szinten nem jelenik meg a partmenti nádasok védelme. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy megjelenjen a nádas csökkenésének problémája; az egyre szaporodó, illegálisan létesített stégek megakadályozása; nádasok csökkenéséből származó erős fragmentáció megállítása, és a jelenlegi helyzet javítása. Erre vonatkozóan a Balaton és a parti zóna nádasainak védelméről, valamint az ezeken folytatott nádgazdálkodás szabályairól szóló 22/1998. (II. 13.) Korm. rendelet részletesen rendelkezik. Az indikátorok között nem jelennek meg a természetességre, a biodiverzitás helyzetére vonatkozó mutatók. A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóságának saját, illetve a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer keretében végzett felmérései alapján hosszútávú adatsorok és alkalmas módszerek állnak rendelkezésre. Mivel szinte minden kitűzött cél megvalósításának alapja a térség jó természeti állapotának javítása és fenntartása, javasoljuk mind a monitorozás, mind a tervezés és megvalósítás során az igazgatóságot szorosabb szakmai irányítás céljából bevonni.	Nem	A nádasok védelme két prioritás kapcsán is alapelveként valamint feladatként jelenik meg. Emellett indikátor is a nádasok kiterjedése, a célként pedig nyilván nem jöhet szóba a csökkenés.
147	Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.	Bozzay Péter	5. prioritás Közlekedésfejlesztés	A Stratégiai program kiegészítését javasoljuk azzal, hogy a vidék szempontjából fontos mellék- és vicinális vasútvonalak jövője a fenntartható, zöld közlekedésnek egyik kulcsterülete lehet. Nincs utalás arra vonatkozólag, hogy a gazdasági szempontokat feltehetően gondolkodásmóddal párhuzamosan megjelenjen a szolgáltatási „kötelezettség” gondolkodásmód. Az ausztriai, korziki minta figyelembevétele, ahol a normál- és keskenynyomtávú mellékvonalak, feltételes megállórendszerek, minőségi közlekedési körülmények, ráhordó- és parkolórendszerek nagyban segítik a kötőpályás közlekedés elterjesztését, erősödését. A tram-train rendszerre való áttérések illetve ezen rendszerek kialakításának hangsúlyozása. Céltérületek: - Veszprém-Csajág-Lepsény (Enying-Dombóvár) vonalon csak ipari közlekedés van Papkesziig, pedig a pálya Lepsényig kiváló, támogatandó ennek a vonalnak az újra üzembehelyezése a személyforgalom részére. További terv ezen a vonalon a Vilonya-Királyszentistván-Fűzfőgyártelep ipari vonal és a Fűzfőgyártelep-Balatonfűzfő vasútvonal (itt csak a töltés van meg jelenleg) visszaépítése és Veszprém-Balaton északi part közvetlen vonalmegegyeztetése; - Balatonfenyves-Somogyiszentpál és a Mesztény-6-i kisvasút összekötése; - Siófok-Kaposvár vonal korszerűsítése; - A Balaton Régió Közlekedésfejlesztési Konceptióban is szereplő Hévíz-Keszthely-Sármellék (reptér) tram-train megépítése; - Balatonszentgyörgy-Marcali-Nagyatád vasútvonal személyforgalmának újraindítása.	Részben	Az Operatív Programban tervezzük a projekteket megjeleníteni.
148	Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.	Bozzay Péter	5. prioritás Közlekedésfejlesztés	Javasoljuk a közlekedési mellékágak, belső területi közlekedési területek (hulladékszállítás, kertészetek, nagyterületű kempingek, kertvárosok, nemzeti parkok, látogatóközpontok külterületei stb.) alternatív megoldási lehetőségeit (e-járművek, lovasfogatok).	Részben	A stratégia ezt implicit tartalmazza az 5.4 pontban, valamint a 6.1 intézkedésben is.
149	Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.	Bozzay Péter	5. prioritás Közlekedésfejlesztés	Javasoljuk a hajózás bevonását a személyszállításba /közutak tehermentesítése, átrakók: Balatonfüred (hajógyár), Siófok, Fonyód, (innen vasúton a regionális királyszentistváni feldolgozóba) Keszthely, Balatonfűzfő/.	Nem	A javaslat kétségkívül újszerű, ám egyéb szakmai anyagokban eddig nem merült fel, valamint vélhetően súlyos konfliktusokkal terhelné a térséget.
150	Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.	Bozzay Péter	5. prioritás Közlekedésfejlesztés	Az éttermek, szállodák, wellness-központok, nagyméretű kempingek motiválása (adókedvezmény, adópolitika) a helyi illetve 40 km-es körzetből történő nyers- és alapanyag beszállítására. (Pozitív példa erre az iskolai konyhák kapcsolatos intézkedés.)	Részben	A vendéglátók számára ma is adott a lehetőség, azonban ösztönzőket építeni a helyi termékek ellátási rendszerébe véleményünk szerint szintén konfliktusos lehet. Ugyanakkor a megfogalmazottak hosszabb távon mindenképp megfontolandók.
151	Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.	Bozzay Péter	10. oldal	Sajátos adottságú területek: érdemes lenne a védett (országos jelentőségű védett, Natura 2000, ex lege) területeket önálló kategóriába sorolni. Erre azért van szükség, mert a zöld turizmus célterülete, a fejlesztési tervek és beruházások határa és a Balatoni tavi egyedi ökológiai és tájképi sajátosságainak egyik alappillére. A biológiai sokféleség megőrzésének, mint stratégiai cél, alapfeltétele a természetes és természetközeli területek védelme és fejlesztése.	Részben	A készülő környezeti hatásvizsgálat és SKV dokumentum ezekre választ adhat.
152	Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.	Bozzay Péter	18. oldal, 2. prioritás	A terület természeti állapotát nem csupán a megnyert és eredményesen befezett pályázatok száma mutatja meg, ezért érdemes lenne ezek mellett további mutatókat beépíteni, pl.: a balatoni nádas területeinek változása; a védett területek természetessége; a természetvédelmi kezelések mértéke, eredményessége.	Igen	Az indikátorokat módosítottuk (nádasok területe).

Sorszám	Szervezet	Észrevételező	Értéktel oldalszám	Észrevétel szövege	BFT elfogadás (IGEN/NEM, RÉSZBEN, nem releváns)	BFT válasz
153	Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.	Bozay Péter	20. oldal, 2.1	A fejezet végén található utolsó három mondat esetében (külön-külön bekezdésben) érdemes lenne a részletesebb kifejtés, pl.: - az idegenhonos inváziós fajok visszaszorítása esetében javasolt utalni az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló Európai Parlament és a Tanács 1143/2014/EU rendelete, amelynek a mellékletében különösen nagy számban vannak jelen az idegenhonos inváziós hínárnövények faj, amik hazánkban főleg a Balaton körüli régiót érinti, hiszen különösen gazdag vízvezetékben ez a térség; - a védett, veszélyeztetett, közösségi jelentőségű fajok esetében, a jogszabályi kötelezettség mellett részletesebben kifejtendő a térségben rájuk ható veszélyeztető tényezők és azoknak a tervezett csökkentése pl.: növények esetében a területre jellemzőbb erősebb turizmus miatti (tapaság) degradáció; - a védett területek természetvédelmi kezelésiének tervezett fő irányvonalaira utalás, vagy a területen működő élőhelyterképezés, növényárusítás és védett fajok monitorozására pl.: Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer.	Részben	A jelzett szövegrész a klímastratégiában részletesen kifejtésre kerül.
154	Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.	Bozay Péter	20. oldal, 2.1	Javasoljuk a helyes fogalmak használatát, a Natura 2000 fajok helyett közösségi jelentőségű fajok, továbbá nem csupán a jelölő fajokra szűkíteni a gondolatmenetet.	Igen	A módosítást elfogadjuk.
155	Veszprém Megyei Önkormányzat	dr. Polgárdy Imre	nem releváns	A koncepcióhoz hasonlóan továbbra is megállapítható, hogy egy megalapozott, teljességre törekvő anyagot tekinthetünk át, melynek a készítői név szerint itt sincsenek feltüntetve.	Részben	A dokumentumot a Balatoni Integrációs Közhatalmú Nonprofit Kft. munkatársai készítették, a munkaszervezet közös munkája.
156	Veszprém Megyei Önkormányzat	dr. Polgárdy Imre	nem releváns	A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet (továbbiakban BKÜ) területére készült fejlesztési dokumentum leírásából a tervezési folyamat jól nyomon követhető, azonban hiányolható a három „balatoni megye” területfejlesztési dokumentumaival való összhang keresése, mely pótlandó. Mint ismert, a Pénzügyminisztérium szakmai irányításával 2020. őszén megkezdődött és várhatóan 2021. március végére le is zárul a megyei területfejlesztési programok megalkotása a 2021-2027 tervezési ciklusa. A most áttekintett Stratégia készítésekor Zala megye már véleményezésre bocsátotta területfejlesztési dokumentumait, melyre nem térnek ki az anyagban. A három megye részterületeiből adódik ki a BKÜ területe, így a fejlesztési célok és prioritások közötti összhang biztosítása alapkövetelménynek tekinthető. Különösen felértékelődhet mindez, ha az uniós területfejlesztési források tervezésére esetleg ebben a megyei integrált területi programok során kerülhet majd sor. Zala megye 2020. októberében, Veszprém megye 2020. decemberében, Somogy megye 2021. januárjában rendelkezett társadalmi egyeztetésre bocsátott dokumentumokkal, ezért jelen Stratégia továbbbővítéskor már a három megyei dokumentummal való összhang vizsgálható, igazolható.	Igen	A jelzett megyei programokkal történő összevetés dokumentációját röviden összefoglaltuk a dokumentumban.
157	Veszprém Megyei Önkormányzat	dr. Polgárdy Imre	nem releváns	Fejlesztési dokumentumokban szereplő területi lehatárolás az idegenforgalmi fejlesztések beazonosításánál kérdéses lehet, mivel a Balatoni Turisztikai Térség területe nem azonos a BKÜ területével. Javasoljuk a BKÜ területéről való kitékintést is, különös tekintettel a Stratégiában többször is megemlíttet érdemre, mely szerint 2023-ban Európa Kulturális Fővárosa Veszprém lesz a Balaton térségével.	Igen	Elfogadjuk az észrevételt, a kitekintés az EKF program miatt egyértelműen szükséges, azonban mivel a BKÜ települései is a programterülethez tartoznak, úgy véljük, hogy erre a 180 településre, az itt megvalósítandó EKF-hez köthető fejlesztésekre kell a kiemelt térségi program koncentrálnia.
158	Veszprém Megyei Önkormányzat	dr. Polgárdy Imre	nem releváns	Már a koncepció véleményezésénél is hiányoltuk a Balatoni Önkormányzatok Szövetségének nevesítését, mely a Stratégiában továbbra is elmarad. A balatoni települési önkormányzatok szervezetének kedvezményezett körbe történő szerepeltetése szinte valamennyi prioritás megvalósításánál indokolt, melyet igazol az évről-évre megtartásra kerülő strandminősítések, a régiós borverseny és az Év Balatoni Háza pályázat sikeres lebonyolítása.	Igen	A jelzést köszönjük, az indoklást jogosnak tartjuk, elfogadjuk. A Balatoni Szövetség kérésének is eleget téve beépítettük a szervezetet.
159	Veszprém Megyei Önkormányzat	dr. Polgárdy Imre	1. prioritás: víz és infrastruktúra	Megnevezést javasoljuk kiterjeszteni a fenntartható településfejlesztéssel és az építéssel is, figyelemmel mind a stratégiai cél, mind a prioritás tartalmára, kibontására. A távközlési infrastruktúra tekintetében az internetszolgáltatás, és az internet alapú elektronikus szolgáltatások, a 4G, de főként 5G alapú technológiák építményeinek maradóktalanul illeszkedni kell a tájvédelmi követelményekhez, a táj- és településkép védelmi elvárásokhoz, valamint meg kell felelni a vonatkozó egészségügyi előírásoknak. A településfejlesztés fogalomhasználat helyett a fenntartható településfejlesztés fogalomhasználatot javasoljuk használni és kibontani, így például az indikátorok közé megfontolandó felvenni a beépítésre szánt területek változásának nyomon követését településeknél. Az építészeti minőségre nyomtatékosan fel kell hívni a hangsúlyt, már a koncepció 2020 áprilisi véleményezésénél is jeleztük, több éve betöltetlen a törvényileg újra definiált Balatoni Főépítész státusz.	Igen	Az intézkedés nevét nem változtatjuk meg, azonban a javasolt szöveges kiegészítéseket fontosnak tartjuk, beépítjük őket.
160	Veszprém Megyei Önkormányzat	dr. Polgárdy Imre	2. prioritás: természetvédelem és klímavédelem	Fontos lenne, ha az indikátorok között vizsgálnánk a művelésből kivont területek alakulását, mely „eredményességi” mutatóként is nevesíthető, ahol törekedni kell a zéró állapotra, a nagyobb érték nyilvánvalóan kedvezőlebbé tartalmat jelent. A dokumentum megemlíti a természetvédelmi szempontból értékes gyepek és erdőterületek az idegenhonos inváziós fajok állományának visszaszorítását, betelepülések megakadályozását. Felhívjuk ezzel kapcsolatban a figyelmet, hogy ezek vizsgálatára, a növényállomány korrekciójára a településeknek önállóan nem tudnak szakmai felkészültséget és forrást biztosítani. Ezért – a szakmai igény belátásán túl – szükséges lenne a természetvédelmi szakmai szervezetek, a Nemzeti Park támogató bevonása és önálló forrással való ellátása e témakörben.	Részben	Az indikátorokra vonatkozó javaslat értékes, megvizsgáljuk, hogy beszerezhető-e az adatok.
161	Veszprém Megyei Önkormányzat	dr. Polgárdy Imre	3. prioritás: térségi népességmegtartó-képesség fejlesztése	Nevesített szempont, hogy a Balaton környéki ingatlanárak elsősorban parti településeken tapasztalható sokszor aránytalan emelkedése, a helyi lakosok, fiatalok otthonhoz jutási esélyeit gyengíti. Ennek korrekciójára – a felsorolt intézkedési programok megvalósítására – javasoljuk a kormányzati szintű további jogi és gazdasági támogatások lehetőségének szorgalmazását. Nagyon fontos megállapítás a Stratégiának, hogy a közvetlen vízparthoz való szabad hozzáférés általános jogát nem csorbíthatják a lakáshatási programok, melyet erősítve, a közvetlen parti sávban történő lakások, apartmanok, hétvégi házak építési lehetősége kizárandó.	Igen	A javaslat tartalmával egyetértünk. A program éppen a lakáshoz-jutás nehézségeit kívánja enyhíteni. A jogi és központi költségvetési eszközök vonatkozásában a BKÜ fejlesztési dokumentumai csak ajánlásokat fogalmazhatnak meg, véleményünk szerint térségi népességmegtartó-képesség javítását célzó program decentralizált forrásokkal és feladatokkal hajtható végre számottevő eredménnyel.
162	Veszprém Megyei Önkormányzat	dr. Polgárdy Imre	4. prioritás: gazdaságfejlesztés és	Fontosnak tartjuk a Balaton térség gazdasági szektorainak kibővíthetőségének folyamatos vizsgálatát - a mára már elterjedt és elsődleges tercier és kvaterner szektor mellett - a még több potenciál lehetőségét kutatva a primer (mezőgazdaság) és szekunder (egyéb termelői KKV-k) ágazatokban is a térség gazdasági hagyományaira jobban támaszkodva, elsősorban a pandémia helyzet súlyosbított kiszolgáltatottsága miatt.	Igen	Köszönjük a támogató hozzászólást, alapvetően a stratégia vonatkozó prioritása ezt a célt (is) szolgálja.
163	Veszprém Megyei Önkormányzat	dr. Polgárdy Imre	38. oldal, 5. prioritás: közlekedés	Vitatjuk és hibásnak tartjuk azon megállapítást, és abból való kiindulást, hogy a Balaton külső elérhetőségének jelentős része teljesült. Balaton-térség közlekedési megközelíthetősége valóban javult az elmúlt években, azonban az északi part tekintetében, Veszprém megye tekintetében kevés eredmény mutatható fel. Két évtizede rögzítette a „Balaton törvény” a parti sávban vezető 71-es út tehermentesítését és a 77-es út (Veszprém-Tapolca) fejlesztését, hogy az innen bevezető utakkal legyen a Balaton-térség közötti megközelítés és ez által a nem part menti települések feltárása megoldva, mely területfejlesztési szempontból is feleltetelnek a jelenlegi „háttér” településeket. Biztató a vasút tekintetében a Székesfehérvár-Balatonfüred közötti vonal átépítése, melynek majd további folytatása szükséges.	Részben	A fejlesztés kapcsán a tájvédelmi szempontok érvényesítése kiemelten fontos! Ugyanakkor a 71. sz. főút tehermentesítése fontos feladat, tehát a kezdeményezés az Operatív Programba integrálható.
164	Veszprém Megyei Önkormányzat	dr. Polgárdy Imre	6. prioritás: turizmusfejlesztés és	Megfontolandó a nem parti településeken olyan turisztikai attrakciók szorgalmazása, mely elősegíti a „négy évszakos” balatoni turizmust és ezen települések felértékelődését, valamint a parti sáv tehermentesítését.	Igen	A stratégia a turizmus területi diverzifikációját kifejezett célként fogalmazza meg. Ez a fajta négy évszakosság a háttértelepüléseken is meg kell jelenjen - a helyi lakosok számára elfogadható, általuk támogatott mértékben!
165	Veszprém Megyei Önkormányzat	dr. Polgárdy Imre	7. prioritás: mezőgazdaság, helyi termékek	Javasoljuk az eredeti, a rendeltetészerű mezőgazdasági területhasználát visszaállítására való törekvést, mivel a „Balatonnál” sok minden nem annak látszik, mint aminek hívják. A kertés mezőgazdasági területek sok esetben üdülőterület funkciót töltenek be, melynek tájromboló hatásával már a jelenlegi 2-3 %-os beépítettségénél is szembesülhetünk. Ezen területek mezőgazdasági területként történő megtartása továbbra is fontos, építési lehetőség minimalizálásával, mert csak így maradt esély telekesszevonásra, mezőgazdasági művelésre hosszútávon alkalmas birtokmerek kialakítására. (Amennyiben ezen területek üdülőterületbe kerülnek átszervezésre, jelentősen tovább emelkedik a telekár, továbbá intenzívebb, akár többszörös beépítésre kerül sor, mivel a beépíthetőség mértéke beépítésre szánt területfelhasználások esetében 10% feletti, azaz a jelenlegi négy, de akár tízszerese is lehet!)	Igen	A javaslatot elfogadjuk, beépítjük.
166	Veszprém Megyei Önkormányzat	dr. Polgárdy Imre	7. prioritás: mezőgazdaság, helyi termékek	A fejezet foglalkozik, - és a stratégiai cél is erősíti: „Balatoni terméket az asztalra!” – a halfogyasztás ösztönzésével. A tanulmány is megállapítja, a horgászturizmus igényeit biztosító hal mennyiségi és minőségi biztosítása megoldott a tóban, viszont a – nem horgász – lakosság élő hallal való ellátásában még óriási lemaradások vannak. Önmagában egy külön vizsgálatot is megérdemelve, hogy a hal, mely több évszázadon át a szegény emberek eledele volt, miért vált szinte lukacsikká, mivel a sertés és baromfi hús árának többszöröse. A Balatonnál, a Balaton parti településeknél a halpiacok kialakítása nemcsak az élőhal vásárlását oldaná meg, de turisztikai attrakciót is jelenthetnének, ahogy ezt nyaranta tapasztalhatjuk tengerparti településeknél. Természetesen itt a tradicionális halászléfalakat kellene elsősorban helyetbe hozni, lehetőséget keresve, hogy valóban balatoni halhoz lehessen szelebbe kereskedelmi körben is hozzájutni, tekintve elsősorban az itt élő élelmiszer táplálkozási igényeit, és a turisztikai gasztrókultúra autenticitását is.	Igen	Köszönjük az egyetértő észrevételt! A témával a Balatoni Szövetséggel és a Balatoni Körrel közösen jegyzett lobbijavallal foglalkoztunk 2016-2017-ben, több szakmai egyeztetést lefolytatva.
167	Veszprém Megyei Önkormányzat	dr. Polgárdy Imre	9. prioritás: térségi együttműködés	A térségi együttműködéseknél ezúton is felhívjuk a figyelmet a Balatoni Önkormányzatok Szövetségére (továbbiakban BSZ). Ezzel egyeztet a balatoni települési önkormányzatok közvetett bevonására is mód nyílna, másrészt a BSZ partnerszervezetei is becsatornázhatók.	Igen	A javaslatot elfogadjuk, jogosnak tartjuk.
168	Csömeny Polgármester	Szabó István	nem releváns	A Balaton Fejlesztési Tanács által elfogadott Balatoni Kiemelt Térség Stratégiai Programja (2021-2027) c. dokumentumban foglaltakat elfogadjuk.	Nem releváns	Köszönjük a támogató visszajelzést.
169	Megei Jogú Városok Szövetsége	Szita Károly	nem releváns	A véleményezés lehetőségét megköszönve, ezúton tájékoztatom Élnök Urat, hogy a stratégiai dokumentumban foglaltakkal egyetértünk. A fejlesztési elképzelések megvalósítását támogatjuk!	Nem releváns	Köszönjük a támogató visszajelzést.

Sorszám	Szervezet	Észrevételező	Érintett oldalszám	Észrevétel szövege	BFT elfogadás (IGEN/NEM, RÉSZBEN, nem releváns)	BFT válasz
170	Agrárminisztérium	dr. Szinay Attila közigazgatási államtitkár	nem releváns	Kérem, hogy a Stratégiai Program elemzéseiben jelenjenek meg a következő releváns környezetpolitikai dokumentumok: • a Nemzeti Környezetvédelmi Program, amelynek részét képezi a Nemzeti Természetvédelmi Alapterv (NTA-IV, megújítása folyamatban); • a Nemzeti Biodiverzitás Stratégia (2015–2020, megújítása folyamatban); • a 2017-2026 közötti időszakra vonatkozó Nemzeti Tájstratégia. Javasolom, hogy a Stratégiai Program tanulmányában vizsgálják meg és értékeljék a Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Program kapcsolódását az előző pontban lévő releváns környezetpolitikai dokumentumokhoz.	Nem	A Stratégiai Program tartalmát nem kell hogy képezze a vonatkozó programokhoz való kapcsolódás a 218/2009 Kormányrendelet szerint.
171	Agrárminisztérium	dr. Szinay Attila közigazgatási államtitkár	nem releváns	A véleményezésre szánt dokumentumok között nem található, így feltételezhető, hogy nem készült még el a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedéskül, kidolgozások, egyeztetések, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet 9. § (1) bekezdésben meghatározott és a 9. mellékletben részletes tartalmi elemekkel szabályozott területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat, illetve az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet szerinti környezeti értékelés.	Igen	A dokumentum jelenleg tervezés alatt áll, a későbbiekben kerül társadalmi egyeztetésre.
172	Agrárminisztérium	dr. Szinay Attila közigazgatási államtitkár	nem releváns	Nem derül ki egyértelműen a területfejlesztési dokumentumokból, hogy a Veszprém megyére, illetve a kiemelt térségként kezelt Balaton Kiemelt Térség területére vonatkozó területfejlesztési elképzelések és dokumentációk milyen alá/fölérendeltségi viszonyban vannak. Ez a területrendezési tervek esetében definiálásra került, javasolom ezt a fejlesztési dokumentációk esetében is megtenni.	Részben	A 1996. évi XXI. Törvény alapján ezek a dokumentumok mellérendeltségi viszonyban vannak, azokat a kiemelt térség tanácsa (vagy megyék esetében a megyei közgyűlés) javaslattevélet követően a Kormány fogadja el.
173	Agrárminisztérium	dr. Szinay Attila közigazgatási államtitkár	nem releváns	A Balaton Kiemelt Térség fejlesztésére vonatkozó stratégiai dokumentumok közül nem a tárgyi dokumentum az első, amely fontos célokat fogalmaz meg, és mivel a korábbi időszakokra is készült több ilyen célú tanulmány, ezért javasolom, hogy a Stratégiai Program vizsgálja meg a korábbi dokumentumokban megfogalmazott stratégiai célokat a tekintetben, hogy azok közül eddig melyeket sikerült elérni és melyeket nem. Álláspontom szerint a stratégia tervezés célszerű módszere a korábbi stratégiák eredményeinek értékelése.	Igen	A javaslat tényyszerűen igaz, azonban ezt megtettük egyrészt a helyzetelemzés során, másrészt az éves fejlesztéspolitikai és társadalmi-gazdasági monitoring jelentésekben.
174	Agrárminisztérium	dr. Szinay Attila közigazgatási államtitkár	nem releváns	Az előző ponthoz szorosan kapcsolódik, hogy a korábbi stratégiai dokumentumokban megfogalmazott, természetvédelmi szempontból is kifejezetten támogatható, jó célkitűzések az önkormányzati, illetve projekt szintű döntések során sokszor csak kevéssé jelennek meg, ezért javasolom, hogy kerüljenek megfogalmazásra olyan eljárások és módszerek is, amelyekkel a kitűzött célok a mindennapi önkormányzati, befektetői döntések során érvényesíthető lehet , hiszen egy stratégia sikerességét alapvetően az adja, hogy abból milyen elemek kerülnek át a gyakorlati megvalósítás szintjére.	Részben	A javaslat bővebb kifejtést igényel. Azonban a Balaton Fejlesztési Tanács munkaszervezete, a Balaton Integrációs Közhatalmú NKft. Forráshelyezési gyakorlatához kapcsolódóan kiadott a települések számára egy fenntarthatósági útmutatót, valamint a térségi klímastratégia is az észrevételben körvonaltartoztathoz hasonló célokat szolgál.
175	Agrárminisztérium	dr. Szinay Attila közigazgatási államtitkár	nem releváns	Természetvédelmi szempontból kedvezőnek tartom, ha a kitűzött stratégiai célok összegződő hatásainak vizsgálata megjelenik a tanulmányban, ezért javasolom annak elemzését, hogy a természetvédelmi oltalom alatt álló (védett természeti és Natura 2000) területekre a főként turisztikai és térségi gazdaságfejlesztési szempontokból megfogalmazott célkitűzések milyen hatással lehetnek. Összhangban a vonatkozó nemzetközi és uniós elvárásokkal fontos szempont lehet az, hogy az elfogadott stratégiai programokban a környezeti-természetvédelmi szempontok egyenrangúak legyenek a szakpolitikai célkitűzések fontosságával.	Részben	A javaslat jogos, ugyanakkor a Stratégiai Környezeti Vizsgálat és Környezeti Hatásvizsgálat/Értékelés éppen ezt a célt fogja szolgálni.
176	Agrárminisztérium	dr. Szinay Attila közigazgatási államtitkár	nem releváns	Az ökoszisztémák jó ökológiai állapotban tartása lényegében hozzájárul a térség gazdasági potenciáljához is. A Stratégiai Programban javasolom, hogy legyen olyan értékelés, amely megvizsgálja, hogy a megfogalmazott célkitűzések elérése mennyiben szolgálja a balatoni ökoszisztémák és az ökoszisztémaszolgáltatások állapotának javítását, illetve jó állapotban tartását. Fontos, hogy az ökoszisztémák és szolgáltatásaik romlása ne érjen el olyan szintet, amikor kifejezetten káros öngerjesztő folyamatok is beindulhatnak.	Részben	A javaslat jogos, ugyanakkor a Stratégiai Környezeti Vizsgálat és Környezeti Hatásvizsgálat/Értékelés éppen ezt a célt fogja szolgálni.
177	Agrárminisztérium	dr. Szinay Attila közigazgatási államtitkár	nem releváns	A Balaton térsége, különösen a déli partja, mára annyira beépített, hogy minden további fejlesztés gyakorlatilag a biodiverzitás megőrzése ellen hat. Az új fejlesztésbe vonható területek a partvonal mentén sokszor csak a települési zöldterületek, illetve a településeken kívül lévő néhány kisebb-nagyobb mértékben természetes jellegű földterület és a természetvédelmi oltalom alatt álló területek esetén van mód. A tanulmány stratégiai célként több helyen is említi a biodiverzitás megőrzése mellett további turisztikai, gazdasági fejlesztések szükségességét. Javasolom, hogy a Stratégiai Program is gyűjtson össze olyan módszereket, megoldásokat, jó gyakorlatokat, amelyek az átgondolt, komplex, a biodiverzitás megőrzését szem előtt tartó fejlesztések során a jövőben figyelembe vehetők , illetve amelyek a különböző projektek tervezésének és megvalósításának szintjén is útmutatást szolgálhatnak. A Balaton turisztikai potenciálja a balatoni térség biodiverzitásának és az ökoszisztémáinak megőrzését is szem előtt tartó, átgondolt és jól szabályozott turisztikai szervezést igényel.	Részben	A hivatkozott eszközök, módszerek inkább a Klímastratégia és az ún. fenntarthatósági útmutató tárgykörébe tartoznak.
178	Agrárminisztérium	dr. Szinay Attila közigazgatási államtitkár	nem releváns	A Stratégiai Programban több ponton is megfogalmazódik a „Balatoni terméket az asztalra!” mottó keretében a termelés, feldolgozás, fogyasztás ösztönzése. A helyben előállított élelmiszeripari termékek arányának növelésével az élelmiszeriparban rejlő gazdasági potenciál kiaknázható. Egyértelmű célkitűzés az élelmiszeripar dominanciájának és relatív súlyának növelése, különös tekintettel a versenyképes, korszerű vertikumú mező- és élelmiszergazdaságra, a magas feldolgozottságú élelmiszer előállítás ösztönzésére a helyi értékesítési csatornák fejlesztésével és erősítésével párhuzamosan. A helyi termelés, feldolgozás és értékesítés, a helyi termékek szervezett bejuttatása a kiskereskedelem rendszerébe nemzetgazdasági szinten is számottevő piaci szegmest jelenthet. A partvonaltól távolodva a településeken jelentős számú östermelő tevékenykedik, azonban az általuk előállított ágrátermékek nagyjából részben nem kerülnek helyben feldolgozásra, így a helyi gazdasági programok megvalósítása, a helyi „körforgásos gazdaság” feltételeinek a kialakítása, a „helyi piacok” térségi szemlélettel történő működtetése, a helyben előállított termékek arányának növelése prioritásként fogalmazódik meg. Fontosnak tartom a helyi minőségi élelmiszer alapanyagok közzétételében történő volumenének növelését, annak érdekében, hogy a nagy és közepes méretű cégek mellett a helyi östermelők és családi gazdaságok is beszállítói szerepet kapjanak. A fentiek mentén való tudatos gazdaságfejlesztési folyamatok magukban hordozzák a megye agrár- és élelmiszergazdaságának megerősödését, hozzájárulva a fenntartható gazdasági növekedéshez, valamint a vidéki térségek fejlődéséhez.	Részben	A Stratégiai Program tartalma alapvetően nem az élelmiszeripar vonatkozásában, hanem a termelői helyi termékek vonatkozásában fogalmazza meg a fejlesztési igényeket, szükségleteket. A Balaton térségében Siofok környékét leszámítva számottevő élelmiszeripari potenciál nem azonosítható, ugyan vannak olyan kkv-k, melyek pl. a sütőiparban, húsiparban tevékenykednek. Ezen vállalkozások helyi kiskereskedelembe történő integrációjának segítése fontos, azonban a minőségi termelői termékek előállítását és értékesítését tartjuk elsődleges térségi célnak.
179	Agrárminisztérium	dr. Szinay Attila közigazgatási államtitkár	9. oldal	<i>A „Természetes Balaton! Egészséges környezet, tiszta Balaton!” elnevezésű stratégiai célhoz (9. oldal) tartozó szöveget (mely több helyen is megjelenik a Stratégiai Programban) javasolom az alábbiak szerint módosítani, tekintettel a megelőzés és elővigyázatosság környezeti alapelveire (már az igénybevétel és az azzal járó terhelést is minimalizálni kell, nem csak a már bekövetkezett szennyezés esetén kell csökkenteni), valamint a környezet védelmének általános szabályairól</i> szóló 1995. évi LIII. törvény4. § és 6. § (1) bekezdésére figyelemmel: „A táj fenntartható módon való használatát az eltérő területi adottságok figyelembe vételével, a biodiverzitás megőrzése, a környezet-szennyezés-mérséklése, a környezetszennyezés megelőzése, és a környezet-terhelésének a környezetterhelés minimalizálása és a térség fenntartható fejlődését biztosító keretek közé-szervezése között tartású, a települések építészeti színvonalának növelése” .	Részben	Részben fogadjuk el a javaslatot, a térség “fenntartható fejlődését biztosító keretek” véleményünk szerint még fejlesztésre szorúlnak.
180	Agrárminisztérium	dr. Szinay Attila közigazgatási államtitkár	10. oldal	A Horizontális jellegű fejlesztési célok pontban szereplő alábbi idézet javítását kérem tekintettel arra, hogy az abban idézett jogszabály már nem hatályos. <i>„A program készítésekor figyelembe vételre került a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat A Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXIII. törvényre visszakereskedjen hivatkozni. megállapításáról</i> szóló 2000. évi CXII. törvény (továbbiakban: Balaton-törvény) ”.	Igen	A szerkesztési hibát javítottuk.
181	Agrárminisztérium	dr. Szinay Attila közigazgatási államtitkár	12. oldal, 1. Prioritás: Víz és Infrastruktúra	<i>2.1. Javasolom a fejezet specifikus céljainál szövegesen is megjeleníteni a települési zöldterületeket, mivel azokkal az 1.3. Településfejlesztés című alpont nevesítetten is foglalkozik. Javasolaim a specifikus célok fentiek szerinti módosítására: „A tóparthoz való minőségi hozzáférés biztosítása a nagyközönség számára, ennek terének ,zöldterületeinek’ bővítése, valamint a vízgazdálkodási intézkedésekhez való alkalmazkodás érdekében a part-rehabilitációs program végrehajtása.” (…)</i> „Az épített örökség értékek védelme mellett, az építészeti minőség és települési arculati elemek, zöldterületek fokozott javítása.”	Igen	Elfogadjuk a módosítást.
182	Agrárminisztérium	dr. Szinay Attila közigazgatási államtitkár	12. oldal	Az „Egészséges környezet, tiszta Balaton!” stratégiai cél specifikus céljaként említésre kerül a nagyközönség számára a tóparthoz való minőségi hozzáférés biztosítása és terének bővítése. Természetvédelmi szempontból megfontolandónak tartom, hiszen a tóparti természetesen jellegű élőhelyek, különösen a nádasok, manapság is számtalanak hozzáférést, lejutást a Balaton vízéhez, azonban a hozzáférési helyek további bővítése a tóparti élőhelyek nagyfokú leromlásához, megszűnéséhez vezetett . Ezt támasztja alá a Balaton nádasainak folyamatos degradációja, illetve területi csökkenése.	Részben	A javaslatba foglalt alapelvekkel egyetértünk. Ugyanakkor éppen a beépülő, adott esetben lezáruló partszakaszok ellenében szól a stratégiában megfogalmazott kitétel. A hozzáférési helyek csökkentése ugyanúgy járhat a nádasok, parti, vízi ökoszisztémák degradációjával - amelynek védelmét jelen dokumentum felvállalta.
183	Agrárminisztérium	dr. Szinay Attila közigazgatási államtitkár		2.2 A partrehabilitáció fontosságának hangsúlyozása mellett értelmezési vitára adhat okot és ellenmondást jelenthet, hogy a tanulmány elsődleges fontosságúnak jelöli meg a mélyfékvésű területek feltöltését és fejlesztését. Megfontolásra javasolom, hogy azoknak a területeknek a felújítását és a magasabbra emelt vízszint közvetítésben megjelent káros belvíz miatt az élet- és vagyonbiztonság érdekében szükséges a feltöltés, azoktól az engedély nélküli feltöltésektől, amelyek a természetes part menti élőhelyeket, a nádasokat érintik.	Részben	Egyetértünk a javaslattal, viszont a dokumentumban szerepel az alábbi mondat: Sztintén a vízügyi beavatkozásokat segítő a vízminőségvédelmi telephelyek fejlesztése, az engedély nélküli feltöltések megszüntetése, valamint a nádasértékpérezéshez kapcsolódó tervek felülvizsgálata.
184	Agrárminisztérium	dr. Szinay Attila közigazgatási államtitkár		2.3 Az „1.1. Vízgazdálkodás, vízügyi infrastruktúra-fejlesztés” című ponttal összefüggésben fontos megemlíteni, hogy a vízellátás sok esetben karsztvíz alapú. Megjegyzem, hogy a lakossági vízellátásban egyre hangsúlyosabbá váló karsztforrások foglalkása fontos természetvédelmi kérdést érint, és sok esetben hátrányosan. Különösen fontos és hangsúlyos kérdés ez a Balaton-felvidéki Balaton vízgyűjtőn. A források által táplált vizes élőhelyek kis kiterjedésűek, ezért nagyon sérülékenyek is egyben és számos értékes endemikus fajnak adnak pótoltatlan otthont. A források közeli foglalkása sem okozhatja a szintén közösségi érdeket szolgáló természetes források és kifolyók, kisvízfolyások élőhelyeinek csökkenését.	Nem releváns	Fontos természetvédelmi kérdés, amely ugyanakkor a DRV szakmai kompetenciát is nagyban érinti. Az észrevétel alapját képező intézkedéseirás a DRV szakmai álláspontját igyekezett közvetíteni.

Sorszám	Szervezet	Észrevételező	Érintett oldalszám	Észrevétel szövege	BFT elfogadás (IGEN/NEM, RÉSZBEN, nem releváns)	BFT válasz
185	Agrárminisztérium	dr. Szinay Attila közigazgatási államtitkár		2.5 Szintén átgondolásra javasolom a dokumentum azon megállapítását, miszerint „a <u>tó ökológiai rendszerének, állapotának fenntarthatóságát is szolgálja a mederkotrásokkal kapcsolatos feladatellátás</u> ” (13. oldal), amely alapján a tömberben programszerű, tervezett kotrási munkát, a zugyeket fejlesztését, rekultivációjának szükségességét hangsúlyozzák, sőt szakmailag indokoltak tartják egy ipari kikötő létesítését is. A <u>mederkotrás ökológiai hatásainak vizsgálata további részletes elemzést</u> kíván a biodiverzitás és az élőhelyek megőrzésének szempontjából, hiszen jelentős hatása van a vízi élőhelyekre, de magának a kivett mederanyagnak a mozgása, elhelyezése, kezelése is jelentős hatású a száraz térszíni élőhelyekre. A mederkotrás egyértelműen jó ökológiai hatása még teljeskörűen nem bizonyított, ezért egyelőre természetvédelmi szempontból csak azokon a jól körül határolt helyeken támogatható, ahol valamilyen más tevékenység ellátásához szükséges a megjelent felesleges iszap eltávolítása, például fürdőhelyek, kikötők esetén.	Igen	Elfogadjuk az érvelést. A szövegben jeleztük, hogy ezek a beavatkozások csak akkor végezhetők el, ha ökológiai hasznuk bizonyított, és nem veszélyeztetik a Balaton biodiverzitását, ökológiai rendszerét.
186	Agrárminisztérium	dr. Szinay Attila közigazgatási államtitkár	2. Prioritás: Természetvédelem és klímavédelem	3.1 A fejezetben az erdőszűltés növelése, az erdei élőhelyek helyreállítása, megőrzése és fejlesztése helyesen szerepel. Azonban hiányzik az erdőgazdálkodás természetvédelemben és klímavédelemben betöltött szerepének tárgyalása, bemutatása, továbbá az erdőgazdálkodók ide kapcsolódó részvétele és tevékenysége.	Részbén	A szövegrész módosult a BFNPI észrevétele alapján, megítélésünk szerint összhangban van észrevétellel.
187	Agrárminisztérium	dr. Szinay Attila közigazgatási államtitkár	19. oldal	Tekintettel a <u>fenntartható fejlődés gazdasági összetevőjének hiányára, szükségesnek tartom az alábbi mondat (19. oldal), kiegészítést: „Elsődlegesen a helyi gazdaság, lakosság és a természeti környezet viszonyát kell egyensúlyba – fenntartható fejlődési pályára – állítani.”</u>	Igen	A kiegészítést elfogadjuk.
188	Agrárminisztérium	dr. Szinay Attila közigazgatási államtitkár	19. oldal	A <u>Stratégiai Program 19. oldalán szereplő szöveg szerint: „Van egy felső határ, amit ha átlép a turizmus – akár turisták száma, akár természeti rendszerek használata terén – már meg kell állítani, illetve nem növelhető tovább a turizmusipar.”</u> Ennek a felső határnak a meghatározása a Balaton – különösen is a parti sáv – esetében igen fontos szakmai szempont, melyre a Stratégiai Program megfelelő lehetőséget biztosítana.	Részbén	A javaslat szakmailag indokolt, ugyanakkor már inkább a szabályozás irányába hat. Ezt jelen stratégiában nem tudjuk érvényesíteni, azonban a jövőben mindenképpen vizsgálándó és szakmai vitára érdemes.
189	Agrárminisztérium	dr. Szinay Attila közigazgatási államtitkár	23. oldal	Javasolom az alábbiak (23. oldal) pontosítását, tekintettel arra, hogy a szövegrész eleje és vége ellenkező állítást tartalmaz. „Javasolt a megújuló energiák alkalmazásának támogatása – energiagazdálkodás megvalósítása, energia közösségek létrehozásának ösztönzése. Fontos szempont a megújuló energiák hasznosításának népszerűsítése és könnyítése mellett, azok elhelyezése, építésére vonatkozó egyértelmű és segítő szabályozás létrehozása, valamint annak tudata, hogy a „zöld” megoldások – legyenek azok az energiatermelés, közlekedés vagy bármilyen szektorból – csak kevesebb kárt okoznak. Nem semlegesek és főleg nem pozitív hatásúak. Tehát a „zöld” megoldások támogatása egyáltalán nem zöld hozzáállás vagy tevékenység...”	Igen	Pontosítottuk a szövegrészt.
190	Agrárminisztérium	dr. Szinay Attila közigazgatási államtitkár	32. oldal, 4. Prioritás: Gazdaságfejlesztés	Javasolom a szöveg kiegészítését az alábbiak szerint: „A 2021-2027 közötti programozási időszak beavatkozásainak, ezáltal a Balaton-térség gazdaságfejlesztését célzó intézkedéseknek egyszerre kell segítenie a térség gazdasági rezilienciájának erősítését, a térségi gazdasági struktúra és a környezeti minőség egyensúlyi helyzetének megteremtését, a képzett fiatal vagy aktív korú népesség megtartását és térségbe vonzását, valamint a számukra biztosítható magas minőségű egész éves foglalkoztatást.”	Igen	A kiegészítést elfogadjuk.
191	Agrárminisztérium	dr. Szinay Attila közigazgatási államtitkár	6. Prioritás: Turizmusfejlesztés és	Az erdei közjóléti tevékenység, az erdőgazdálkodók erdei turisztikai szolgáltatásai nem jelennek meg a fejezetben, pedig a Balaton Kiemelt Térségben jelenleg is hozzájárulnak a turisztikai szolgáltatásokhoz. A turizmusfejlesztéshoz kapcsolódóan ezt a tevékenységet is figyelembe kell venni, fejlesztése számos lehetőséget rejt magában. A prioritás megvalósításában nem jelenik meg továbbá a térség ökoturisztikai kínálatában hangsúlyos szereplő, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság, melynek külön nevesítését kérem.	Igen	Az erdészetek körét integráltuk, tevékenységüket szerepeltettük a "geo és ökoturizmus" témában.
192	Agrárminisztérium	dr. Szinay Attila közigazgatási államtitkár	48. oldal, 7. Prioritás: Mezőgazdaság, helyi termékek	A „7.1 Mezőgazdaság, helyi termékek” pontban javasolom megemlíteni a Nemzeti Parki Termék védjegyrendszert. A természetvédelmi oltalom alatt álló területeink a természeti értékek megőrzésében játszott szerepük mellett számtalan termék, termény előállításának, vagy szolgáltatás nyújtásának feltételeit biztosítják. Védett területen gazdálkodni azonban nem könnyű, hiszen az ilyen területen gazdálkodók mindenkor a természet védelmével összhangban kell végezni a tevékenységüket. Annak érdekében, hogy támogassuk a védett természeti területeken és Natura 2000 területeken működő helyi vállalkozásokat, gazdálkodókat, gazdálkodó szervezeteket, és növeljük az eladásra szánt termékek megbecsülését, piaci lehetőségeinek bővülését, az AM kezdeményezte a Nemzeti Parki Termék védjegy életre hívását.	Igen	A javaslatot beépítettük.
193	Agrárminisztérium	dr. Szinay Attila közigazgatási államtitkár	49. oldal	A 49. oldalon található következő mondatl kapcsolatosan megjegyzem, hogy az erdőgazdálkodást jelenleg is ez jellemzi, az ilyen célú erdőgazdálkodást már nem kell létrehozni: „A termőfölddel való gazdálkodás érzékeny kérdés a Balaton térségében. Szükséges beavatkozásokként ennek kapcsán az alábbiakat jelentkeznek: (...) • a folyamatos erdőborítást biztosító, természet-közi erdőgazdálkodás, agrárerdészeti rendszerek létesítése.”	Igen	A módosítást megtettük, a szövegrész már nem szerepel a dokumentumban.
194	Agrárminisztérium	dr. Szinay Attila közigazgatási államtitkár	52. oldal	A „7.2 Szőlészet-borászat fejlesztése” intézkedésnél is relevánsnak tartom megemlíteni azt az összetett és nagy területeket érintő problémát, mely végkimenetelét tekintve a szőlőhegyek csökkenését, és a táj átalakulását jelenti. A szőlőhegyek problémáját illetően javasolt egy stratégia kidolgozása, melyet egy átfogó vizsgálat és tanulmány készítse elő meg. A Stratégiai Programban a természetési szempontokon túl a balatoni táj arculatát meghatározó felszínborítási arányok és a szőlőtermeléshez kapcsolódó művi elemek, épületek vizsgálata is hangsúlyos szerepet kell kapjon.	Részbén	A részletes helyzetelemzésre vonatkozó javaslatot indokoltak tartjuk, bár jelen stratégia kereteibe ez nem illeszthető. Ugyanakkor a javaslat mögöttes elvét, szándékát akceptáljuk, azzal egyetértünk.
195	Agrárminisztérium	dr. Szinay Attila közigazgatási államtitkár	7.3 halgazdálkodás	A Stratégiai Program 7.3. pontja tárgyalja a halgazdálkodás, halfogvasztás témakörét. Itt kerül megemlítre, hogy „Ugyanakkor időről-időre érdemes megfontolni, hogy a Balaton turisztikai versenyképességét és imázsát nem segítené-e jobban, ha a többől kivett kiváló minőségű halat lehetne a vendéglátásban jogszerűen felszolgálni”. Ezzel a felvetéssel kapcsolatban jelezem, hogy a „Balatoni hal” földrajzi árujelző uniós oltalom bejegyzése folyamatban van. Az átmeneti nemzeti oltalom alatt álló földrajzi árujelzős – mely már belföldön jelenleg is érvényesíthető – uniós oltalma iránti kérelem jelenleg az Európai Bizottság általi vizsgálati szakaszban van. A „Balatoni hal” földrajzi árujelző olyan, a Balaton turisztikai versenyképességét és imázsát támogató eszköz, amely e célra tökéletesen alkalmazható, használata nyomom követhető, ellenőrizhető és esetleges visszaélések esetén szankcionálható. A földrajzi árujelző használata egyúttal összhangban van a jelentős hazai és nemzetközi horgászturizmus érdekeivel, miszerint ne kerülhessen kereskedelmi forgalomba a Balatonból halász- vagy horgászfogás. Utóbbit jogszabály sem teszi lehetővé, hiszen a kereskedelmi célú halászat lehetősége 2016-tól megszűnt. A horgászfogás falusi vendégszall szolgáltatás keretében történő felszolgáltatására viszont a jogszabály jelenleg is lehetőséget biztosít, ennek felülvizsgálata egyelőre nem szükséges. A jogszabályi környezet változása a tárgyi tervszettel érintett időszakban nem várható (a kereskedelmi célú halászat tiltása országos hatáskörű, attól helyileg eltérni nem lehet), így javasolom a fent idézett mondat törlését, és a „Balatoni hal” földrajzi árujelző felhasználási lehetőségeinek vizsgálatát az oltalmat kérelmező Balatoni Halgazdálkodási Nonprofit Zrt. bevonásával, mely mint a Balaton és vízrendszere halgazdálkodásra jogosultja saját termelői ponty és fogassüllő tekintetében Minőség Magyar Hal védjeggyel is rendelkezik.	Részbén	A tájékoztatást tiszttelettel köszönjük! Az idézett szövegrészt - tekintettel a kérdésfelvetés-jellegre - ugyanakkor nem tartjuk indokoltakn törölni.
196	Balatonkenese Polgármestere	Jurcsó János polgármester	nem releváns	A prioritások (Prioritás1-Prioritás9) részletezésévével, tartalmával egyetértünk, kiegészíteni nem kívánjuk.	Nem releváns	Köszönjük a támogató visszajelzést.
197	Szigliget Polgármestere	Balassa Dániel	nem releváns	Részünkről az egyik legfontosabb prioritás a Balaton régió épített környezetének, településképi- és tájképi értékeinek megőrzése. A térség vonzerejét – többek között – a környezet, a táji értékek különlegessége adja. Ezért ezen szempontok kihangsúlyozása különösen fontos a készülő anyagban. Szeretnék idézni Balassa Dániel szigligeti polgármester egy cikkéből, mely a Szigligeti Harsónában 2020. decemberében jelent meg. Ez a két mondat jól alátámasztja a fenti mondanóinkat: „...kérném azokat, akik Szigligeten építkezni terveznek, hogy kérjék ki a véleményünket, legyenek mértékartóak és vegyék figyelembe a környezet, a település és a vidék érdekeit! Ha már előjönnek egy nagyvárosból egy falusi környezetbe, ne a nagyvárost akarják idehozni, hanem éljék meg az itteni életérzést.”	Nem releváns	Köszönjük az egyetértő visszajelzést, a polgármester úr által megfogalmazottak egybevágna a Stratégia tartalmával.
198	Balatonalmádi Polgármester	dr. Kepi Lajos polgármestr	nem releváns	A Stratégiai Program a hatályos önkormányzati fejlesztési dokumentumokkal összhangban van. A Balaton Fejlesztési Tanács részéről a 2021 – 2027 tervezési időszakra korábban kért, és Balatonalmádi Város Önkormányzata által a hatályos önkormányzati fejlesztési dokumentumok alapján megadott projektötletek a Stratégiai Program prioritásaihoz illeszthetők. Módosítási javaslatunk nincs.	Nem releváns	Köszönjük a támogató visszajelzést.
199	Szent István Egyetem Georgikon Campus	SZIE Georgikon Campus Talajtani és Környezetinformatikai Tanszék által megfogalmazott vélemény	elnevezés	2021. február 1-től érvényes elnevezés: MATE Környezettudományi Intézet, Georgikon Campus	Igen	Köszönjük, a társadalmasításról szóló tájékoztatásban így szerepeltettük az intézményt.

Sorszám	Szervezet	Észrevételező	Érintett oldalszám	Észrevétel szövege	BFT elfogadás (IGEN/NEM, RÉSZBEN, nem releváns)	BFT válasz
200.	Szent István Egyetem Georgikon Campus	SZIE Georgikon Campus Talajtani és Környezetinformatikai Tanszék által megfogalmazott vélemény	1. PRIORITÁS: VÍZ ÉS INFRASTRUKTÚRA, 1.1. Vizgázkódás, vízügyi infrastruktúra-fejlesztés	A mélyfekvésű területek feltöltése, a területvásárlással nem járó part menti területek feltöltése, a mögöttes területek vízzrendezése során - ezt az egyetemünkön végzett kutatások eredményei is alátámasztják - különös tekintettel kell lenni a még meglévő nádasállományok megőrzésére (elsősorban a nádasok víztisztító, eutrofizáció mérséklő szerepére való tekintettel - ld. a nádasok nitrogén- és szénforgalomban betöltött szerepe). A mederkotrásokkal kapcsolatos feladatellátáshoz kapcsolódik a dokumentum szerint a Balaton részletes iszapterképének elkészítése, a mederanyag vándorlási modell és kotrási terv elkészítése, illetve a zágyterek fejlesztése, rekultivációja. Az 1980-as években (Prof. Máté Ferenc vezetésével) végzett részletes mederüledék-térképezés adatbázisa tanszékünkön található, melynek korszerű, geostatisztikai alapokra helyezett, környezeti segédváltozók felhasználásával pontosított tematikus térképeit (a társintézmények kutatóival közösen) jelenleg készítjük, illetve publikáljuk. A pontosított térképek nagy mértékben segíthetik a jelenlegi üledékminőségi állapotok értelmezését, az új vizsgálati adatok térbeli kiterjesztését. A zágyterek kijelöléséhez, rekultivációjához, illetve a kikotort mederüledék talajjavítási célú felhasználásához is felajánlja Tanszékünk idevágó - hosszú távú - kutatási tapasztalatait, illetve vizsgálati kapacitását. Hasonlóan, az erózióval érintett területeken lévő kisvízfolyások feliszapolódásához kapcsolódó erózióvédelmi fejlesztések, illetve a kialakuló lehetséges villámárvizek tárgyában is együttműködési lehetőséget látunk, illetve tudunk felajánlani, hiszen a Balaton vízgyűjtő részletes talajtérképein túl rendelkezünk (az ATK TAKI munkatársaival együttműködésben) a vízgyűjtő részletes talaj vizgázkódási térképeivel is. Mindezek miatt javasoljuk a prioritás megvalósításában résztvevő szereplők, lehetséges kedvezményezettek körét kibővíteni a MATE Georgikon Campusával (Környezeti Fenntarthatóság Tanszék!)	Részben	A javaslatot befogadjuk, a szakmai megvalósításért ugyanakkor értelemszerűen nem a Balatoni Integrációs Kft. illetve a Balaton Fejlesztési Tanács lehet a felelős. A minél szélesebb partneri körben megvalósuló, tudásmegosztást feltételező térségi vízminőség-védelmi projektek megvalósulását elvi szinten mindenképp támogatjuk.
201.	Szent István Egyetem Georgikon Campus	SZIE Georgikon Campus Talajtani és Környezetinformatikai Tanszék által megfogalmazott vélemény	II. 2. PRIORITÁS: TERMÉSZETVEDÉLEM ÉS KLÍMAVEDELEM, 2.3 Erőforrásvédelem Vízmelegtartás	A Program helyesen kiemeli a csapadékvíz megtartásban a talaj vízbeszívóvártató, nedvességmegőrző szerepét. Tanszékünk talajfizikai-vizgázkódási kutatásai (együttműködésben az ELKH ATK TAKI kutatócsoportjával) jó alapot biztosítanak a Balaton vízgyűjtő talajtani viszonyainak megismeréséhez, a talajok vizgázkódási tulajdonságainak részletes jellemzéséhez. Ezirányú együttműködésünket szintén felajánlhatjuk.	Igen	Köszönjük a felajánlást, a szakmai partneri körben jelezni fogjuk az Egyetem ilyen irányú aktivitásait.
202.	Szent István Egyetem Georgikon Campus	SZIE Georgikon Campus Talajtani és Környezetinformatikai Tanszék által megfogalmazott vélemény	talajvédelem	Ez a fejezet kevésbé tetszik, elnagyolt, kissé tudománytalan, helyenként túlságosan általános vagy hibás. Amennyiben a Program készítői ezt igénylik, szívesen nyújtunk segítséget egy szakszerűbb alfejezet elkészítésében. A fentiek alapján ez esetben is javasoljuk a prioritás megvalósításában résztvevő szereplők, lehetséges kedvezményezettek körét kibővíteni a MATE Georgikon Campusával (Környezeti Fenntarthatóság Tanszék).	Részben	A szöveg némileg átalakult, ugyanakkor alapját a Tanács által elfogadott Balaton Kiemelt Térségi Klímastratégia adja.
203.	Szent István Egyetem Georgikon Campus	SZIE Georgikon Campus Testnevelési Tanszék által megfogalmazott vélemény	nem releváns	2021. február 1-től érvényes elnevezés: MATE Testnevelési Intézet, Georgikon Campus	Igen	Köszönjük, a társadalmasításról szóló tájékoztatóban így szerepeltettük az intézményt.
204.	Szent István Egyetem Georgikon Campus	SZIE Georgikon Campus Testnevelési Tanszék által megfogalmazott vélemény	nem releváns	Az anyagban szerepel, hogy "mindenki számára hozzáférhető Balaton" kialakítása a cél. Ez esetben a kiépített ingyenes szabadstrandok kialakítása szerintem elkerülhetetlen (Keszthelyen a kutvás strand ilyen egyedül, de ez nem elegendő, nem mindenki szeret kutyákkal fürdeni; ellenben Siofokon 5, Zamárdiban 7, Fonyódon 6, Balatonbogláron 6, Balatonfenyvesen 5 szabadstrand van! A déli parton sok, az északin alig 1-2 szabadstrand található meg (Tihany 2). Kerékpáros turizmusról sokat ír az anyag. Lakóhelyünk környékén voltak ebben előrelépések, de Keszthelyen egy komolyabb kerékpárkölcsonzó rendszer (pl. Hévíz HEBI, vagy Badacsony BABI mintájára) kiépítése szükséges lenne. A térség túraútvonalainak (Keszthelyi-hegység, Balaton-felvidék) megújítása több helyen is aktuális, pl. jelzések megújítása. "Családbarát Balaton". A déli part jelentős eldnyben van e téren, persze a vízminőség, s egyéb földrajzi okok ezt meghatározzák. Azonban Keszthely-Vonyarcvashegy között valahol egy családi kalandpark kiépítése biztosan jelentős bevételt generálna a térségnek, csodaszép hegységi környezetben.	Részben	A strandokhoz kapcsolódó kiegészítést megtettük. A kerékpáros fejlesztések kapcsán a dokumentumban egyelőre a közösségi rendszer vagy rendszerek fejlesztésének igénye szerepel, ez részletesebben kibontható az Operatív Programban. Az említett tematikus park már a korábbi Balaton-fejlesztését célzó Kormányhatározatban is szerepelt (1861/2016.), egyelőre előrelépés nem történt, bár megvalósíthatósági tanulmányok készültek a témában.
205.	Szent István Egyetem Georgikon Campus	SZIE Georgikon Campus Meteorológia és Vizgázkódás Tanszék által megfogalmazott vélemény	nem releváns	2021. február 1-től érvényes elnevezés: MATE Környezettudományi Intézet, Georgikon Campus	Igen	Köszönjük, a társadalmasításról szóló tájékoztatóban így szerepeltettük az intézményt.
206.	Szent István Egyetem Georgikon Campus	SZIE Georgikon Campus Meteorológia és Vizgázkódás Tanszék által megfogalmazott vélemény	nem releváns	A Tanszék munkatársai korábbi kutatási tapasztalataik figyelembe vételével kapcsolódási lehetőséget látnak a felvázolt Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Programjában foglalt és saját elképzeléseik között. A stratégiai célrendszeren belüli "Természetes Balaton! Egészséges környezet, tiszta Balaton!" alrendszerben megfogalmazott lehetőséget nyújtanak: • A klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás ökológiai, társadalmi, infrastrukturális és vízügyi feltételeinek megteremtésére, a tó ökológiai rendszerének védelmére. • A Balaton élő rendszerére támaszkodó gazdaság és turizmus fenntarthatóságának biztosítására elemezni kell a tó vízháztartását, melyben a Balatont nemcsak önálló tóként, hanem komplexumként, a vízgyűjtő területét is figyelembe véve kell vizsgálni. Ennek eszközei a ökoszisztémára jellemző távérzékeléssel nyerhető indexek, mutatók monitoringjával állíthatók elő. Az itt kapott információk lehetőséget biztosíthatnak a Balaton klímaváltozás miatt megváltozó vízméreglegének hosszú távú hatásainak enyhítésére hozott intézkedések megalapozására. • A Kis-Balatonon, mint környezeti értékre vonatkozó korábban megkezdett helyszíni nád-vizsgálataink hozzájárulhatnak a táj fenntartható módon való használatához, a biodiverzitás megőrzéséhez a helyi területi adottságok figyelembe vételével. • Ismerve a vízminőségi mutatókat, mint a Balaton fenntarthatóságának alappilérét, különösen jelentősnek tartjuk a tó és vízgyűjtőjének területén folytatott növényi biomassza lebontási elemzéseinket, mely a területen gyűjtött őshonos növények mellett kiterjed az olyan invazív fajra is, mint a napjainkban egyre nagyobb teret nyerő aranyvessző. A vizsgálatok a Balaton mellett a Hévíztől elemzéseire is kiterjednek. • Balaton térségen belüli partnerségi együttműködést a vízügyi igazgatóságokkal tervezünk • A kutatási helyszín közelsége rendkívüli előnyt jelent a kutatások megvalósításában, melyet az eddig elért eredményeink is bizonyítanak	Nem releváns	Köszönjük az észrevételt és a megküldött információkat.
207.	Szent István Egyetem Georgikon Campus	SZIE Georgikon Campus Meteorológia és Vizgázkódás Tanszék által megfogalmazott vélemény	nem releváns	2021. február 1-től érvényes elnevezés: MATE Fenntartható Fejlesztés és Gazdálkodás Intézet, Georgikon Campus	Igen	Köszönjük, a társadalmasításról szóló tájékoztatóban így szerepeltettük az intézményt.

Sorszám	Szervezet	Észrevételező	Érintett oldalszám	Észrevétel szövege	BFT elfogadás (IGEN/NEM, RÉSZBEN, nem releváns)	BFT válasz
208.	Szent István Egyetem Georgikon Campus	SZIE Georgikon Campus Meteorológia és Vízgazdálkodás Tanszék által megfogalmazott vélemény	nem releváns	A Balaton Régió STRATÉGIAI PROGRAM 2021 - 2027 tervezetében kívánatos lenne erőteljesebben támaszkodni mind középiskolai, mind felsőoktatási szinten is a térségben meglévő intézményi potenciálra, mivel a stratégia célok megvalósításában fontos szerepük van ma is és még nagyobb lehetne a jövőben. Külön kiemelném a következő célok megvalósításában játszott szerepüket: <ul style="list-style-type: none"> • Innovatív Balaton! A Balatoni gazdaság jövedelemtermelő képességének és a minőség-, egész éves foglalkoztatási képességének javítása a helyi és kapcsolódó tudásbázissal való együttműködés eredményeként az új termékek, szolgáltatások fejlesztése révén. • Aktiv Balaton! A turizmusból származó bevételek növelése, illetve a kapacitások egész éves kihasználásának kihasználása a turisztikai termékek és szolgáltatások összehangolt fejlesztésének eredményeként. • Balatoni terméket az asztalra! Helyben, vidéki térségekben előállított és feldolgozott egészséges élelmiszerek termelésének, feldolgozásának és fogyasztásának az ösztönzése. A Régióban működő Felsőoktatási Intézmények rendelkeznek olyan kutatási potenciállal, ami segítheti a meglévő stratégiai célok elérését.	Részbén	A javaslat tartalmát elfogadjuk, azonban alapvetően a már elfogadott Koncepcióban lefektetett célokra vonatkozik. Azok módosítására jelen esetben nincs lehetőség - bár a módosítási igény nem tűnik fel egyértelműen jelen észrevételben.
209.	Szent István Egyetem Georgikon Campus	SZIE Georgikon Campus Állattudományi Tanszék által megfogalmazott vélemény	nem releváns	2021. február 1-től érvényes elnevezés: MATE Akvakultúra és Környezetbiztonsági Intézet, Georgikon Camps	Igen	Köszönjük, a társadalmatisároló szoló tájékoztatásban így szerepeltettük az intézményt.
210.	Szent István Egyetem Georgikon Campus	SZIE Georgikon Campus Állattudományi Tanszék által megfogalmazott vélemény	Parti sáv	Az elmúlt évek beruházásai és az azokkal kapcsolatos tiltakozási hullámok igazolták, hogy a helyi lakosság általában nem támogat semmiféle beruházást a partvonal közvetlen közelében. Azon túl, hogy a meglévő beépített területeken, amilyen mértékben csak lehet, növelni kell a parthoz való hozzáférést és lehetőséget. A még infrastrukturális beruházásokkal nem érintett partszakaszokon belterületen is 2-300 méteres sávban kerülni (tiltani) kell az építési beruházásokat. A szálláshely- és egyéb turisztikai fejlesztéseket földmész helyett barnamezős beruházási területeken kell megvalósítani. Ez a biodiverzitás megőrzése, tájképvédelem, vízbázis védelem szempontjából egyaránt kívánatos és tükrözi a lakossági igényeket. Ahol lehetséges, vissza kell állítani a partvonal természetközeli állapotát, ami a halállományok megújulása, biodiverzitás védelem, tájképvédelem, a nádasok megújulókapacitása és a vízminőség védelem szempontjából rendkívül fontos.	Igen	A megfigyelés tartalmával egyetértünk, a Stratégiai Program alapvetően ebben a szellemben készült el.
211.	Szent István Egyetem Georgikon Campus	SZIE Georgikon Campus Állattudományi Tanszék által megfogalmazott vélemény	Vízkezelés gazdálkodás	A vízgazdálkodás valóban rendkívül fontos, hogy biztosítsuk a víz megtartását infrastrukturális beruházások segítségével, illetve a talajállapot és növényborítottság természetességének növelésével. Ugyanakkor a mederben, ahelyett, hogy alkalmazkodunk egy mesterségesen magas tartott vízszint által támasztott igényekhez, adott körülmények között biztosítani kell a természetes vízjárását. Előbbi ugyanis pusztán rövidtávú érdekeket szolgál, tetemes költségek felhasználásával (feltöltések, partvédelem erősítés, kiépítés, stb.) jár együtt, csökkenti a víz öntisztuló képességét, elősegíti és gyorsítja a nádasok pusztulását, fokozza a feliszapolódást, akadályozza a belterületi csapadékvízvezetést, stb. Hosszú távon jelentős és nehezen visszafordítható károkat okoz. A természetes vízjárás ugyanakkor elősegíti a természetes öntisztulást, a nádasok megőrzését és megújulását (ez a biodiverzitás megőrzés kulcskérdése), valamint a halállományok szaporodását. A mesterségesen magas tartott vízszint várható káros hatásait számos illetékes szervezet és kutatóhely kifejtheti. Ehhez ragaszkodni a fejlesztési stratégiában szerintem a leginkább elhibázott lépés.	Részbén	A stratégia nem a magas tartott vízszinthez ragaszkodik, nem érvel amellett, hanem a Balaton jó, különböző célokra alkalmas vízminőségét kívánja megőrizni és megtartani. Emellett a tó jó, egyensúlyi ökológiai állapotának megőrzése is kiemelt cél. Amennyiben mindez hosszútávon egyértelműen gátolná fogja a jelenlegi szabályozási vízszint, úgy javasolni fogjuk annak csökkentését. A javaslat céljaival egyetértünk, valamint azzal is, hogy a gazdasági érdekeknek előrébb való a természeti környezet, a tó ökológiai rendszerének védelme. Tény ugyanakkor, hogy a jelenlegi szabályozási vízszint egy jogszabályi peremfeltétel, mely feltételhez szükséges igazítani a tervezést, a fejlesztési beavatkozásokat, és amelynek megváltoztatása alapvetően nem hatásköre a Balaton Fejlesztési Tanácsnak.
212.	Szent István Egyetem Georgikon Campus	SZIE Georgikon Campus Állattudományi Tanszék által megfogalmazott vélemény	Monitoring/kutatás	Jelentős, megbízható és állandó forrásokra kellene bízatosítani a tó fizikai-, kémiai- és biológiai monitoring vizsgálataira és az ezzel kapcsolatos alaputatásokra. Egy ilyen méretű és nemzetgazdasági jelentőségű víz esetében ez prioritások mentén történő hosszútávú kezelés záloga. Többek között az előző pontban említett vízszintkezelés, továbbá nem várt alga- és növényfajok, inváziós fajok terjedése, stb. okán.	Igen	A javaslattal egyetértünk, a Stratégia ezt tartalmazza. Bővebb kifejtésre, indikativ forrásallokációra az Operatív Programban lesz mód.
213.	Szent István Egyetem Georgikon Campus	SZIE Georgikon Campus Állattudományi Tanszék által megfogalmazott vélemény	19. oldal, Biodiverzitás	A biodiverzitás védelme egy többször említett pont, ugyanakkor az ezzel foglalkozó fejezetben sincs megfelelő eredményességi kritérium említve (a biodiverzitás megőrzéssel kapcsolatos pályázatok száma nem az). Javasolható például az alábbi mérhető mutatók beépítése: inváziós fajok száma, becsült biomasszája, fertőzőtlensége (ha) természetességének tekinthető partvonal hossza, helyi jelentőségű védett területek száma, zöldmezős/barnamezős beruházások aránya, nádasok kiterjedése, stb. A biodiverzitás megőrzés fontos eleme kell hogy legyen az idegenhonos fajok állományának monitoringja, kontrollja és hatékony visszaszorítása. Különös tekintettel egyes hal- és növényfajokra. Ez véleményem szerint nincs kellőképpen hangsúlyozva a dokumentumban. A 19. oldalon említésre kerül egy felső határ, amit a turizmussal nem szabad átlépni. Ez azonban semmilyen módon nincs definiálva.	Igen	Köszönjük az indikátorokra vonatkozó javaslatokat, amelyek kapcsán rendelkezik adatforrással, azokat beépítjük.
214.	Szent István Egyetem Georgikon Campus	SZIE Georgikon Campus Állattudományi Tanszék által megfogalmazott vélemény	Halgazdálkodás	Ezen a területen az alábbi irányvonalakra lenne szükség. A halállományok természetes megújulását elősegítő - nádasok kiterjedésének növelése, természetes vízjárás biztosítása, természetes partvonal arányának növelése, mesterséges ivóhelyek létesítése, kíméleti területek számának növelése. Monitorozni szükséges az idegenhonos halfajok állományát és elő kell segíteni a hatékony gyérítést. Különös tekintettel a busa, törpeharcsa és amurég fajokra. A vízgazdálkodás területén szigorúan tiltani és ellenőrizni kell az idegenhonos halfajok termelését/telepítését. Korlátozott mértékben és ellenőrzött módon, de vissza kell állítani a Balatonon a természetes vízi halászatot. A halászatnak hármassal szerepel kell birta 1. idegenhonos halfajok gyérítése, 2. a balatoni halboltok és éttermek kiszolgálása, 3. kulturális, turisztikai szerep. A Balatoni Halgazdálkodási Nonprofit Zrt. profiljában a horgászati célú haltermelés mellett nagyobb szerepet kell kapnia az étkezési célú haltermelésnek. Fejlesztési forrásokat kell biztosítani a Balaton környéki tógazdaságok jelentős rekonstrukciójára, amely a fenti célok megvalósulásának elengedhetetlen feltétele. Emellett támogatni kell a régióban a kisebb méretű, zárt, intenzív rendszerű haltermelő egységek, halfeldolgozók létesítését.	Igen	A javaslat tartalmát fontosnak tartjuk, beépítettük a 7. prioritásba.
215.	Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság		5. Prioritás KÖZLEKEDÉSEJ LESZTÉS	Az „Elérhető Balaton” programnak köszönhető a Balaton elérhetőségének javítása. A meglévő közlekedési eszközök kihasználva már az utazás során fel lehet hívni az utazóközönség figyelmét a bűncselekmények megelőzésének lehetőségeire, továbbá fejlesztési lehet az önévelési mechanizmusok kialakítását. A jövőbeni Balatoni Közlekedési Szövetség a Rendőrség közreműködésével egységes bűnmegelőzési ajánlásokat tehet közzé a közlekedési eszközökön, online felületeken. A Rendőrség bűnmegelőzési szakemberei Somogy megyében részesei voltak eddig is a vasútbiztonsági kampányoknak, valamint a 2020. évben a BAHART járatán is végeztek bűnmegelőzési tevékenységet. A közlekedő polgárok biztonságának érdekében indokoltnak mutatkozik fix sebességmérő berendezések felszerelése, ezen eszközök bővítése (VÉDA-rendszer).	Részbén	A részletezettségből adódóan inkább az Operatív Program tartalmában jeleníthető meg az észrevétel tartalma.
216.	Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság		6. Prioritás TURIZMUSFEJLESZTÉS - attrakciók	A stratégia a strandok fejlesztésénél említi a kiegészítő programok szervezését, tájékoztató kampányokat, így a közbiztonsági szemléletformálást és az oktatást is. Ehhez kapcsolódóan a már ezidáig is kiválóan működő STRAND ROADSHOW-k megvalósítását preferálja az Országos Rendőr-főkapitányság. Céliként fogalmazható meg, hogy valamennyi strandra eljussanak a bűnmegelőzési szakemberek. Ehhez egységes arculat kialakítása, a programok megvalósításához szükséges eszközök beszerzése indokolt. A lakosság mind szélesebb körének preventív jellegű elérése érdekében a statisztikus bűnmegelőzési Centrumok funkcióját mobil bűnmegelőzési Centrummal lehet kiegészíteni. A centrumokhoz illeszkedően 1 db kisbusz kialakítása szükséges, amelynek működési területe Somogy megye Balaton-parti szakasza. Ezzel nemre, korra, településszerkezettől, elhelyezkedéstől függetlenül a lakosság széles köréhez hatékonyan eljuttathatók azok a rendészeti prevenciók ajánlások, amelyek segítségével az állampolgárok önévelési képessége növelhető. A busz a strandokra, rendezvényekre kivitelt, szezon követően pedig az egyéb bűnmegelőzési rendezvényeken (iskolai rendezvények, nyugdíjas programok, utcai fesztiválok stb.) használható. A bűnmegelőzési intézkedésekkel összefüggésben indokoltnak mutatkozik a településeken térfélgő kamerák számának a növelése. Szintén ebben a pontban szerepel a kerékpárturizmus. A kerékpáros utak mellett található infrastrukturális kialakításánál figyelembe kell venni a kerékpárokkal kapcsolatos bűncselekmények megelőzésének lehetőségeit kínáló módszerek (megálló táblák, figyelemfelhívók, matricák stb.).	Részbén	A részletezettségből adódóan inkább az Operatív Program tartalmában jeleníthető meg az észrevétel tartalma.
217.	Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság		13. oldal, 1. Prioritás: VÍZ ÉS INFRASTRUKTÚRA	Az „ipari kikötő” megfogalmazás helyett – a lakossági egyeztetéseken tapasztaltak okán – a „szolgálati kikötő” megfogalmazás használata javasolt	Igen	Köszönjük a javaslatot, módosítottuk.

Sorszám	Szervezet	Észrevételező	Érintett oldalszám	Észrevétel szövege	BFT elfogadás (IGEN/NEM, RÉSZBEN, nem releváns)	BFT válasz
218	Országos Katastrófavédelmi Főigazgatóság		17. oldal, 1. Prioritás: VÍZ ÉS INFRASTRUKTÚRA	Javasolom a prioritás megvalósításában résztvevő szereplők, lehetséges kedvezményezettek körében az Országos Vízügyi Főigazgatóságot is nevesíteni	Igen	Köszönjük a javaslatot, módosítottuk.
219	Országos Katastrófavédelmi Főigazgatóság		22. oldal, 2. Prioritás: TERMÉSZETVÉDELMI ÉS KLÍMAVÉDELMI 2.3. Erőforrásvédelem – Vízmelegtartás	Az „ivóvízhasználók” kiváltása helyett a „vízhasználók” kifejezés használata javasolt, mivel a lehetséges felhasználási módok közül az ivóvíz igényli a legnagyobb körütekintést	Igen	Köszönjük a javaslatot, módosítottuk.
220	Országos Katastrófavédelmi Főigazgatóság		25. oldal, 2. Prioritás: TERMÉSZETVÉDELMI ÉS KLÍMAVÉDELMI 2.4. Erőforrásvédelem – Talajvédelem	Javasolom a prioritás megvalósításában résztvevő szereplők, lehetséges kedvezményezettek körében az Országos Vízügyi Főigazgatóságot is nevesíteni	Igen	Köszönjük a javaslatot, módosítottuk.
221	Nemzeti Köznevelési Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar	Prof. Dr. Smuk Péter dékán	nem releváns	A Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Programja (III.) Stratégiai Programja (2021-2027) alapvetően, tartalmát tekintve egy szakmailag megalapozott, széles látókörű anyag, amely prioritásait tekintve lefedi a térség fejlesztésével kapcsolatos összes lényeges szempontot, megfelel a hatályos kormányrendelet /218/2009.(X.6.)/ kritériumrendszerének. A 2020. áprilisban kért, illetve az NKE ÁNTK részéről küldött véleményben hiányolt több elem is örvendetesen szerepel az anyagban, a területi államigazgatással kapcsolatos észrevételek - nyilván a stratégia szakigazgatási kompetenciája miatt - nem kerülnek említésre ebben a legújabb változatban.	Nem releváns	Köszönjük a támogató hozzászólást.
222	Nemzeti Köznevelési Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar	Prof. Dr. Smuk Péter dékán	9. oldal	A 9. oldalon felsorolt prioritási célok sorrendje nem egyezik a prioritási célok 12-60 oldalon történő részletezésének sorrendjével. A prioritások listáján az egyes szempontok, mint egyfelé fontossági rangsor elemei, tartalmi kifejtésük volumene, nyomtatéka szerint nem állnak logikus sorrendben. A prioritásoknak a stratégiai programban megjelölt tartalmi súlyát tekintve százalékosan tekintve az alábbi sorrend adódna: 1. Természet és klímavédelem (12 %); 2. Turizmusfejlesztés (10 %); 3-4. Víz- és infrastruktúra, valamint Gazdaságfejlesztés (9-9 %); 5-6-7. Népeségmegtartó képesség, Mezőgazdaság- és Egészségfejlesztés (7-7-7 %); 8. Térségi együttműködés (6 %); 9. Közlekedés (4 %).	Nem	A prioritások terjedelme nem tükröz fontossági sorrendet. Emellett az 1-9.-ig tartó besorolás sem feltétlenül a beavatkozások szükségessége szerint lett meghatározva. Az érvelés alapján nem kívánunk változtatni a sorrendben.
223	Nemzeti Köznevelési Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar	Prof. Dr. Smuk Péter dékán	nem releváns	Mivel az ÁNTK-n és jogelődjein már az 1980-as évek óta a közigazgatás-szervező alapszakon az oktatási portfólió alapismereteiben kötelező tantárgy a Közigazgatási urbanisztika, amely tartalmát tekintve településtan és települési infrastruktúra, érdemesnek tartanék megemlíteni néhány zavaró megfogalmazást az anyagban. Az „infrastruktúra” kifejezés magába foglalja a humán és műszaki infrastruktúrát, s ilyen értelemben a népeségmegtartó képesség prioritásainál felsorolt oktatás, lakás, valamint a közlekedés maga, és az ún. egészségfejlesztés is az infrastruktúra része. Míg a Víz- és infrastruktúra prioritásnál csak a közműveket és a távközlést tekintik infrastruktúrának az anyag. Itt pontosabban kellene fogalmazni. Ráadásul a 15 oldalon a közművek csak a vezetékes ivó- és szennyvíz értendő, a távközlés már a közüzem része. (A közüzem részei: a közmű, a távközlés és az energiaellátás.)	Igen	A pontosítást köszönjük, a módosítást megtettük.
224	Nemzeti Köznevelési Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar	Prof. Dr. Smuk Péter dékán	18. oldal	Miért csak szálló por (és miért nem az üledék például) szerepel az „eredményességi kritériumok mutatói” között? Az OMSZ Levegőtisztaság-védelem referencia Központja a szálló port 21 állomáson méri az országban, ugyanakkor ugyanilyen, vagy még károsabb levegőszennyező anyagokat (NOx, CO, O3, SO2) 79 helyen mérik, illetve 64 automata állomáson is. Ezekből a Balaton térségére részletesebb háttérinformáció nyerhető ki „eredmény kritérium mutatóként” mint csak a szálló porra.	Nem	A szálló por megnevezés az üledék portól való megkülönböztetésre használt fogalom (a 10 µm-nél (mikrométernél) nagyobb részecskék néhány óra leforgása alatt leülepednek a levegőben - ez az üledék por). A 10 µm-nél kisebb részecskéket nevezik szálló pornak. A szálló port kémiai összetételtől függetlenül, csupán fizikai alapon, a részecskék átmérője szerint csoportosítják. A 100 µm-nél kisebb szemszék már belelegezhetőek, de ezek nagy része az orrban és a szájban, legkésőbb a gégefőnél elakad, nem jut mélyebbre a légutakban. A 10 mikronnál kisebbek már túljutnak a garaton. A 4 mikron alattiak bejutnak a tüdőbe. A 2,5 µm-nél kisebbek pedig már egyáltalán nem, vagy nehezen ürülnek ki a tüdőből (akkumulálódnak). Egészségügyi szempontból a 10 illetve a 2,5 mikronos határnak van jelentősége. Ezekre a PM10 és a PM2,5 jelölést használják. Minthogy a szálló por szervezetre gyakorolt hatása nagy mértékben függ az úgynevezett expozíciós időtől, ezért különbséget tesznek napi és éves határérték között. Jelenleg érvényes, PM10-re vonatkozó napi határérték (24 órák átlag): 50 µg/m³, az éves 40 µg/m³. A szmogriadó szempontjából az önkormányzatok akkor kötelesek tájékoztatni a lakosságot, ha a szálló por értéke két egymást követő napon meghaladja a 75 µg/m³-t (150%), riasztási kötelezettség pedig akkor áll fenn, ha a szálló por értéke két egymást követő napon meghaladja a 100 µg/m³-t (200%) és a meteorológiai előrejelzések szerint a következő napon sem várható javulás.
225	Nemzeti Köznevelési Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar	Prof. Dr. Smuk Péter dékán	41. oldal	„A térség gazdaságát alapvetően határozza meg a térség turizmusa.” Ez a kijelentés a településtani kutatások legújabb irányai tükrében olyan, ami az elmúlt 50 évben (hogy t.i. a turizmus „húzóágazat” és minden fejlődés kulcsa) nem igazolódott be, még a Balaton térségében sem, ahol a mai napig július-augusztusra korlátozottan maradt a turizmus és az arra épülő gazdaság. Erre még kitérnek.	Nem releváns	A Balatoni Integrációs Kft társadalmi-gazdasági tematikájú kutatásainak, vizsgálatainak, monitoring tevékenységének eredményei azt mutatják, hogy a turizmus az országos átlagnál jóval erőteljesebben határozza meg a térség gazdaságát, például a vállalkozási szerkezet, a vállalkozói bevételek, a munkaerőpiac szempontjából.
226	Nemzeti Köznevelési Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar	Prof. Dr. Smuk Péter dékán	47. oldal	A szociális szövetkezetek jelentőségét itt ki kellene említeni.	Részből	A térségben kevésbé jellemző forma, ha a helyi gazdaságfejlesztési beavatkozásokon szerepük lenne a BKÜ-ben, valóban ki lehetne őket említeni. Egyes HACS-ok sokkal nagyobb jelentőségű tevékenységet fejtenek ki, akik viszont nem szociális szövetkezetek.

Sorszám	Szervezet	Észrevételező	Értéktelt oldalszám	Észrevétel szövege	BFT elfogadás (IGEN/NEM, RÉSZBEN, nem releváns)	BFT válasz
227	Nemzeti Közzszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar	Prof. Dr. Smuk Péter dékán	63. oldal	Egy ilyen dokumentumban talán nem szerencsés egy olyan (üres) táblázat szerepeltetése, mint az 5. Nevezetesen, hogy az EU szakpolitikai célkitűzéseihz egyik program sem illeszthető a közlekedés tekintetében; holott a POI, P02, P03 és a P05 is említhető lenne.	Igen	Köszönjük a jelzést, javítottuk. Nyilvánvaló szerkesztési hiba történt.
228	Nemzeti Közzszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar	Prof. Dr. Smuk Péter dékán	nem releváns	Végül a Balaton Fejlesztési Tanács jelen stratégiájában nem szerepel egy olyan összefoglaló akció-terv jellegű táblázat, amely a 2021-2027 időszakban főbb lépésekre lebontva tartalmazná az egyes intézkedéseket, feladatokat, illetve eredményeket. Ebben a formában ez a szakmailag nagyon alapos és igényes anyag áttekinthetetlenül komplex. Szükség lenne egy, a célkitűzésekhez ragaszkodó vezetői, táblázatos akciótervre, vagy ütemtervre az elérendő eredményekkel, a hozzárendelt felelősökkel (személyekkel, vagy intézményekkel), valamint a teljesítések határidőivel a folyamatok irányíthatósága, kontrolja és a stratégia megvalósulásának átláthatósága érdekében.	Részben	Amit az észrevételező vár (ha jól értelemzők) az Operatív Program fogja tartalmazni.
229	Nemzeti Közzszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar	Prof. Dr. Smuk Péter dékán	nem releváns	Kiemelném a 41. oldalán és a „Népességmegtartó képesség fejlesztése” c. prioritással kapcsolatos megjegyzésemet. A „közösségi terek és a térségi identitás” egyetlen mondatot kap a stratégiájában: „helyi identitást erősítő rendezvényekre van szükség.” A helyi, jelen esetben a térségi identitás jelentősége ennél sokkal nagyobb, felváltja a turizmus 41. oldalán említett gazdasági jelentőségét. Miért? A 2013. évi önkormányzati reform óta az önkormányzatoknak, mint a térség gazdáinak a legfőbb fakultatív feladata a tökevonás elősegítése lett. Ennek legfőbb eszköze a településmarketing, ami jelen esetben területi szinten a Balatoni térségmarketing. Ennek célja a térség „eladása” a kül- vagy belföldi, munkahelyteremtő FDI-nek, vagyis a működő tőkének. Az eladási folyamat első helyén, első vevői célcsoportként azonban mégsem a töke „megszóllítása” áll, hanem a saját lakosság számára történő „értékesítés” hiszen a töke csak azt a helyet (települést, térséget, országot) vásárolja meg, amelyet a hely tulajdonosai is „megvásároltak” - mégpedig azzal, hogy megismerik, megszeretik és hajlandók megvédeni is azt. Ez megfelel a kognitív, az affektív és az akciók helyi identitásnak a helymarketing szakirodalmában. Ezért a helyi, térségi identitás erősítése a Balaton térség esetében kardinális jelentőségű kellene, hogy legyen egy térségfejlesztő stratégiában, és nem szabadna egy mondatall elintézni. Megjegyzendő, hogy a helyi lakosságnak történő „eladás” (megismertetés, megkedveltetés, megvédés) elsőse és a tőkének történő „eladás” (munkahelyteremtő, adófizető beruházások vonzása) kiemelt fontossága mellett a turisták - mint vevőkör, akik, ha „megvásárolják” a térséget csak nagyon kis mértékben járulnak hozzá annak jövedelemtermelő képességéhez (idegenforgalmi adó, szezonális vendéglátóipari fogyasztás formájában) - közvetlen jövedelmezőségüket tekintve az utolsók. Tehát az a település- és/vagy régiómarketing, amely a turistákat tekinti elsődleges vevői célcsoportnak, Magyarországon, de még a világ turisztikai szempontból fejlettebb régióiban is általában kudacra van ítélve. (Ahogy ezt a Balaton térség elmúlt 50 éve is igazolja! És sajnos, a sok dicsegetés javaslat mellett a turizmus jelen stratégiában is, mint prioritás, a volumenét tekintve 12 %-os jelenlétű természet- és klímavédelem után 10 %-os súllyal a második, tehát nagyon kiemelt helyen áll.) A helymarketing szakterületen természetesen a turisták, annak ellenére, hogy sorban az utolsó vevői célcsoportot képviselik közvetlen jövedelemtermelőikük által, mégis kihagyhatatlan vevőcsoportot jelentenek, mégpedig azért, mert - kedvező élmények esetén - javítják a hely, a térség külső imázsát és főleg azért, mert összekötő kapcsot jelenthetnek a legfontosabb vevő, a beruházó irányában. Amennyiben a Balaton Fejlesztési Tanács, vagy a stratégiát alkotó szakemberek szeretnék kiegészíteni egy ilyen aspektussal a stratégiát, vagy megfontolni egy új, helymarketing szemléletű és alapú, stratégia-alkotó kutatás elkészítését a Balaton térségére, az ISIKÉ ÁNTK rendelkezik olyan szakemberekkel, akik ezen a területen kompetensnek tekinthetők.	Részben	A helyi identitás szerepe a társadalmi egyeztetés során több témában felmerült, és az észrevételek nyomán több helyen bővebben is bekerült a stratégiába.
230	Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége	Pajna Zoltán elnök	nem releváns	A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet (továbbiakban BKÜ) területére készült fejlesztési dokumentum leírásából a tervezési folyamat jól nyomon követhető, azonban hiányzik a három „balatoni megye” területfejlesztési dokumentumaival való összhang keresése, mely pótlandó. Mint ismert, a Pénzügyminisztérium szakmai irányításával 2020. őszén megkezdődött és várhatóan 2021. március végére le is zárul a megyei területfejlesztési koncepciók aktualizálása és az új területfejlesztési programok megalkotása a 2021-2027 tervezési ciklusra.	Igen	A jelzett dokumentumokat megvizsgáltuk a tervezés során, a kiemelt térségi célokkal, prioritásokkal összevetettük. Az egyeztetés rövid dokumentációját jeleztük az anyagban.
231	Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége	Pajna Zoltán elnök	nem releváns	A most áttekintett Stratégia készítésekor Zala megye már véleményezésre bocsátotta területfejlesztési dokumentumait, melyre nem térnek ki az anyagban. A három megye részterületeiből adódik ki a BKÜ területe, így a fejlesztési célok és prioritások közötti összhang biztosítása alapkövetelménynek tekinthető. Az érintett megyei önkormányzatok területi terveivel való összhang vizsgálata iránti igénykülönösen felértékelődik annak fényében, hogy az új uniós programozási időszak területi operatív programja forrásainak tervezésére ebben a ciklusban is a megyei integrált területi programokon keresztül kerülhet majd sor és az integrált területi programok az említett megyei területi tervekben alapulnak. Zala megye 2020. októberében, Veszprém megye 2020. decemberében, Somogy megye 2021. januárjában rendelkezett társadalmi egyeztetésre bocsátott dokumentumokkal, ezért jelen Stratégia továbbtelekor már a három megyei dokumentummal való összhang vizsgálható, igazolható, így kérjük azok vizsgálatát is a Stratégia kidolgozása során.	Igen	A jelzett dokumentumokat megvizsgáltuk a tervezés során, a kiemelt térségi célokkal, prioritásokkal összevetettük. Az egyeztetés rövid dokumentációját jeleztük az anyagban.
232	Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége	Pajna Zoltán elnök	nem releváns	Fejlesztési dokumentumokban szereplő területi lehatárolás az idegenforgalmi fejlesztések beazonosításánál kérdéses lehet, mivel a Balatoni Turisztikai Térség területe nem azonos a BKÜ területével. Javasoljuk a BKÜ területéről való kitekintést is, különös tekintettel a Stratégiában többször is megemlített öröndetes eseményre, mely szerint 2023-ban Európa Kulturális Fővárosa Veszprém lesz a Balaton térséggel.	Igen	Elfogadjuk az észrevételt, a kitekintés az EKF program miatt egyértelműen szükséges, azonban mivel a BKÜ települései is a programterülethez tartoznak, úgy véljük, hogy erre a 180 településre, az itt megvalósítandó EKF-hez köthető fejlesztésekre kell a kiemelt térségi programnak koncentrálnia.
233	Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége	Pajna Zoltán elnök	nem releváns	A Bevezetés fejezet horizontális jellegű fejlesztési célok szakaszának végén a jogszabályok megnevezését, illetve pontos hivatkozását szükséges felülvizsgálni. A sajátos adottságú területek szakaszában a dokumentum megfogalmazza: „...Ezekben a szakterületeken javasolt a Balaton térségben belüli pl. egy-egy járársra vonatkoztatva elősegíteni a vállalkozások információhoz jutását, innovatív fejlődésének ösztönzését, illetve együttműködésük ösztönzését, és a képzési programok fejlesztését, vagy a befektetés-ösztönzést...” Tekintettel arra, hogy az érintett járárok nem minden esetben tartoznak teljes területükkel a Balaton térséghez, nyitott kérdés marad, hogy a BKÜ területi hatálya alá nem tartozó, de a járáshoz tartozó települési székhelyű/telephelyű szervezetek is részt vehetnének-e a fejlesztésekben. Javasolt ennek tisztázása. „...A vidékies térség kategória alapvetően határozza meg a program tartalmát. Számos olyan intézkedés van, amely elsősorban a vidékies térségek fenntartható fejlődését segíti elő...” A vidékies térség kategória meghatározására többféle módszertan létezik. Lábjegyzetben, vagy rövid szöveggel összefoglalóként érdemes lenne beilleszteni, hogy mi alapján került lehatárolásra az a településcsoport, illetve melyek sorolándók ide. „A főcélhoz kapcsolódó átfogó célok” c. fejezetrészbén (8. o.) a „magas minőségű környezetet biztosítson a helyi lakosok számára” meghatározás alapvetően helyes, de mint azt a Fejér Megyei Önkormányzat korábbi észrevételében is jelezte és egyes átfogó célok meghatározásánál azt be is építették, szükségesnek tartjuk, hogy a célok között megjelenjen (különösen a rendkívüli helyzetekben) az üdülők és az üdülőtulajdonosok érdeke is az egészséges életmód, a Balaton nyújtotta szolgáltatások iránt. Természetesen ezt az önkormányzatok korlátozhatják, de a helyi lakosság és az üdülők közötti időnként meglévő feszültséget enyhíteni szükséges a stratégiai célok meghatározásánál. Megjegyzendő, hogy ehhez többlettámogatás is szükséges lehet az önkormányzatok részére. Ez a megközelítés elősegítheti a kiemelt üdülőkörzet népességmegtartó képességével, illetve a lakhatási és otthonteremtési programokkal kapcsolatos gondolatokat. A specifikus célok felsorolásánál mind a foglalkoztatási programok, mind a társadalmi felzárkóztatás, továbbá a közösség és közösségi terek fejlesztése, térségi identitás erősítése címszó alatt indokoltan tartanánk hivatkozni az Európa Kulturális Fővárosa cím pályázatában leírt, az egész balatoni térséget és Veszprém megyei jogú város agglomerációját bevonó programra, mint lehetőségre, nem utolsó sorban annak a közösségre gyakorolt kulturális fókuszú, Kormány által támogatott lehetőségeire. A Veszprém Megyei Önkormányzat már a koncepció véleményezésénél is hiányolta a Balatoni Önkormányzatok Szövetségének nevesítését, mely a Stratégiában továbbra is elmarad. A balatoni települési önkormányzatok szervezetének kedvezményezettii körbe történő szerepeltetése szinte valamennyi prioritás megvalósításánál indokolt, melyet igazol az évről-évre megtartásra kerülő strandminősítések, a régiós borverseny és az Év Balatoni Háza pályázat sikeres lebonyolítása.	Részben	A területi lehatárolást és a jogszabályi kereteket tisztáztuk. Az üdülőtulajdonosokat a dokumentumban alapvetően a helyi közösség tagjaként, helyi társadalom tagjaként tekintjük, nem turistának. A dokumentum számos tartalmi eleme e státuszcsoport érdekeit is szolgálja. A Balatoni Szövetség nevesítését megtettük.

Sorszám	Szervezet	Észrevételező	Érintett oldalszám	Észrevétel szövege	BFT elfogadás (IGEN/NEM, RÉSZBEN, nem releváns)	BFT válasz
234	Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége	Pajna Zoltán elnök	1. prioritás: víz és infrastruktúra	<p>Megnevezést javasoljuk kiterjeszteni a fenntartható településfejlesztéssel és az építéssel is, figyelemmel mind a stratégiai cél, mind a prioritás tartalmára, kibontására. A településfejlesztés fogalomhasználat helyett a fenntartható településfejlesztés fogalomhasználatot javasoljuk használni és kibontani, így például az indikátorok közé megfontolandó felvenni a beépítésre szánt területek változásának nyomon követését településenként. Az építészeti minőségre nyomatékosan fel kell hívni a hangsúlyt, már a Konceptió 2020 áprilisi véleményezésénél is jeleztük, több éve betöltetlen a törvényileg újra definiált Balatoni Főépítész status.</p> <p>A specifikus célok megfogalmazásában több tartalmi kiegészítés javasolt. Lényeges, hogy a közüzemi infrastruktúra fejlesztése mellett a hálózatra való rácsatlakozások ösztönzése is cél legyen, továbbá az arculati elemek fokozott javítása mellett legalább ilyen fontos az egységes megjelenés.</p> <p>A zagterek fejlesztése és rekultivációja, valamint a mederkorítás vonatkozásában javasolt megvizsgálni, hogy az iszap milyen egyéb módon hasznosítható a területen, csökkentve a zagterek terheltségét. Erre vonatkozó technológiai megoldásokról már a 2017. 03.21-i víz világnapi partnerségi rendezvényen is egyeztettek.</p> <p>A flash flood-ok hatására összegyűlő vízmennyiség vonatkozásában javasolt megvizsgálni a csatornahálózat típusát, illetve lehetőség szerint az egyesített rendszer helyett az osztott hálózat kiépítését megtenni, támogatni. Ezáltal szintén csökkenthető lenne a hálózati terhelés mértéke. A településfejlesztésben tervezett fejlesztések előre mutatóak, támogatandóak. A zöldterületek leír hatásai mellett azoknak fontos szerepe van a zaj-és rezgésvédelemben, amelyet javasolt rögzíteni.</p> <p>A távközlési infrastruktúra tekintetében az internetszolgáltatás, és az internet alapú elektronikus szolgáltatások, a 4G, de főként 5G alapú technológiák építményeinek maradéktalanul illeszkedni kell a tájvédelmi követelményekhez, a táj- és településképvédelmi elvárásokhoz, valamint meg kell felelni a vonatkozó egészségügyi előírásoknak. A lehetséges kedvezményezett kör bővítése javasolt az önkormányzat tulajdonában, illetve fenntartásában lévő szervezetekkel.</p>	Részbén	A főépítési státuszt beépítettük, az indikátorokat, és a közüzemi infrastruktúra kapcsán megfogalmazott javaslatokat szintén beépítettük a jelzett helyen. Az iszapelhelyezéssel kapcsolatos K+F tevékenységet nevesítettük. A rácsatlakozások ösztönzése bekerült a specifikus célok közé. A flash floodokkal kapcsolatban jelzett vizsgálat már egy projekt eleme lehet. A zájvédelemmel kapcsolatos megjegyzéssel egyetértünk.
235	Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége	Pajna Zoltán elnök	2. prioritás: természetvédelem és klímavédelem	<p>Fontos lenne, ha az indikátorok között vizsgálnák a művelésből kivont területek alakulását, mely „eredményességi” mutatóként is nevesíthető, ahol törekedni kell a zéró állapotra, a nagyobb érték nyilvánvalóan kedvezőtlenebb tartalmat jelent. A dokumentum megemlíti a természetvédelmi szempontból értékes gyepek és erdőterületeken az idegenhonos inváziós fajok állományának visszaszorítását, betelepülésük megakadályozását. Felhívjuk ezzel kapcsolatban a figyelmet, hogy ezek vizsgálatára, a növényállomány korrekciójára a települések önállóan nem tudnak szakmai felkészültséget és forrást biztosítani. Ezért - a szakmai igény belátásán túl - szükséges lenne a természetvédelmi szakmai szervezetek, a Nemzeti Park támogató bevonása és önálló forrással való ellátása e témakörben.</p> <p>A prioritás indokoltsága szakaszban rögzítésre került, hogy a közvetett vízgyűjtő területet is figyelembe kell venni a vizsgálatok során. Tekintettel arra, hogy a vízgyűjtő terület a BKÜ határán átlép, javasolt a közvetetten érintett térségi szervezetekkel való együttműködést beépíteni a dokumentumba.</p> <p>Egyes alfejezetekhez nem készült részletes leírás, javasolt felülvizsgálni. A klímavédelem adaptációjában megfogalmazott fejlesztési irány a kutatások, innovációk támogatása. Látni kell, hogy ezek akkor lehetnek hatékonyak, ha a célkitűzés tartalmazza a gyakorlati alkalmazás ösztönzését is.</p> <p>Klimatudatosság és szemléletformálás alponat a fenntartható közlekedési módok népszerűségének növelését hangsúlyozza. Mindez akkor érhet célt, ha az infrastruktúra megteremtésével párhuzamosan történik. Pl. háttértelepülések úthálózati fejlesztése a kerékpáros közlekedés népszerűségét is befolyásolja, különösen ott, ahol nincs külön kerékpárút, ill. kerékpársáv, vagy a térségi-országos nyomvonal ezeken az útszakaszokon halad</p> <p>A célzott csapadékvíz-visszatartást nemcsak a záportározók létesítésével, hanem a beszivárgtatással is elérhetjük. Az erre kialakított burkolatokkal előmozdítható a talaj vízháztartásának javulása.</p>	Részbén	Az indikátorra vonatkozó javaslat kapcsán megvizsgáljuk a beszerezhetőséget. A vízgyűjtő terület kapcsán nyilvánvaló az érintett szakigazgatási intézmények szerepe. A 2.2 intézkedés bővebb kifejtése azért nem történt meg, mert az intézkedés szakmai alapját a térségi klímastratégia adja. A beszivárgtatással kapcsolatos javaslatot köszönjük, beépítettük.
236	Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége	Pajna Zoltán elnök	3. prioritás: a térségi népességmegtartó-képesség fejlesztése	<p>Nevesített szempont, hogy a Balaton környéki ingatlanárak elsősorban parti településeken tapasztalható sokszor aránytalan emelkedése, a helyi lakosok, fiatalok otthonhoz jutási esélyeit gyengíti. Ennek korrekciójára - a felsorolt intézkedési programok megvalósítására - javasoljuk a kormányzati szintű további jogi és gazdasági támogatások lehetőségének szorgalmazását. Egyetértve a „helyi lakosok életminőségének javítása” célkitűzéssel, a másik specifikus cél esetében „a közösségfejlesztés a Balatoni identitás erősítése” célkitűzésnél is nélkülözhetetlen az üdülőtulajdonosok és az üdülők közösségfejlesztésbe való bevonása. A lakhatási, otthonteremtési programok esetében hangsúlyozni kell, hogy a természeti területek és természeti tényezők kárára végzett fejlesztés nem támogatható cél. Például a partszakasszal párhuzamos beépítési forma mikro klimatikus hatásai a településrésze, környezetre hátrányosak, így a település átszellőzése is akadályozott, a levegőminőség romlik (közvetetten egészségügyi hatásokban jelentkezhethet). Nagyon fontos megállapítás, hogy a közvetlen vízparthoz való szabad hozzáférés általános jogát nem csorbíthatják a lakáshatási programok, melyet erősítve, a közvetlen parti sávban történő lakások, apartmanok, hétvégi házak építési lehetősége kizárandó.Javasolható a monitoring mutatók bővítése a KSH által nyilvántartott szegregátumok darabszámával, illetve abban bekövetkező változással. Adatforrása és mérési módszertana a KSH-TelR</p>	Részbén	Az üdülőtulajdonosok közösségfejlesztésbe történő bevonásával egyetértünk a javaslat fontos és lényeges szövegezés szintjén is. A javasolt indikátort megvizsgáljuk, hogy települési szinten beszerezhető-e az adatgazdától.
237	Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége	Pajna Zoltán elnök	4. prioritás: gazdaságfejlesztés és	<p>A vállalkozások fejlesztése alponthan olvasható, hogy: „...Alapvetően nem a kiegészítő tevékenységek köre kell, hogy meghatározásra kerüljön, hanem az, hogy olyan valós térségi keresletre, szükségletre adjanak megoldást, ami biztosítja bevételeiket...” " Javasolt bővíteni, hiszen valóban célszerű, ha a helyi gazdaságot tudja erősíteni egy-egy vállalkozás, azonban a tevékenysége nem kell, hogy feltétlenül a helyi piacra termeljen, illetve helyi keresletre reagáljon.</p> <p>További szakmai szempontú észrevétel, hogy az információs technológiai fejlesztések a digitális jólét programmal összekapcsolható fejlesztési törekvések.</p> <p>A lehetséges kedvezményezettek körét javasolt kiterjeszteni az önkormányzatok egyes szervezeteire is.</p> <p>Fontosnak tartjuk a Balaton térség gazdasági szektorainak kibővíthetőségének folyamatos vizsgálatát - a mára már elterjedt és elsődleges tercier és kvaterner szektor mellett - a még több potenciál lehetőségét kutatva a primer (mezőgazdaság) és szekunder (egyéb termelő KKV-k) ágazatokban is a térség gazdasági hagyományaira jobban támaszkodva, elsősorban a pandémia helyzet súlyosbított kiszolgáltatottsága miatt.</p>	Részbén	A szükséges kiegészítéseket megtettük.
238	Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége	Pajna Zoltán elnök	4. prioritás: gazdaságfejlesztés és	<p>A prioritás kiegészítését javasoljuk egy olyan alponthall, amely a folyamatosan átalakuló, benne a nemzetközi, különösen az Európai Unió strukturális és kohéziós alapjaihoz, valamint a Vízkeret Irányelvek megvalósításához kapcsolódó, a hazai forrás, Magyar Falu és Modern Városok Programhoz illeszkedő pályázati, megvalósítási és monitoring lehetőségeket optimális mértékben beilleszti a kiemelt térség céljai közé. Reményeink szerint egyre több olyan pályázat indul, amely a nagy tavak több célú funkcióival történő fenntartható fejlesztésének érdekében fogalmazódott meg. Másrészt a klímaváltozás hatásainak mérséklésénél is „orientálni kell” az operatív programok, az akadémiai és egyetemi szintű tudományos kutatások, az európai szintű célkitűzések és programok megfogalmazóit. Ez egy iteratív gondolkodásmódot, tervezést és gyakorlatot feltételez.</p>	Részbén	A körvonalazott elképzelés kapcsán - ha jól értelmezzük - indult el a Balatoni Integrációs Kft kezdeményezésére az ESPON Lakes projekt.

Sorszám	Szervezet	Észrevételező	Értéktel oldalszám	Észrevétel szövege	BFT elfogadás (IGEN/NEM, RÉSZBEN, nem releváns)	BFT válasz
239	Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége	Pajna Zoltán elnök	5. prioritás: közlekedés	<p>A prioritás specifikus céljai között kiemelt szerepet kap a térség belső és külső elérhetőségi viszonyainak fejlesztése, közlekedési szolgáltatások...". Az intézkedések leírásánál az 5.1. „elérhető Balaton program további intézkedései és kiterjesztése a teljes üdülőkörzethez” című fejezet átfogóan említi meg, a mind köztön, mind vasúton a beruházások jelenleg is folyamatban vannak". Javaslatunk szerint indokolt vizsgálni a most induló európai törzshálózatok, közlekedési folyosókhoz való kapcsolódás, a gyorsforgalmi utak kapcsolódó csomópontjai és kapacitása, nem utolsósorban a gyorsvasúti és a személyforgalmi vasúti törzshálózat kapcsolatrendszerét, azaz az egyre gazdagodó Nemzeti Közlekedési Stratégia (NKS) és a Balaton kiemelt térség viszonyát. Ilyenek lehetnek a nemzetközi gyorsvasúthálózathoz való kapcsolódási pontok (Budapest-Győr-Pozsony-Brunn- Varsó), illetve a balatoni körvasút korszerűsítése következtében, mely pontokon, városi integrált közlekedési csomópontokon keresztül érhető el a kötött pályás közlekedési eszközökkel a Balaton térsége, többek között Veszprém is. Az M8, amely az „M81” tervezési névvel ellátott autópályával együtt összeköti az M1-M7-M8-M6-M5-M4-M25 gyorsforgalmi utakat, belső gyűrűként tehermentesíti a központi régiót, valamint felfűzi Kelet-Európa, a Balkán, Dél-Európa, Nyugat-Európa közlekedési folyosóit. Kellő távolságból érinti a Balaton-felvidéket, és Veszprém érintésével utat nyit Ausztria irányába. Fontos - a Balaton szempontjából is hogy az M7 autópálya 2x3 sávú kiépítése, csomópontjainak korszerűsítése szerepeljen az NKS programjában. Fontos, hogy a Balaton térsége a vasúthálózatok és a közúti közösségi közlekedés korszerűsítésével együtt kapcsolódjon a Budapesti agglomeráció elővárosi közlekedési rendszeréhez. A kiemelt térség közösségi közlekedése illeszkedjen az egységes közlekedési jegy- és tarifarendszer előnyeire.</p> <p>Üdvözlendő az utastájékoztatói szolgáltatások fejlesztésére vonatkozó törekvés, valamint a Balatoni Közlekedési Szövetség létrehozásának szándéka is.</p> <p>Javasolt a fenntartható közlekedési módokat elősegítő elemeket is említeni már a bevezetés fejezetben, például a B+R parkolók létesítése, vagy a csatlakozási pontok fejlesztése. Mindez összhangban van a 2021-27-es EU-s fejlesztési irányelvekkel.</p> <p>A nem motorizált közlekedési módokat infrastruktúrájának fejlesztése elengedhetetlen azok népszerűsítéséhez, illetve az igénybe vevők számszerű növeléséhez. Látni kell azonban, hogy egyes struktúrára a Magyar Kerékpáros Szövetség, a Nemzeti Infrastruktúra-fejlesztő Zrt. (NIF Zrt.) és egyéb szakmai szervezetek bevonása indokolt. Lényeges lenne egy olyan platform létrehozása az érintett szervezeteknek, illetve a létrehozandó Balatoni Közlekedési Szövetség által koordinálni, hogy a térségbe érkező források nem párhuzamos infrastruktúrákat eredményezzenek ebben a tekintetben sem. Például a NIF Zrt. és a térségi konzorciumi együttműködés projektjében tervezett fejlesztési pontok illeszkedjenek egymáshoz, és ne tervezzenek ugyanarra a településre két megállóponatot is. A fejlesztések ösztönzések az egyes szervizek, kölcsönzők számának növelése pozitív elem, ugyanakkor a régóta tervezett KKKR rendszer megvalósítása érdekellentéteket generálhat. A kerékpáros szolgáltatási hálózat fejlesztésében azon piaci szektor lenne térségi szinten, térségi közlekedési szervezet által koordinált, amely jelenleg még nem rendelkezik kiépült infrastruktúrával, szolgáltatásokkal (például elektromos kerékpárok). E tekintetben javasolt a NIF Zrt.-vel, továbbá a GINOP-7.1.9- 17-2018-00012 kódszámú projekt konzorciumvezetőjével, a Magyar Kerékpáros Szövetséggel egyeztetést kezdeményezni.</p> <p>A monitoring mutatók köre bővíthető lenne az utasforgalmon túl az utaskilométerrel, amelynek adatforrása és mérési módszertana szintén a KSH-TelR, valamint a helyi közforgalmú közlekedési szervezeteknél újonnan forgalomba helyezett eszközök számával. Utóbbi önmagában feltételez egy magasabb minőséget, amely illeszkedik a mérőszámokhoz és számszerűsíthető. Adatforrása a közszolgáltatást ellátó szervezet.</p>	Részben	A közlekedési prioritás szakmai megalapozása a DestiSmart c. nemzetközi projekt keretében történt meg. Az észrevétel első része nagyrégiós kitekintést fogalmaz meg, melyek relevánsak, ugyanakkor a stratégia elsődleges a BKÜ területére koncentrál. A kedvezményezettekre vonatkozó kiegészítést megtettük, az indikátorok körét felülvizsgáljuk.
240	Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége	Pajna Zoltán elnök	5. prioritás: közlekedés	<p>Vitatjuk és hibásnak tartjuk azon megállapítást, és abból való kiindulást, hogy a Balaton külső elérhetőségének jelentős része teljesült (38. oldal).</p> <p>Balaton-térségi közlekedési megközelíthetőség valóban javult az elmúlt években, azonban az északi part tekintetében, Veszprém megye tekintetében kevés eredmény mutatható fel. Két évtizede rögzítette a „Balaton törvény” a parti sávban vezető 71-es út tehermentesítését és a 77- es út (Veszprém-Tapolca) fejlesztését, hogy az innen bevezető utakkal legyen a Balaton-térség közúti megközelítése és ez által a nem part menti települések feltárása megoldva, mely területfejlesztési szempontból is felértékelné a jelenlegi „háttér” településeket. Biztató a vasút tekintetében a Székesfehérvár-Balatonfüred közötti vonal átépítése, melynek majd további folytatása szükséges.</p>	Részben	A fejlesztés kapcsán a tájvédelmi szempontok érvényesítése kiemelten fontos! Ugyanakkor a 71. sz. főút tehermentesítése fontos feladat, tehát a kezdeményezés az Operatív Programba integrálható.
241	Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége	Pajna Zoltán elnök	6. prioritás: turizmusfejlesztés és	<p>A prioritás stratégiai céljainál előremutató, hogy az egységes Balaton térség érdekeit tiszteletben tartó, az attrakciókat, a szolgáltatás kínálatát, táji, környezeti értékkel harmonizáló kialakítását célozza meg. Javasoljuk arra utalni, hogy a sokszínűség egységének megteremtése, azaz a gazdag lokális értékeket optimalizálni, harmonizálni szükséges a térség turisztikai menedzsment rendszerének megújítása során. Ez nemcsak az attrakciók, programok, kreatív ipar, kistájra jellemző népszokások és gasztronómiai értékek megjelenítését és egyeztetését jelenti, hanem közös fellépést a célok elérésében a Balaton kiegyensúlyozott, fenntartható fejlődése érdekében. Az attrakciófejlesztés alfejezetben tárgyalt aktiv turisztikai ágak közül a kerékpáros turizmusnál javasolt megemlíteni a multimodalitás lehetőségét. A geo- és ökoturizmusban a felsorolás tovább bővíthető a tematikus túraútvonalak kijelölésével. Emellett a karbantartási feladatok részleges ellátására javasolt együttműködést kezdeményezni a helyi, térségi túrák, teljesítménytúrák szervezésével foglalkozó szervezetekkel, egyesületekkel, alapítványokkal, akik egy-egy munkatúra beépítésével képesek a fenntartási munkákat elvégezni. A strandok fejlesztésekor indokolt az arcukat egységes fejlesztése, amely a Magyar Turisztikai Ügynökség (MTÜ) által kiírt pályázatokban is megjelenik (például kajak-kenu megállópontok fejlesztése, szociális helyiségek fejlesztése). A konferenciaturizmus fejlesztése során az egyetemen mellett a térségi vagy akár országos viszonylatban működő kutatóintézetekkel is javasolt együttműködést kezdeményezni. A turisztikai menedzsment rendszer fejlesztése alfejezet szakmai szempontból üdvözlendő, mindazonáltal lényeges figyelembe venni, hogy azok a települések, helyi szervezetek, amelyek nem az MTÜ által központosít irányított struktúra tagjai, ne legyenek automatikusan kizárva a pályázati lehetőségekből. Például szolgálhat erre a jelenleg működő TDM-hálózat és Tourinform Iroda-hálózat kettőssége. Ezen megfontolásból javasolt a lehetséges kedvezményezettek körét bővíteni a Tourinform iroda fenntartókkal. Megfontolandó a nem part menti településeken olyan turisztikai attrakciók szorgalmazása, mely elősegíti a „négy évszakos” balatoni turizmust és ezen települések felértékelődését, valamint a parti sáv tehermentesítését.</p>	Részben	A "sokszínűség egysége" kétségkívül előremutató javaslat, megfontoljuk a szlogen alkalmazását. A mögöttes tartalom egyetértünk. A kerékpáros turizmusra, geoturizmusra vonatkozó kiegészítést megtettük, ahogy a kedvezményezettek felőrlását is bővítettük.
242	Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége	Pajna Zoltán elnök	7. prioritás: mezőgazdaság, helyi termékek	<p>Javasoljuk az eredeti, a rendeltetészerű mezőgazdasági területhasználattal visszaállítására való törekvést, mivel a „Balatonnál” sok minden nem annak látszik, mint aminek hívják. A kertes mezőgazdasági területek sok esetben üdülőtérület funkciót töltenek be, melynek tájromból hatásával már a jelenlegi 2-3 %-os beépítettségénél is szembesülhetünk. Ezen területek mezőgazdasági területként történő megtartása továbbra is fontos, építési lehetőség minimalizálásával, mert csak így marad esély telekösszevonásra, mezőgazdasági művelésre hosszútávon alkalmas birtokméretek kialakulására. (Amennyiben ezen területek üdülőtérletbe kerülnek átsorolásra, jelentősen tovább emelkedik a telekár, továbbá intenzíven, akár többszörös beépítésre kerül sor, mivel a beépíthetőség mértéke beépítésre szánt területfelhasználások esetében 10% feletti, azaz a jelenlegi négy, de akár tízszerese is lehet!) A fejezet foglalkozik, - és a stratégiai cím is erősíti: „Balatoni terméket az asztalra!” - a halfogyasztás ösztönzésével. A halgazdálkodás kapcsán megfogalmazott célok, javaslatok támogatandók, hiszen a helyi gazdaság erősödése mellett a lakosság egészségi állapotának javítását is szolgálja hosszútávon. A tanulmány is megállapítja, a horgászturizmus igényeit biztosító hal mennyiségi és minőségi biztosítása megoldott a tóban, viszont a - nem horgászó - lakosság élő hallal való ellátásában még óriási lemaradások vannak. Önmagában egy külön vizsgálatot is megérdemelne, hogy a hal, mely több évszázadon át a szegény emberek eledele volt, miért vált szinte luxuscikké, mivel a sertés és baromfi hús árának többszöröse. A Balatonnál, a Balaton parti településeknél a halpiacok kialakítása nemcsak az élőhal vásárlását oldaná meg, de turisztikai attrakciót is jelenthetnének, ahogy ezt nyaranta tapasztalhatjuk tengerparti településeknél. Természetesen itt a tradicionális halászfaluakat kellene elsősorban helyzetbe hozni, lehetőséget keresve, hogy valóban balatoni halhoz lehessen szélesebb kereskedelmi körben is hozzájutni, tekintve elsősorban az itt élők egészséges táplálkozási igényeit, és a turisztikai gasztro-kultúra autentikusságát is. A stratégiai célnál a jelentős támogatással bíró ún. rövid ellátási lánc (REL) specifikus célok közötti megjelölését és kibontását javasoljuk (7.1. pontnál) megfontolni A megfogalmazott értékesítési csatornák létrehozása üdvözlendő és támogatandó, különösen a helyi termelő és fogyasztó közötti bizalom erősítését elősegítő formák, mint a vásárlói közösség és kosárközösség.</p>	Részben	A támogató észrevételeket köszönjük, a területhasználattal kapcsolatos kiegészítést megtettük.
243	Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége	Pajna Zoltán elnök	8. prioritás: egészségfejlesztés és	<p>A megfogalmazott célok támogatandók, különösen a térség demográfiai folyamatainak ismeretében. Az infrastrukturális fejlesztések során javasolt megvizsgálni, hogy a létrehozandó intézmények területi elhelyezése összekapcsolható-e az ingatlanhasznosítással (lásd barnamezős és szürkemezős területek revitalizációja, rehabilitációja). A szolgáltatások esetében az egyes ellátási típusok között megfontolandó a nappali ellátást nyújtó szolgáltatások fejlesztése, a bentlakásos intézmények mellett. Ez elősegítheti az álláskereső lakosok munkaerő-piaci integrációját.</p>	Részben	A nappali ellátással kapcsolatos javaslat megfontolandó, de véleményünk szerint kevésbé térségspecifikus.
244	Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége	Pajna Zoltán elnök	9. prioritás: térségi együttműködések	<p>A térségi együttműködéseknel a fejlesztési célok érthetőek, támogatathatók, viszont ezúton is felhívjuk a figyelmet a Balatoni Önkormányzatok Szövetségére (továbbiakban BSZ). Ezzel egyeztet a balatoni települési önkormányzatok közvetett bevonására is mód nyílta, másrészt a BSZ partnerszervezeteit is becsatolnák.</p>	Igen	Jogos az észrevétel, a kiegészítést megtettük.
245	Balatoni Kör		nem releváns	<ul style="list-style-type: none"> A helyi lakosság tekintetében a helyi közösség, mint a turisztikai aktivitások fogyasztója (napi szabadidő-elöltés, rekreáció) nagyobb szerepet kaphatna a jövőben, ezzel is támogatva az infrastruktúra jobb kihasználtságát és nem utolsósorban javítva a helyi közösségek életminőségét. 	Igen	A javaslatot köszönjük, egyetértünk vele, és fontosnak tartjuk. Azzal a kiegészítéssel ugyanakkor élünk, hogy a helyi közösségeknek is nyitnia kell a helyi turizmus vendéglátással foglalkozó vállalkozók, szolgáltatók felé, de ez csak úgy lehet eredményes, ha ez a nyitás és alkalmazkodás kölcsönös.
246	Balatoni Kör		nem releváns	<ul style="list-style-type: none"> A célkitűzéseknél javasoljuk szerepeltetni a helyi lakosság potenciálját a rekreációs szolgáltatások esetében (ők is lehetnének célcsoport). 	Igen	A javaslatot elfogadjuk, a célcsoportok között megemlíttük a helyi lakosságot is.
247	Balatoni Kör		nem releváns	<ul style="list-style-type: none"> A helyi lakosság rekreációs aktivitásában rejlő potenciál mellett a közösség nagykövete az adott térségnek (ez az identitással van összefüggésben) - ők alakítják és „képviselik” a területet. Ezt javasoljuk jobban kiemeltetni a programban (az identitás erősítésén túl). 	Igen	A javaslatot elfogadjuk, beépítettük.
248	Balatoni Kör		nem releváns	<ul style="list-style-type: none"> A dokumentum kitér a Balaton életében szerepet játszó aktorokra, azonban javasoljuk a helyi-térségi-régiós szintű szerepkörök, feladatok és felelősségi körök hangsúlyosabb megjelenítését, ennek fejlesztését (ideális esetben mindenki azt a tevékenységet végezze, amihez megfelelő tudása van és hatása van az adott témára). 	Részben	A 6.3 intézkedés ezt célozza. A részletesebb kifejtés az Operatív Programban lehetséges, ugyanakkor az intézményrendszeri, feladat- hatásköri kérdésekben a Balaton Fejlesztési Tanács csak ajánlásokat fogalmazhat meg.
249	Balatoni Kör		nem releváns	<ul style="list-style-type: none"> A Veszprém Balaton 2023 program mindössze két helyen szerepel a dokumentumban, erre javasolt nagyobb hangsúlyt helyezni. 	Igen	Az észrevétel indokolt, a programot hangsúlyosabbá tesszük.

Sorszám	Szervezet	Észrevételező	Érintett oldalszám	Észrevétel szövege	BFT elfogadás (IGEN/NEM, RÉSZBEN, nem releváns)	BFT válasz
250	Balatoni Kör		nem releváns	<ul style="list-style-type: none"> Az indikátorok vendégéjszaka szám orientáltak. A turisztikai mobilitásban egyre inkább előtérbe kerül a kereskedelmi vendégéjszaka számot nem generáló forgalom (például kirándulók, saját vagy barát, rokon által rendelkezésre bocsátott ingatlan stb.), amit szintén javasolt figyelemmel kísérni annak érdekében, hogy a turistaforgalom időbeni és térbeni menedzselését valóban segítse. 	Részben	Az észrevétel szakmailag teljesen indokolt és jogos, ugyanakkor ennek adataihoz (pl. mobilszolgáltatók) a Balatoni Integrációs Kft hozzáférése kétséges.
251	Balatoni Kör		nem releváns	<ul style="list-style-type: none"> A szálláshelyeknél írja, hogy „egész évben elérhető... wellness szolgáltatások létrehozása” - ez kicsit félrevezető lehet, hiszen az elmúlt évek fejlesztései is megmutatták, hogy a kisebb (ezért aztán nem is versenyképes) „wellness részlegek” gazdaságossága nem valószínű meg. 	Részben	Köszönjük a szakmai javaslatot, ugyanakkor a szöveg éppen a nagyobb méretű szálláshelyekre összpontosít.
252	Balatoni Kör		nem releváns	<ul style="list-style-type: none"> Kérdésért merül fel, hogy a korábbi magánszálláshelyek korszerűsítése segíthetné-e a nyári terheltség kezelését (tekintettel arra, hogy itt nem egész évben tartó üzemeltetésről van szó)? A szezonális esetben javasolt összhangot találni a között, hogy egész évben elérhető (és gazdaságilag is fenntartható) létesítményekről, szolgáltatásokról beszélünk, amivel párhuzamosan a „csúcsideszakokban” érdemes mobil, ideiglenes megoldásokat is kialakítani - tekintettel arra, hogy a turisztikai mobilitás időbeniségét meghatározó tényezők (például az iskolai szünet) a jövőben nem változik jelentős mértékben. 	Részben	A felvetés megfontolásra mindenképp okot ad, viszont egy teljesen új szakmai vitát nyit ki, melyet nem feltétlenül szerencsés egy térségi stratégiában először megjeleníteni. Javasoljuk a szálláshelyfejlesztési támogatásokat kezelő MTÜ felé is továbbítani a javaslatot.
253	Balatoni Kör		5.4. A háttértelepülések	5.4.: A háttértelepülések elérhetőségének javítása - a háttértelepülések elnevezés helyett javasolt a „nem part menti települések” elnevezés használata.	Részben	Hosszú időre visszanyúló vitát eleveit fel az észrevétel. Álláspontunk szerint a háttértelepülés fogalma egy térségi helyzetet, nem háttérbe szorultságot jelez.
254	Balatoni Kör		nem releváns	Egyre több, helyi értékekre épülő turisztikai, szolgáltatást nyújtó vállalkozó található a városokon, fókusztelepüléseken kívül, így a vendég komfortérzetét nagyban javítaná, ha az odajutásról is könnyen információt kaphatna a szolgáltatótól. Nem beszélve arról, hogy a vidéki közlekedésben, az egészséges és fenntartható életmód miatt egyre nagyobb az igény a kerékpáros közlekedésre. Olyan, térségi szintű közös platform kialakítása, ahol kombinált közlekedési formákkal is működik az utazástervezés (autó, vonat, busz, kerékpár, teleautó? stb.)	Igen	A közlekedés prioritás tartalma ezt a kombinált jármódot tartalmazza.
255				Helyi termékek: A Balaton környéki halastavak szerepének erősítése, a halászati tevékenységek ösztönzése, innovációja, „Balatoni hal”, mint helyi termék, a vendéglátásban, lehetőségeinek megteremtése, kialakítása.	Igen	A dokumentum 7. prioritása a javaslatot tartalmazza.
256	Balatoni Kör		7.2. Szőlés-borászat fejezet	<p>A 7.2. Szőlészet-borászat fejlesztése c. fejezet nem kezeli kellő hangsúllyal a bor és gasztronómia területet, hiányoljuk a konkrét és előremutató fejlesztési irányokat. Információt kaphatna a szolgáltatótól. Nem beszélve arról, hogy a vidéki közlekedésben, az egészséges és fenntartható életmód miatt egyre nagyobb az igény a kerékpáros közlekedésre. Olyan, térségi szintű közös platform kialakítása, ahol kombinált közlekedési formákkal is működik az utazástervezés (autó, vonat, busz, kerékpár, teleautó? stb.)</p> <p>A turisztikai fogyasztáshoz kapcsolódó helyi termékek előállításának ösztönzése, valamint a termőhelyi adottságok és a természeti értékek fenntartható hasznosítása.</p> <p>A borászathoz kapcsolódóan támogatni szükséges a Balatoni Borvidék pozicionálását, elismertségét növelő és hangsúlyozó marketing tevékenységet. Javasolt a kisebb térségeken belüli szolgáltatói nyitva tartás összehangolása, optimalizálása, a főszezonon kívüli időszakokban.</p> <p>A vállalkozások versenyképességének javítása érdekében - ezen belül - állandó lakosok, és a helyi, már működő vállalkozások egész éves, vagy legalább 8-10 hónapon át tartó, foglalkoztatásának bővítése, ösztönző rendszer kidolgozása, a turizmus megújítása mellett a vállalkozások modernizációjának támogatása; szemléletformálás, és együttműködésekben alapuló kommunikációjának ösztönzése.</p>	Részben	A helyi termékek, borászat kapcsán kért szövegrészeket beemeltük. A vállalkozásfejlesztéshez kapcsolódó szövegeket más szerkezetben ugyan, de hasonló értelemben tartalmazza a stratégia.
257	Balatoni Kör		Általános	<p>A Vidékiek térség elnevezés helyett javasolt az egyre inkább felértékelődő - Vidéki autentikus térség - elnevezés használatát.</p> <p>A Sajátos adottságú területek alfejezetnél a „Kiemelt turisztikai központok és térségek”: Konkrétan melyek lennének a kiemelt turisztikai központok és térségek?</p>	Részben	A vidékiek térség terminológia átalakítása területpolitikai szempontból nem indokolt. Marketing szempontból lehetséges hogy előnyösebb a "vidéki autentikus térség", ugyanakkor e terminológia a területfejlesztés tárgykörében kevésbé ismert, sőt visszatetszést keltő. A térségben nagyon eltérő a vidékiek térségek jellege és az "autentikus" jelző falsól értelmezhető a Balaton-felvidék községei valamint pl. Belső-Somogy relációjában. A kiemelt központokat jeleztük a Pannon Egyetem észrevételei alapján is.
258	Zala Megyei Kormányhivatal	dr. Sifter Rózsa kormány megbízott	prioritások	1. A „Prioritás megvalósításában résztvevő szereplők, lehetséges kedvezményezettek köre:” között az 1, 2, 3, 5, 7 prioritások vonatkozásában kérjük, hogy a kormányhivatalok megnevezést is szíveskedjenek beilleszteni. Ezen prioritások vonatkozásában a kormányhivatalok szervezeti egységeinek kötelező feladatai kapcsolódnak a programokhoz.	Igen	Köszönjük a kiegészítést, beépítjük.
259				<p>Az 1. prioritás 1.1. Vízgazdálkodás, vízügyi-infrastruktúra fejlesztés című fejezetében szerepeltetett „Az ipari kikötő létesítésével kapcsolatban felderült, elsősorban lakossági ellenállás által megtestesített konfliktusok jövőbeli feloldása céljából megfontolandó lehet a szükségesnek ítélt beruházást befogadó település önkormányzatának pénzügyi kompenzációja.” mondatot javasoljuk törölni. Az idézett mondat azt sugallja, hogy megfelelő pénzügyi támogatás mellett a fejlesztési program kiáll a célzott balatonyöréki beruházás megvalósítása mellett. Mivel a Stratégiai Program hosszú távú fejlesztési célokat vizionál, ezért fontosnak tartjuk, hogy jövőbe mutató célokat fogalmazzon meg, amelyeket nem a települési önkormányzat befogadó hajlandóságán, hanem szakmai indokok alapján szükséges meghatározni. Célszerű lenne, ha a vízügyi, turisztikai és gazdasági szempontokat mérlegelve jelölnék ki a szakmailag szükségesnek tartott ipari kikötők térségi rendjét, és nem a meglévő elavult, korlátozott képességű vízügyi infrastruktúra szabná meg a kikötők lehetséges helyszínét. A vízügyi infrastruktúra fejlesztésével a kijelölhető helyszínek száma is növekedhet, ezzel alkalmasabb helyszín is található a tervezett kikötő számára.</p>	Részben	A törölni javasolt mondat egy lehetséges módját vázolja fel annak, hogy egy a helyi társadalom vagy helyi politikum számára konfliktusos, azonban térségi érdekeket szolgáló beruházás az elszervezők számára kompenzálható legyen. Nem csak az ipari kikötő kapcsán jöhet ez szóba, hanem egyéb más ügyekben is. Praktikusan ezt a kompenzációs alapot azon települések/szervezetek adhatják össze, akik az adott konfliktusos beruházás "kedvezményezettjei" - jelen esetben azon parti települések akiknek előnyök származik egy ipari kikötő működéséből, vagy a kotrási munkálatokból.
260	Zala Megyei Kormányhivatal	dr. Sifter Rózsa kormány megbízott	prioritások	Javasoljuk, hogy a Stratégiai Program rendelkezzen róla, hogy a Zala folyó hordaléka okozta feltöltődés ellensúlyozására szolgáló ipari beruházások az alulhasznosított, ökológiai és turisztikai célokkal összhangba hozható területeken - széleskörű társadalmi konszenzus mellett - valósuljanak meg. A Balaton nyugati medencéje a Zala folyó hordalékszállítása miatt fokozottan érzékeny területnek számít, ezért szükségesnek tartjuk, hogy a program rögzítse azt is, hogy csak hosszú távú és átfogó stratégia mentén megvalósuló, rendszeres, a turisztikai szezonra figyelemmel megvalósuló beavatkozások történjenek a medertisztítással kapcsolatban. Fontosnak tartanánk azt is, hogy a program a mederkotrásból származó iszap ártalmatlanításáról és felhasználásáról is említést tegyen, illetve a térségben lévő K+F innovációra támaszkodva új felhasználási lehetőségek ösztönzéséről is rendelkezzen. A Zala folyó torkolatának turisztikai hasznosítási lehetősége is egy fontos ökoturisztikai célkitűzés lehet.	Részben	A kotrásra és iszapelhelyezésre vonatkozó szövegrésszel egyetértünk. A Zala-folyó torkolatának ökoturisztikai hasznosítása, amennyiben nem ütközik a természetvédelem szakmai álláspontjával támogatható lehet.
261	Zala Megyei Kormányhivatal	dr. Sifter Rózsa kormány megbízott		Az 1. prioritás 1.3. Településfejlesztés fejezetéhez kapcsolódóan szükségesnek tartjuk, hogy a Balatoni Stratégiai Program a hivatkozott fejezetben is rendelkezzen a barnamezős, rozsdadozó területek rehabilitációjáról és revitalizációjáról. A Zöldterületek fejlesztése mellett elő kell segíteni, hogy az üdülőkörzet területén a települések belterületi indokolatlanul ne növekedjenek. A meglévő alulhasznosított települési területek fejlesztése prioritást kell, hogy élvezzen a zöldmezős beruházásokhoz képest, annak érdekében, hogy a táj és a települések minőségi fejlesztései meg tudjanak valósulni. A tájegységi és a települési arculati elemek folyamatos fejlesztése, előtérbe helyezése, valamint a tájegységekre jellemző építészeti kialakításban megvalósuló, példáulértékű épületek építésének ösztönzése, építészeti és kreatív programok támogatása, népszerűsítése (Hello Wood, Év Balatoni Háza, gyermekrajz és fotó pályázatok stb.) is fontos stratégiai programelem lehet.	Igen	A javaslat nagyon értékes, változtatás nélkül beépítettük.
262	Zala Megyei Kormányhivatal	dr. Sifter Rózsa kormány megbízott		A 2. prioritás 2.1. Természetvédelem fejezetében kérjük, hogy szíveskedjenek kitérni a Kis-Balaton, mint önálló tájegység természeti és környezeti értékeire és megőrzésének fontosságára.	Igen	Beépítettük a kért szöveget.
263	Zala Megyei Kormányhivatal	dr. Sifter Rózsa kormány megbízott	nem releváns	A 2.3. Erőforrásvédelem fejezet Megújuló energiaforrások pontjának utolsó három pontja nehezen értelmezhető, bonyolult megfogalmazásokat használ. Javasoljuk az érintett szakasz átfogalmazását. A fejezet érinti a kiserőművek táji környezetben történő beillesztésük problémáit, amelyről szintén szükséges lenne a programban rendelkezni.	Részben	A Kiemelt Térség Klimastratégiája erre kitér, részletesen tárgyalja.
264	Zala Megyei Kormányhivatal	dr. Sifter Rózsa kormány megbízott	nem releváns	A 3. prioritás 3.1. Fejlesztésnek lakhatási program kapcsán történő általános alapelvként kérjük rögzíteni, hogy az új ingatlanok és telkek kijelölése esetén a település alulhasznosított vagy barnamezős területeinek hasznosítása elsődlegességet élvezzen. Új építési telkek kialakításának ösztönzését, támogatását csak az alulhasznosított, barnamezős területeken történő beruházások vonatkozásában tartjuk indokoltnak, egyéb esetben piaci alapon - támogatás nélkül - is meg tudnak valósulni. Javasoljuk a szegregált területek felszámolásának támogatása program pont felvetését a stratégiai célok közé.	Igen	A javaslatokat elfogadjuk, beépítettük.
265	Zala Megyei Kormányhivatal	dr. Sifter Rózsa kormány megbízott	nem releváns	Az 5. prioritás Közlekedésfejlesztés fejezetben nem tesz említést az üdülőkörzet egyetlen nemzetközi repülőtéréről (Hévíz-Balaton Airport) és fejlesztési lehetőségeiről, amely azonban a térség megközelítésében jelentős szerephez fog jutni	Igen	Köszönjük, a repülőtér szerepét megjelenítettük.
266	Zala Megyei Kormányhivatal	dr. Sifter Rózsa kormány megbízott	nem releváns	A Stratégiai Program 6. Monitoring és értékelési terv pontjának első mondatát az alábbi eltéréssel javasoljuk megfogalmazni: „megalapítása óta, vagyis két évtizede”.	Igen	Köszönjük, a módosítás megtettük.
267	Zala Megyei Kormányhivatal	dr. Sifter Rózsa kormány megbízott	nem releváns	A 8. pont vonatkozásában szeretnénk jelezni, hogy a Zala Megyei Kormányhivatal a Balatoni Fejlesztési Tanács munkaszervezetének a megkérésére ZAB/010/192-8/2018, számom, 2018. augusztus 28-án a Balaton Területfejlesztési Koncepció és Balaton Területfejlesztési Stratégiai Program végrehajtásának időszakos értékeléséhez adott véleményt. Ennek megfelelően a területi közigazgatás véleményezői körében, kérem szerepeltetni a Zala Megyei Kormányhivalt is.	Igen	Köszönjük, a szükséges kiegészítést megtettük és ezúton kérünk elnézést a mulasztásért!
268	Zala Megyei Kormányhivatal	dr. Sifter Rózsa kormány megbízott	nem releváns	A Stratégiai Program a specifikus célok között - nagyon helyesen - kiemeli a természetes és a települési zöldterületek hatékony védelmét, területének növelését. Erre a gyakorlatban azonban akkor kerülhet sor, ha az érintett települési önkormányzatok megakadályozzák a „még meglévő” természetes zöldterületek beépítését, illetve a gazdasági érdekek túlélve a természetes környezet kialakítása, fejlesztése érdekében nagyobb szerepet vállalnak.	Igen	A Kormányhivatal azonos tartalmú észrevételeivel összhangban beépítettük a javaslatot.
269	Zala Megyei Kormányhivatal	dr. Sifter Rózsa kormány megbízott	nem releváns	Összehangolt önkormányzati és állami fellépésre van szükség a keletkező hulladékok teljes körű elszállítása és ártalmatlanítása ügyében.	Igen	A javaslattal egyetértünk.

Sorszám	Szervezet	Észrevételező	Érintett oldalszám	Észrevétel szövege	BFT elfogadás (IGEN/NEM, RÉSZBEN, nem releváns)	BFT válasz
270	Zala Megyei Kormányhivatal	dr. Sifter Rózsa kormány megbízott	nem releváns	Táj- és természetvédelmi szempontból az új terület-használatok, létesítmények kialakításánál a tájképvédelmi és természetvédelmi szempontokat, előírásokat be kell tartani, különös tekintettel a napelem-parkok céljára hasznosítandó területekre. Ilyen létesítmények kialakítása természetvédelmi oltalom alatt álló ingatlanokon természetvédelmi, tájképvédelmi övezetben, természetközeli állapotú, külterületi domboldalakon, lejtős térszíneken pedig tájképvédelmi szempontból kerülendő.	Igen	A javaslattal egyetértünk, tekintettel a jogszabályi előírásokra.
271	Zala Megyei Kormányhivatal	dr. Sifter Rózsa kormány megbízott	nem releváns	A Stratégiai Programban rögzített célokkal egyetértünk. Környezetvédelmi szempontból új terület-használatok, létesítmények kialakításánál a meglévő és új technológiák üzemeltetésénél teljesíteni kell a levegőtisztaság-védelmi, zaj-és rezgésvédelmi, hulladék-gazdálkodási követelményeket, előírásokat, határértékeket.	Igen	A javaslattal egyetértünk, tekintettel a jogszabályi előírásokra.
272	Zala Megyei Kormányhivatal	dr. Sifter Rózsa kormány megbízott	nem releváns	Az erdők tekintetében az elmúlt években egy jelentős szemléletváltás következett be. Egyre nagyobb teret hódít az örökzöld-gazdálkodás. Ennek a természetközeli erdőgazdálkodásnak elsősorban a turisztikai szempontból jelentős helyeken van létjogosultsága. Az örökzöld-gazdálkodás egyik legnagyobb előnye az, hogy az erdő, ahol kirándulunk, gyakorlatilag sosem tűnik el. Az örökzöld-gazdálkodás esetében a nagy fák által alkotott borítottság soha nem szűnik meg, az erdőkég gyakorlatilag nem változik. A faállomány összetétele korban változatos, minden fának egyedi vágaskora van. Mindig lesznek fiatal és idős egyedek. Az erdő ellenálló képességét is erősíti, hogy nem egykorú az állomány. Az idősebb, nagy fák a környezeti károktól meg tudják védeni az alattuk lévő, fiatalabb egyedeket. Az örökzöld-gazdálkodás tehát erdővédelmi és természetvédelmi szempontból is előnyös, a kirándulók számára nagyobb élményt jelent, eközben pedig gazdaságilag biztosan nem rosszabb a vágásos erdőgazdálkodásnál.	Nem releváns	Köszönjük a tájékoztatást, fontos szempontot jelenít meg az észrevétel!
273	Zala Megyei Kormányhivatal	dr. Sifter Rózsa kormány megbízott	nem releváns	A Balaton szabályozási vízszintjének 120 cm-re történő emelését az alacsonyan fekvő partszakaszok védelme mellett, a talajvíz megemelkedéséből eredő hatások és következmények (villámárvizek stb.) vizsgálatával, a természeti és az épített környezetre gyakorolt káros hatások kizárásával lenne szükséges megvalósítani	Nem releváns	A javaslat fontos problémára utal, ugyanakkor több vonatkozó hatástanulmány készült. A jelenlegi szabályozási vízszinttel kapcsolatos kihívások integrált beavatkozásokat igényelnek.
274	Zala Megyei Kormányhivatal	dr. Sifter Rózsa kormány megbízott	nem releváns	Támogatjuk a vízrendezéshez kapcsolódó monitoringozást, az erózió védelmi fejlesztéseket, a talajvédelmi beruházások bevezetését, a biomassa tápanyag és szerves anyag utánpótlási célú felhasználásának előtérbe helyezését.	Nem releváns	Köszönjük a támogató észrevételt!
275	Zala Megyei Kormányhivatal	dr. Sifter Rózsa kormány megbízott	nem releváns	A termőfölddel való gazdálkodásra vonatkozó támogatást (49. o.) azzal a kiegészítéssel javasoljuk, hogy a komplex-meliorációs támogatást a szőlő területeken felül az egyéb mezőgazdasági (gyümölcs-, zöldség-, szántóföldi növénytermesztési) tevékenység során is igénybe lehessen venni.	Nem releváns	Ha jól értelmezzük a felvetést, ez uniós agrárpolitikai szabályozásra vonatkozik. Bár a szakmai tartalmát és szükségességét nem áll módunkban vitatni az észrevételnek, véleményünk szerint a Stratégiai Programnak nem célja és nem feladata a 218/2009 Kormányrendelet alapján az ilyen jellegű keretszabályok megváltoztatása.
276	Zala Megyei Kormányhivatal	dr. Sifter Rózsa kormány megbízott	nem releváns	A vízpárti, esetlegesen mezőgazdasági hasznosítású mélyfekvős területek feltöltése során szükséges figyelembe venni a termőföld védelméről szóló CXIX. tv. előírásait, különösen a földvédelmi eljárással kapcsolatos 8. §-ban és a humuszos termőréteg mentésével kapcsolatban a 44. §-ban foglaltakat.	Igen	Egyetértünk, nyilvánvaló hogy a projektek megvalósítása során a kedvezményezettek és a fejlesztések megvalósítói az ilyen szabályokat figyelembe kell hogy vegyék.
277	Zala Megyei Kormányhivatal	dr. Sifter Rózsa kormány megbízott	nem releváns	A víz minőségének védelme érdekében javasoljuk jogszabályba foglalni, hogy a vízpárt 1 km-es szakaszán belül, mezőgazdasági hasznosítású területeken ökológiai gazdálkodásra kell állítani, illetve az állást követően kizárólag ökológiai gazdálkodást lehet folytatni.	Részben	A javaslat tartalma fontos, azonban szintén nem feltétlenül egy hétéves programozási ciklus programdokumentumának hatáskörébe tartozik. A MaTRT módosítása volna ehhez szükséges.
278	Zala Megyei Kormányhivatal	dr. Sifter Rózsa kormány megbízott	nem releváns	A Balaton vízminőségének megőrzése rendkívül fontos feladat. Tekintettel arra, hogy az elmúlt évben a Balaton Zala megyei szakaszán cianobaktérium burjánzás lépett fel, a jövőre nézve fokozott figyelmet kell fordítani a probléma okának feltárására, a megelőzés lehetőségeinek kidolgozására és a szükséges intézkedések megtételére annak érdekében, hogy a jogszabályokban előírt feltételek betartásával, érvényesítésével a Balaton megfelelő vízminősége folyamatosan biztosítva legyen.	Igen	A felsoroltak miatt tartjuk mi, és a tudomány valamint a vízügyi ágazat képviselői fontosnak a folyamatos integrált Balaton-monitoringot.
279	Zala Megyei Kormányhivatal	dr. Sifter Rózsa kormány megbízott	nem releváns	A Stratégiai Program által érintett számos témakörből a 6. prioritás turizmusfejlesztés tárgyköréből a szálláshelyek és szolgáltatások fejlesztése vonatkozásában, a 7. prioritás mezőgazdaság, helyi termékek tárgyköréből az azonos elnevezésű 7.1-es pontban foglaltak vonatkozásában: mind a kereskedelmi-vendéglátási szektor, mind a mezőgazdasági tevékenység vonatkozásában a koncepció szinte kizárólag csak a helyi termékek előállítására, a rövid ellátási láncok megerősítésére, a helyi termelői piacokra történő termék előállításra koncentrált. Tekintettel arra, hogy ez a termékkör fontos, arányában növekvő, de még mindig elenyésző részét képezi a térség mind mezőgazdasági, mind kereskedelmi-vendéglátási tevékenységének, jellemzően ezen termékek magas árszínvonalra miatt, a Stratégiai Programban több figyelmet kellene fordítani a mennyiségében is jelentős áruálapot képező, nagyuji méretű mezőgazdasági és élelmiszeripari tevékenységre is, hiszen a Stratégiai Program nem kizárólag a part menti települések társadalmi-gazdasági helyzetével foglalkozik, hanem a háttértelepülésekkel is. Ez alatt nem csak a közepes- és nagyvállalkozások tevékenysége értendő, hanem a kistermelők önkéntes szerveződéseinak segítése is, mert ők külön-külön képtelenek olyan áruálapot előállítani, amellyel versenyképes piaci szereplőkké válhatnának.	Igen	A kistermelők szerveződéseinak segítése része a Stratégiai Programnak, a 49. oldalon került kifejtésre a vonatkozó fejezetben.
280	Zala Megyei Kormányhivatal	dr. Sifter Rózsa kormány megbízott	nem releváns	A foglalkoztatási szakterületet érintő részek részletes, problémafeltáráson alapuló megállapításokat tartalmaznak, ezek megszüntetésére, csökkentésére irányuló többször egyeztetett, ismertetett javaslatokkal egyetértünk.	Nem releváns	Köszönjük a támogató hozzászólást.
281	Pest Megyei Kormányhivatal	dr. Tarnai Richárd kormány megbízott	nem releváns	Az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet (továbbiakban: 2/2005. Korm. rendelet) értelmében: 7. § (1) A környezeti értékelés konkrét tartalmának és részletezettségének (a továbbiakban: tematika) megállapításához a kidolgozó kéri a környezet védelméért felelős szervek szakmai véleményét. 3. számú melléklet a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelethez A környezet védelméért felelős szervek I. Országos hatáskörű szerv által kidolgozott terv, illetve program esetén I. 1. Mindig részt vesz: a) a környezet, a természet és a táj védelmére kiterjedően: az országos környezetvédelmi és természetvédelmi hatóság, levegőtisztaság-védelem vonatkozásában az Országos Meteorológiai Szolgálat bevonásával; II. Nem országos hatáskörű szerv által kidolgozott terv, illetve program esetén II. 1. Mindig részt vesz: a) a környezetvédelemre kiterjedően: a környezetvédelmi hatóság; b) természet- és tájvédelemre kiterjedően: Tárgy: tájékoztatás Hiv. szám: 8/2021.K Melléklet: - a nemzeti park igazgatóság és a természetvédelmi hatóság; Fentiekre tekintettel a Kormányhivatal - a rendelkezésre álló adatok alapján - megállapította, hogy Tisztelt Cím nem minősül országos hatáskörű szervnek, így nincs lehetősége a Tisztelt Cím által kidolgozott, a Balaton Kiemelt Térség területfejlesztési tervdokumentumainak felülvizsgálatához kapcsolódó stratégiai környezeti vizsgálat tematikájának a 2/2005. Korm. rendelet szerinti véleményezésére.	Nem releváns	Köszönjük a tájékoztatást.
282	Tapolca Polgármester	Dobó Zoltán	nem releváns	A dokumentumot áttanulmányoztuk, a programban foglaltakkal egyetértünk, a térséget, településünket érintő elképzeléseket, célokat támogatjuk. Tapolca és a Balaton térség egésze szempontjából különösen fontosnak tartjuk a Balaton és térsége vízgazdálkodásához, a települési infrastruktúrához (bel- és külterületi vízerendezés, úthálózat felújítása), a környezet és természetvédelemhez (inváziós fajok állományának visszaszorítása, betelepülésük megakadályozása) és a klímavédelemhez (klímatudatoság, szemléletformálás) kapcsolódó fejlesztési programokhoz a 2021-2027 közötti uniós programozási időszakban a szükséges források biztosítását, valamint azt, hogy a pályázati támogatási célok meghatározása a Támogató és a meghatározott Kedvezményezettek közötti konszenzus alapján történjen.	Igen	Köszönjük az egyetértő észrevételt. Az uniós társfinanszírozású operatív programok végrehajtásának tervezése tekintetében az Irányító Hatóságok és az OP tervezés koordinációja az illetékes. A térségi programok tekintetében törekszünk a partnerségi tervezésen és végrehajtáson alapuló projektek végrehajtására.
283	Belügyminisztérium	dr. Felkai László	12. oldal, 1. Prioritás: VÍZ ÉS INFRASTRUKTÚRA	Javasolom a prioritások között a Kis-Balaton helyreállításának és rendszeres tisztításának feltüntetését, amely a Zala folyó felől érkező hordalék és tápanyagterhelés szűrése által jelentős mértékben hozzájárul a tó vízminőségének védelméhez	Részben	Az Operatív Programban javasolt megjeleníteni, amennyiben szakmai konszenzus van róla.
284	Belügyminisztérium	dr. Felkai László	23. oldal, 2. Prioritás: TERMÉSZETVÉDELMI ÉS KLÍMAVÉDELMI 2.4. Erőforrás védelem - Talajvédelem	Javasolom a megfelelő művelési mód és a tájlelték kultúrát támogatásának, illetve az erózióknak, mint kedvezőtlen folyamatnak a figyelembe vételét, amelyek a talaj, ezáltal a felszíni és felszín alatti vizek védelme szempontjából is jelentősek	Igen	A Kiemelt Térség Klímastratégiája erre kitér.

Sorszám	Szervezet	Észrevételező	Érintett oldalszám	Észrevétel szövege	BFT elfogadás (IGEN/NEM, RÉSZBEN, nem releváns)	BFT válasz
285	Veszprém Megyei Kormányhivatal	dr. Takács Szabolcs kormány megbízott	nem releváns	<p>A Stratégiai Program több helyen hivatkozik a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balaton Területrendezési Szabályzat megállapításáról szóló 2000. évi CXII. törvényre (továbbiakban: BTV.), amely a 2018. december 28-án kihirdetett a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MaTrT) hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszítette [MaTrT 112. § a)]. A MaTrT az addig három külön törvényben szabályozott - az ország egész területére, a budapesti agglomerációra és a Balaton kiemelt üdülőkörzetére vonatkozó - területrendezési terveket egy jogszabályban fogja össze. A MaTrT Negyedik Része tartalmazza a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervét (a továbbiakban: BKÜTrT). A BKÜTrT jellemzően három területre bontotta az Balaton üdülőrégiót, külön választva a háttértelepüléseket, a vízparti települések parttól távolabb eső részeit, és a vízparti részeket. A háttértelepüléseken elsősorban a tájvédelemre és a tájgazdálkodásra, a parkközeli részekben a zöld területek védelmére, míg a tóparti településeket érintő vízparti sávban a közterületek védelmére került a hangsúly.</p> <p>A MaTrT felhatalmazása alapján a Miniszterelnökség Építészeti és Építészügyi Helyettes Államtitkársága a Lechner Tudásközpont közreműködésével előkészítette a Balaton-parti települések vízpart-rehabilitációs tanulmánytervét felváltó, a Balaton vízparti területeinek közcélú területfelhasználási tervét. A vízparti tervet a Lechner Tudásközpont 2019. őszén széles körű társadalmi egyeztetésre bocsátotta, valamint megkezdődtek a szakmai egyeztetések is.</p> <p>A Balaton vízparti területeinek közcélú területfelhasználási tervével egyidejűleg a Belügyminisztérium és az Országos Vízügyi Főigazgatóság megkezdte a partvonal szabályozási terv kidolgozását és egyeztetését is.</p> <p>Előbbiekre való tekintettel javaslom a Stratégiai Program áttekintését az időközben hatályba lépett MaTrT-hez, illetve az annak részét képező BKÜTrT-hez, továbbá a jelenleg egyeztetés alatt álló közcélú területfelhasználási tervhez és a partvonal szabályozási tervhez való illeszkedés érdekében.</p>	Igen	Az észrevételt köszönjük, a jogszabályi hivatkozásokat javítjuk.
286	MTA	Freund Tamás	nem releváns	<p>A vélemény a megkapott dokumentum áttekintése és az MTA Nemzeti Vízudományi Program Irányító Testülete 1 2020. április 20-án kelt véleménye, továbbá a szakmailag érintett Tudományos Osztályok egyes tagjaival történt konzultációk alapján, az MTA Titkársága Stratégiai Osztálya közreműködésével készült. A Balaton legnagyobb sekély tavunk és egyben nemzeti kincsünk. Összetett, törékeny rendszer, amely a természet törvényei szerint fokozatosan eltűnne. Ebből következik, hogy pusztá megőrzése is komoly feladat, ami a társadalom, a kormányzat, a tudomány és a gazdaság tényezőinek összefogását, együttműködését igényli.</p> <p>A klímaváltozás miatt és különféle okokból és célokból alkalmazott beavatkozások elkerülhetetlenek és szükségszerűen maguk után vonják a kompenzáló intézkedéseket más területek értékeinek megőrzése, működőképességének fenntartása érdekében.</p> <p>A Balaton tervszerű fejlesztése során kritikus fontosságú a megfelelő egyensúly megtalálása a különféle fejlesztési célok, alkalmazott eszközök és következmények között. A fejlesztések a jelzett természetes folyamatot nem szíttethetik, éppen ellenkezőleg: ennek megfordítását kell eredményezzék, amit a klímaváltozás nagyon megnéhezít.</p> <p>Ennek az egyensúlynak a biztosítása és hosszú távú megőrzése azért is fontos, mert az egyensúlytalanság valamennyi, így a rövidtávon indokolatlanul és egyoldalúan túlsúlyba került célok elérését is veszélyezteti. Hiába lesz nyertes valaki rövidtávon, hosszú távon valamennyien vesztesek lehetünk.</p> <p>A csatlót vélemény ezeknek az itt összefoglaltak figyelembe vételével törekszik segíteni a Balaton Fejlesztési Tanács stratégiaalkotó munkáját. A Magyar Tudományos Akadémia kész a továbbiakban is segíteni az MFT munkáját.</p>	Nem releváns	Köszönjük a támogató észrevételt, felajánlást!
287	MTA	Freund Tamás		<p>A Balaton Kiemelt Térség fejlesztésének következő időszakra vonatkozó mozgásterének bemutatása korrekt, s a felülvizsgálat indoklása is megfelelő. A térség jövőképe és annak meghatározott pillérei komplex szemléletmódot tükröznek. A fejlesztési elvek azonban nem egyensúlyiárságúak. A megfogalmazott fő cél és átfogó célok indirekt módon utalnak a hálózatosodás fontosságára, ugyanakkor nem kerültek kidolgozásra annak sem lehetséges irányai, sem lehetséges színei. Az életminőség javítása is többször megjelenő terület, ennek ellenére a társadalmi innováció és az abból származtatható előnyök nem képezik integráltan az anyag szerves részét. A turizmus, mint húzóágazat tárgyalása nem komplex, így az abból keletkező előnyök is parciálisak maradhatnak. A koncepció hosszú távra tervez, azonban ennek során csak a nemzetgazdaság helyzete alakulásának legkedvezőbb változatát feltételezi, pedig hosszútávon a kedvezőtlenebbesze várhatókat is vizsgálni lenne szükséges. Ezt igazolja a koronavírus járvány hosszú távú hatása is.</p> <p>Maga az anyag is kitér arra, hogy a koncepció megvalósításához szükség van megfelelő szervezeti, intézményi keretekre, a megyei széttagoltság kedvezőtlen velejáróinak kiküszöbölésére és BFT jelentős megerősítésére. Az átfogó célokhoz rendelt kapcsolódó jövőképek elemek zavarteltők, hiszen ennek logikája fordított. Az átfogó célokhoz kapcsolt helyzetvizsgálatok több átfedést is tartalmaznak, e mellett kevés konkrétum jelenik meg bennük. A stratégiai célok tartalmukat és számosságukat tekintve megfelelőek. A horizontális célok is jól definiáltak, de a két irány közötti összehangolás nem követhető nyomon megfelelően.</p> <p>A belső koherencia vizsgálat jól szemlélteti az átfogó célok és a stratégiai célok közötti összefüggéseket. Ugyanakkor hiányoznak a stratégiai célok elérését mérő mennyiségi és minőségi mutatószámok és azok tervezett értékei, amelyek majdan a realizálás során lehetővé teszik a megvalósítás értékelését. Hiányzik továbbá az anyagból a térség képességeinek értékelése és legalább egy kvalitatív kockázatelemzés. Összességében megállapítható, hogy túl sok cél szerepel az anyagban fontossági sor megadása nélkül. Jelen állapot szerint nem biztosított a mérhetőség az elvárások tekintetében.</p>	Részben	A kritikai észrevételeket köszönjük, ugyanakkor felhívjuk arra a figyelmet, hogy az említett témakörök elsősorban a 2020 tavaszán, széleskörű társadalmi egyeztetés nyomán elfogadott Koncepcióban kerültek véglegesítésre. A koncepció módosítása nem tervezett, ugyanakkor kismértékű finomhangolásra már lehet mód 2021. tavaszán. A célok mérésére, mérhetőségére vonatkozó kritika tekintetében megjegyezzük, hogy minden prioritáshoz eredményességmérés indikátorokat rendeltünk.
288	MTA	Freund Tamás	Szakmaspecifiku s észrevétel	<p>A fő célkitűzések között szereplő aktív és környezetbarát mozgásformák közül a kerékpáros turizmus az alap, hogy már elkészült a több mint 200 km hosszú hálózat, a Balaton kerékpár-körút, ami lehetővé teszi a tó teljes körül járását, ezzel akár 1 hetes aktív turisztikai nyaralás is tervezhetővé válik az ide látogatók számára. A kerékpáros turizmust tovább erősítené a tervezett P+R parkoló megépítése. Az anyag 13. oldalán megfogalmazott turisztikai termékek fejlesztésével kapcsolatos prioritások felsorolásából a legtöbb célt megvalósítja a Bakony-Balaton Geopark, ami szorosan együtt működik a Balaton-felvidéki Nemzeti Parkkal. A helyi közösséget bevonja a geopark a működtetésébe, segíti a helyi termékek népszerűsítését, saját brand-et hozott létre a termékekhez, valamint kiküszöböli a Balaton régió legfőbb problémáját, az erőteljes szezonizációt, mivel a geopark látóvaló évszaktól függetlenül megtekinthető. A megfogalmazott prioritásokat még a Kis-Balaton térsége is ki tudja elégíteni, hiszen számos ökoturisztikai program teljesíthető (gyermekes családoknak, idősebb generációnak is) akár szezonon kívül. Jó iránynak tekinthető a barnamezős beruházások növelésének gondolata, hiszen az 1990-es évek után számos (akár nagyobb létszám befogadására is alkalmas) szálláshely és üdülő területe maradt felújítás, modernizálás nélkül, miközben folyamatosan jelentek meg az új építési, hasonló funkciójú épületek, beépítések. Az optimalizálás ebben az esetben kiemelten fontos lehet, mivel így valóban csökkenthető a beépítettség mértéke a természetes környezet javára. Az erőteljes szezonizálás (május-szeptember) nagy nyomást jelent a tó közvetlen környezetére és a helyi lakosságra is, így nagyon fontos lenne, hogy a tótól távolabb elhelyezkedő térségek bevonása is megtörténjen a turizmusba, ezzel enyhítve ezt a nyomást. Jó lehetőségeket ad a távolabb lévő látóvaló népszerűsítése.</p>	Nem releváns	Köszönjük a támogató, egyetértő észrevételt, valamint az egyes témák részletesebb kibontását.
289	MTA	Freund Tamás	Célrendszer (5. oldal)	<p>„A Balaton térség területén a táj különleges jellegének megővése érdekében egységes elvek mellett kidolgozott „arculati kézikönyv” elfogadása (ami hozzájárul az üdülőkörzetben meghatározott tájgazdálkodási célokkal összhangban álló építményeknek a környezetbe illő, vonzó megjelenésű kialakításához) és a helyi értékvédelem egységes elvek szerinti szabályozása, valamint az ingatlan rendeltetésű és a helyi lakosok motiválása kedvezmények, mentességek biztosításával.” Támogatandó és mindenképpen érvényesítendő cél. Fontos lett volna már jóval korábban is hatékonyan fellépni ezért a célért. Korábban (vitorlázó kikötők – különösen a déli part nyugati részén) nem minden esetben került ez betartásra, engedéllyel, vagy engedély nélkül épült létesítményeknél. Most is van egy átgondolatlan terv kórházok kikötőjének telepítésére Vonyarcvashegy és Balatongyörök között egy szűz nádas területre, ami nagy nehéz gépjármű forgalmat jelentene, illetve az északi part azon szakaszának dombvidéki voltából adódóan tájkép rombolással járna. Az érintett települések lakói 100%-ban ellenzik. Vannak a térségben már korábban kialakított iszaplerakók, egyéb területek melyeknek kitettsége csak a vízről nézve jelentene nem túl barátságos képet, nem a Szent-Mihály kápolna közvetlen környezetében. A célrendszer további pontjai jól vannak meghatározva, csak összefogás és hatékony fellépés kell a megvalósításukhoz.</p>	Nem releváns	Köszönjük a támogató egyetértő észrevételt.
290	MTA	Freund Tamás	Célrendszer (5. oldal)	<p>„ a magas beépítettség tájromboló hatása miatt az épített értékek védelme és megújítása, ha kell rehabilitálása fontos feladat a jelentős ingatlan állományal rendelkező térségben”(6. oldal) A magas beépítettség megállításaival maximálisan egyetértünk. „a burkolt területek részarányának visszaszorítására” (16. oldal) Jelenleg a világosságban ennek az ellenkezője történik. Balaton kiemelt térség (7. oldal) – korrekt összeállítás, remélhetőleg ellen tud állni lobb hatásoknak.</p>	Nem	Köszönjük a támogató egyetértő észrevételt.

Sorszám	Szervezet	Észrevételező	Érintett oldalszám	Észrevétel szövege	BFT elfogadás (IGEN/NEM, RÉSZBEN, nem releváns)	BFT válasz
291	MTA	Freund Tamás		Nagy kihívás a fejlesztési terv megvalósítása során, hogy a fenntartható környezet- és tájhasználat érdekében mennyire sikerül majd megtalálni az egészséges egyensúlyt a tömegturizmus és az ökoturizmus között. A feladat nem egyszerű, hiszen a térség fő bevételi forrása a (tömeg)turizmus, ami azt igényli, hogy minél több vendég látogasson ide és növekedjen az átlagos tartózkodási idő is. A geoturisztikai programok népszerűsítésével, valamint a szezonális kiegyenlítésével, és a tótól távolabbi területek programjainak bevonásával talán ez is elérhető lesz. „Végezhez közeledik egy jelentősebb állami támogatási összeggel járó fejlesztési ciklus ...” (4. oldal) - Jó az a Balatonnak, hogy gyorsabban és könnyebben lehet megközelíteni? Így még többen keresik fel, még nagyobb környezeti terhelést okozva. „...pl. hajózási és kerékpáros közlekedés ösztönzéséhez...” (5. oldal) - Biztos kell a hajózást ösztönözni? A sport célúlt igen, de a tömegközlekedésit csak mérsékelten. „A turizmus fejlesztése...” (13. oldal) - Fontos lenne explicit módon kijelenteni, hogy nem a mennyiségi fejlesztés a cél. A Balaton vízháztartásában jelentős szerepet játszanak a Balaton-felvidék feldőlő részei, és a Balatont a mederfenéken és a forrásokon keresztül tápláló felszín alatti vízkészletek. Ugyanakkor a térség felszín alatti vízkészleteinek védelmével és jövőbeli hasznosításával kapcsolatban nem találhatók érdemi információk az anyagban. Ellentmondás az anyagban a következő két állítás: Az 5. oldal tetején az szerepel, hogy a Balaton egy igen sérülékeny terület az éghajlatváltozás szempontjából. „... és a klímaváltozás is újfajta kihívások elé állítja ...” (4. oldal) - A klímaváltozás már most is komoly probléma a térségben. „természetes térség, melynek ökológiai rendszere adaptálódik a klímaváltozás által támogatott kihívásokhoz” (8. oldal) - Ez az állítás tudományosan nem helytálló és a tapasztalat sem igazolja. A 35. oldalon viszont az olvasható a Nemzeti Éghajlatváltozási stratégia megállapítása alapján, hogy az országban a legcsekélyebb kockázati szint a Balaton térségében azonosítható. Továbbá meg kellene itt vagy mássutt említeni, hogy a 2019-évi rendkívüli és váratlan algavirágzás és annak ki nem zárható ismétlődése az egész fejlesztési koncepciót veszélyezteti. Már most is késében vagyunk a kérdés multidiszciplináris kutatásával, amit a koronavírus járványnak sem volna szabad késleltetni!	Nem releváns	Az észrevételt köszönjük, de megjegyezzük, hogy a Koncepcióra vonatkozik, melynek társadalmi egyeztetése jelenleg nem aktuális.
292	MTA	Freund Tamás	7. oldal	„gyógyító térség, kialakul a gyógyító Balaton képe ahol a tó és a gyógy-, termálvizek, a mikroklíma, a rehabilitációs és különféle egészségügyi programok...” - A mikroklíma egészségügyi szempontból nem egyértelműen kedvező, külön is megvizsgálandó. A Balaton klímája un. ingerklíma nyáron pl. a szív és érrendszeri betegeknek különösen kedvezőtlen.	Nem releváns	Az észrevételt köszönjük, de megjegyezzük, hogy a Koncepcióra vonatkozik, melynek társadalmi egyeztetése jelenleg nem aktuális.
293	MTA	Freund Tamás	8. oldal	„a helyi szereplők együttműködése révén a régióban megteremtelt jövedelmek lehető legnagyobb része a térségben belül marad, a térség szereplőit gazdagítja” - Ez az állítás alátámasztandó.	Nem releváns	Az állítás egy a jövőben elérendő célállapot, nem tényközlés. Emellett jelezzük, hogy az észrevétel a Koncepcióra vonatkozik, melynek társadalmi egyeztetése nem aktuális.
294	MTA	Freund Tamás	10. oldal	„... kezelt, önálló forrásokkal és területi irányítással rendelkezik” - Nem világos, hogy hogyan lehet értelmezni az önálló területi irányítást? Miként valósul ez meg, amikor a Balaton három megyéhez tartozik?	Nem releváns	A vélemény a koncepcióhoz kapcsolódik. Azonban a felvetésre a válaszuk az, hogy a Koncepció el kívánja érni, hogy azon balatoni ügyek, melyek hatékony kezelése a szakmai intézmény- vagy igazgatási rendszer integrációját igénylik, azok balatoni régiós, térségi szinten kerüljenek kezelésre, és ne essenek áldozatul az intézményi fragmentációnak.
295	MTA	Freund Tamás	14. oldal	„Élményturizmus” Ez a jelenleg jellemző helyzet. Hosszabb távon innen el kellene mozdulni. Erre mutat rá a koronavírus járvány okozta válsághelyzet is.	Nem releváns	A társadalmi egyeztetés alatt álló stratégiában ennél jóval szofisztikáltabban kerültek megfogalmazásra a turizmussal kapcsolatos fejlesztési igények.
296	MTA	Freund Tamás	14. oldal	„kedvező bioklimatikus viszonyok” A tudományos tények ennek jelentős részben ellentmondanak. A nyári kánikulában kifejezetten rossznak minősül a Balaton parti klíma, a visszavert sugárzás miatt (ún. ingerklíma). Inkább törekedni kellene a kedvezőtlen egészségügyi hatású klimatikus viszonyok károsító hatásainak mérséklésére.	Nem releváns	Köszönjük a fontos észrevételt!
297	MTA	Freund Tamás	15. oldal	„további lépések szükségesek a természetes környezet tovább fejlődése, illetve bővülése érdekében” Fontos lenne ezt konkrétan kifejteni	Nem releváns	A stratégiában ez megtörtént.
298	MTA	Freund Tamás	20. oldal	A régió tudományos életének meghatározó intézményében az Ökológiai Kutatóközpont Balatoni Limnológiai Intézetben (Tihany) ökológiai kutatások mellett alga- és moszatkísérletek is zajlanak.” - Ez így hibás!!!! Helyesen: ...a vízi ökológiai rendszerek komplex kutatása folyik.	Nem releváns	Köszönjük a pontosítást, javítjuk a koncepcióban.
299	MTA	Freund Tamás	20. oldal	„3. átfogó cél: A vonzó környezet és a magas színvonalú szolgáltatások eredményeként növekedjen a Balatonhoz látogatók száma” - Amennyiben fennmarad a jelenleg jellemző szezonáltság, nem helyeselhető a törekvés a Balatonhoz látogatók számának egyidejű növelésére. A látogatószám növelése csak a nyári „főszazonon” kívüli időszakokra nézve elfogadható törekvés.	Nem releváns	A stratégiában ezt finomítottuk, a mértéktartó, ökológiai eltartó-képességet figyelembe vevő turizmust kívánjuk erősíteni!
300	MTA	Freund Tamás	20. oldal	„vendégéjszakák, átlagos tartózkodási idő csökken” Ezt a trendet inkább meg kellene fordítani.	Nem releváns	Igen, az észrevétel szerinti célt tűzte ki a koncepció, illetve a társadalmi egyeztetés alatt álló Stratégia is.
301	MTA	Freund Tamás	Javaslatok	A koncepciónak tehát elsősorban nem az idegenforgalmi és a luxusiények rövidtávú kielégítését kell szolgálnia, (strand, szálloda, kocsút, aszfalt, kikötők, éttermek, stb. stb. fejlesztési elképzeléseivel), hanem ezek megfelelően súlyozott figyelembevételével egy hosszútávú, több évtizedre kiterjedő, holisztikus keretrendszer kell képeznie. Ennek számolnia kell a tó egy esetlegesen válságba kerülő gazdasági rendszerben betöltött szerepével is. Mindezek alapján az anyagba szükségesnek tartjuk beépíteni az alábbiakat: - A természet és társadalom egységének kialakítása, a helyi természeti értékek megőrzésével egységesen történő fejlesztések, ahol az ökoszisztémák, élőhelyek, növény és állatfajok integráns részét képezik a Balatont körülvevő, ottlakókat és turistákat is magában foglaló rendszernek. Bár ez a szemlélet megjelenik a koncepcióban, ennek megvalósulására már kevesebb hangsúly került. Konkrét javaslat, hogy a változt „Táji, természeti, kulturális örökség értékek megőrzése” elv vezérelv legyen, azaz legyen leszögezve: ezen értékek nem sérülhetnek, minden más elv és cél érvényessége csak ezen vezérelv érvényesülésével együtt jöhet szóba. - Ki kell térni arra a helyzetre, amelyben a gazdaság meggyengül, ami évtizedes távlatban szükségszerűen meg fog történni, ahogy korábban meg is történt. A koncepcióban erre is fel kell állítani egy forgatókönyvet. Érdemes tehát a Balatonra nem csak, mint rekreációs és szórakoztatóhelyre tekinteni, hanem mint egy jelentős természeti tőkére, amely kulcsfontosságú ökoszisztéma szolgáltatásokat nyújthat a polgároknak. A halászat valaha évi 1300-1700 tonna halat, azaz élelmiszer termelt. A tó vízkészlete számos további nélkülözhetetlen forrást biztosít a társadalom számára, és biztosít pl. ivóvizet folyamatosan közel 100 ezer fő részére. Ennek felmérése, felhasználásának stratégiai tervezése nehezebb gazdasági helyzetben szükséges része kell, hogy legyen a koncepciónak.	Nem releváns	A társadalmi egyeztetés alatt álló stratégiában a jelzett észrevétel szempontjai - véleményünk szerint - jelentős részben beépültek.
302	Aktív-és Ökoturisztikai	Baráth Gergely ügyvezető	nem releváns	A Stratégia kellő súllyal mutatja be a turisztikai fejlesztések fontosságát, annak gazdaságra, klímára, egészségre és társadalomra gyakorolt hatását. Örömmel látjuk, hogy a Stratégiai célok (9. o.) minden pontja tartalmaz aktív turizmus szempontból releváns célkitűzéseket, és azt is, hogy a Stratégia Partneri együttműködők között említ az aktív turizmusban kiemelten érintett (és szervezetünkkel is együttműködő) szervezeteket, pl. a Balaton-felvidéki Nemzeti Parkot. A Stratégia ugyanakkor a turizmus ágazatot teljesen egyben kezeli, nem különít el egyes célterületeket (nem csak az aktív- és ökoturizmus fejlesztési szükségleteit nem különíti el, hanem más részterületeket sem), amely azonban javasolt volna.	Részbén	Az elkülönítés részben megtörténik a stratégiában, másfelől pedig az Operatív Program erre alkalmas lehet.
303	Aktív-és Ökoturisztikai	Baráth Gergely ügyvezető	nem releváns	Az aktív- és ökoturizmus vonatkozásában konkrét szakmai javaslatainkat az alábbiakban foglaljuk össze: • Javasoljuk, hogy a turizmus termékkinálatának szélesítésére alkalmas aktív turisztikai termékfejlesztés konkrétan kerüljön rögzítésre az anyagban. Fontosnak látjuk azt is, hogy a turizmus trendeknek megfelelő kínálatfejlesztés a hálózatosodás elvén valósuljon meg. (Megfelelő kritériumrendszer alapján kiválasztott szolgáltatók, civil szervezetek, TDM-ek összekapcsolása révén a gyalogos járműdhoz képest eszközigenyesebb kerékpáros- és víziturisztikai útvonalak kialakítása, a szükséges eszközpark, pl. e-bike és vízitúra kölcsönző hálózat létrehozása javasolt.) A hálózatosodás elvét követve létrehozott aktív turisztikai csomagajánlatok a térség egészét lefedő, központosított digitális értékesítő rendszeren keresztül jussanak piacra. Indoklás: a Covid-19 járvány, valamint a turizmus trendek (ld. overtourism) okán is felértékelődnek a közvetlen vízparti településektől és frekvenciált területektől távolabb eső, kerékpárral, gyalogosan elérhető látnivalók. Ezek az attrakciók azonban nem állnak készen a fokozott terhelésre. A nem közvetlen vízparti települések, valamint a Balaton-felvidék, vagy épp Somogy megye turisztikai attrakcióinak megfelelő kommunikációja és az aktív turisztikai kínálati elemekkel való összekapcsolása a jelenleg túlterhelt vízparti területek tehermentesítése is alkalmas. • A természetvédelem és klímavédelem, valamint a környezeti nevelés, a természeti értékek bemutatása tekintetében is kiemelkedő az aktív turizmus szerepe (ld. 19. és 21. o.), kérjük, kerüljön rögzítésre ez is a Stratégiában. Fontosnak tartjuk ehhez kapcsolódóan a fenntartható közlekedési módok népszerűsítését is, valamint e-bike rendszerek és kölcsönző hálózatok létrehozását. Szükségesnek látjuk a vállalkozás-fejlesztéshez kapcsolódóan az alábbi kiegészítést is (ld. 36. o.): „A térség turisztikai vállalkozásainak szükségük van olyan helyben képzett és helyben élő szakemberekre, akik képesek hálózatos fejlesztésben és együttműködésben dolgozni, akik számára a turizmus a Balaton térségében való életvitel szerű, folyamatos helyben élest jelent/tesz lehetővé. Akik képesek a hazai- és nemzetközi turisták számára is megfelelő fejlesztésekben gondolkodni és ezeket üzemeltetni.”	Részbén	A javaslatok előremutatóak, részleteztettek - jelentős részben tartalmazza ezeket a Stratégiai Program. Részleteiben kifejtve az Operatív Programban jeleníthetők meg a kérések.

Sorszám	Szervezet	Észrevételező	Érintett oldalszám	Észrevétel szövege	BFT elfogadás (IGEN/NEM, RÉSZBEN, nem releváns)	BFT válasz
304	Aktív-és Ökoturisztikai	Baráth Gergely ügyvezető		<ul style="list-style-type: none"> • Javasoljuk konkrét aktív turisztikai fejlesztések – ill. a kerékpáros és vízi jármódok összekapcsolását szolgáló fejlesztések –említését is a Stratégiában. Javasolt kiegészítés a 42. oldalhoz: „A kerékpáros turizmus fejlesztését kerékpárosbarát szolgáltatások fejlesztésével szükséges kiegészíteni (pl. szükséges lenne a tökerülő kerékpáros túrázók számára 1 éjszakára is foglalható szállásokkal bővíteni a szálláshely kínálatot). Ehhez kapcsolódóan javasoljuk, hogy kerüljenek be a Stratégiába a BalatonBike 365 GINOP projekt keretében a Bringakörhöz csatlakozóan kijelölésre került útvonalak, és a kapcsolódó szolgáltatások is. Emelítést érdemel továbbá a vízi sportok esetében a surf, kite starthelyek létesítésének szükségessége, azok megóvása is. A vitorlázás tekintetében pedig kiemelhető, hogy a készülő Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégia - a szemléletformálás jegyében – a kishajós (dingi) vitorlázás népszerűsítését tűzi ki célul. • Az ország egészéhez hasonlóan a Balaton térség előtt is kihívás az előregedő társadalom. Javasoljuk, hogy az időskori ellátáshoz és egészségügyi turizmushoz kapcsolódóan célirányos aktív- és ökoturisztikai fejlesztések kerüljenek rögzítésre az anyagban. Javasoljuk, hogy a Stratégiában kerüljön rögzítésre a gyógyturizmus és az aktív turizmus összekapcsolásában rejlő potenciál is. (Jó példa erre Zalakaros, ahol a vendégkör fiatalodása folyamatos, és ahol a járványt megelőző időszakban is egyre több turista kereste a fét-, egy napos aktív turisztikai kiegészítő programokat. Hévíz esetén is cél a vendégkör fiatalítása, az aktívabb 50+-os korcsoport arányának növelése, számukra a gyógykezelés időtartama alatti kiegészítő programok kialakítása szükséges.) • Az orvosi turizmus és aktív turizmus összekapcsolása is szükséges – digitális rendszerek fejlesztésével együtt (ld. az egészségfejlesztés stratégiai célhoz és a rehabilitációhoz is kapcsolható aktív turisztikai kínálatfejlesztés, pl. gyalogos túra, kardio túra rendszerek, ebike rendszer, aktív turizmus terápia – erdőfürdő, fényfürdő és a wellness-selness-mediál wellness kapcsolódása) 	Igen	A multimodalitás - más észrevételek révén is - megjelenik immáron az anyagban. A gyógy- és aktív turizmus összekapcsolását megtettük.
305	Aktív-és Ökoturisztikai	Baráth Gergely ügyvezető	3.2.1 (19-20.o)	Természetvédelem / Klimatudatosság és szemléletformálás: A felsorolásból hiányzik a témakör és az aktív turizmus közötti összefüggés rögzítése. Az aktív turizmus szerepének rögzítése. A természetvédelem és klímavédelem, valamint a környezeti nevelés, a természeti értékek bemutatása tekintetében fontos szerepe lehet az aktív turizmusnak (ld. Szemléletformálás, stb.)	Nem	Értjük a felvetést, de ágazati logikában véleményünk szerint nem indokolt, emellett maga a program logikája és fő üzenete sem ez a klímavédelem, klímaadaptáció tekintetében.
306	Aktív-és Ökoturisztikai	Baráth Gergely ügyvezető	4.3 (36.o)	Vállalkozások fejlesztése / A térség turisztikai vállalkozásainak jelentős része (...) Vállalkozásfejlesztéshez kapcsolódó kiegészítés szükséges. A képzés szerepének hangsúlyozása. A térség turisztikai vállalkozásainak szükségük van olyan helyben képzett és helyben élő szakemberekre, akik képesek hálózatos fejlesztésben és együttműködésben dolgozni, akik számára a Balaton térségében való életvitel szerű, folyamatos helyben élelteni teszt lehet. Akik képesek a hazai- és nemzetközi turisták számára is megfelelő fejlesztésekben gondolkodni és ezeket üzemeltetni.	Részen	A felvetés fontos, viszont meglehetősen turizmus-orientált. Éppen ennek oldását kívánjuk elérni a 4. számú prioritással. A képzés szerepét fontosnak tartjuk, egyetértünk a javaslattal
307	Aktív-és Ökoturisztikai	Baráth Gergely ügyvezető	6.3 (46.o)	Prioritás megvalósításában résztvevő szereplők. Az AOFK mint a megvalósításban részt vevő szakmai szervezet említése hiányzik. Kérjük, kerüljön rögzítésre az AOFK a felsorolásban. Pannon Gasztronómiai Akadémia, Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ	Igen	A kiegészítést megtettük.
308	Aktív-és Ökoturisztikai	Baráth Gergely ügyvezető	6.2 (44.o)	Szállás- és szolgáltatás fejlesztés. A fejlesztendő szolgáltatások között az aktív turizmus és a gyógyturizmus fejlesztése, mint szolgáltatásfejlesztési irány, hiányzik. Tartalmi kiegészítés javasolt. A növekvő igények, azaz az időskorú lakosság számának folyamatos növekedésére reflektáló a rekreáció és az aktív turizmus szerepe kiemelkedő, a gyógyturizmus és az aktív turizmus összekapcsolásában rejlő potenciál szolgáltatásfejlesztéssel kiaknázható. (Jó példa erre a Balaton nyugati medencéje, ahol a vendégkör fiatalodása folyamatos, és ahol a járványt megelőző időszakban is egyre több turista kereste a fét-, egy napos aktív turisztikai programokat.)	Igen	A szöveges kiegészítést megtettük.
309	Innovációs és Technológiai	Nagy Balázs helyettes államtitár	nem releváns	- A dokumentum alapvetően logikusan felépített. Hiányosságként jelezzük, hogy a 3. fejezetnek (prioritások leírása) sem a 9.1. pontja, sem a 9.2. pontja nem említi a térségben működő paktumokat, nem tér ki sem a partneri kapcsolatok kialakításában, sem a korábbi feladatok megvalósításában betöltött szerepükre. Legalább arra javasolt kitérni a szövegnek, hogy hogyan értékelik a paktumok említett területeken betöltött szerepét. A paktumok csak egyszer, a 3. fejezet 3.3. pontjában kerülnek említésre, elsősorban a szezonális foglalkoztatás/munkanélküliség problémájának kezelése kapcsán, amivel alapvetően egyetértünk, de véleményünk szerint ez nem elegendő.	Nem	Köszönjük a felvetést és részben jogos - ugyanakkor a prioritástengely logikája és alapvető tartalma messze áll a paktumoktól. A tervezés során egyébként több paktumszervezettel kapcsolatban voltunk, tapasztalatai épp az említett 3.3 intézkedésben hasznosulhatnak.
310	Innovációs és Technológiai	Nagy Balázs helyettes államtitár	nem releváns	A stratégia a helyi problémák megoldására fókuszál, a benne említett intézkedések sok konkrétumot tartalmaznak. Üdvözlendő a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság Fejlesztési Tervének alapulvétele a természetvédelemmel kapcsolatos intézkedések kitűzése során, továbbá hogy a klímaváltozás és természetvédelem önálló prioritásként jelenik meg és a klímavédelmi szempontok több helyen is felismerhetők a Programban. Emellett azonban úgy véljük, hogy a 2.2. Klímavédelem fejezet részletesebb kidolgozása javasolt, ugyanis a Balaton-térsége az ország legsérülékenyebb területei közé tartozik klímavédelmi szempontból (NÉ5-2). Érdemes a turizmus vonatkozásában is nagyobb hangsúlyt fektetni a klímaváltozás jelentette kockázatokra, valamint a jövőbeli klímaadaptáció bemutatására a turisztikai ágazaton belül. - A fentiekhez javasoljuk a Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszer (NATÉR) használatát annak érdekében, hogy a stratégiában nagyobb mértékben jelenjenek meg a klímaváltozáshoz való alkalmazkodással kapcsolatos adatok. Javasoljuk, hogy az időskori ellátáshoz és egészségügyi turizmushoz kapcsolódóan célirányos aktív- és ökoturisztikai fejlesztések kerüljenek rögzítésre az anyagban. Javasoljuk, hogy a Stratégiában kerüljön rögzítésre a gyógyturizmus és az aktív turizmus összekapcsolásában rejlő potenciál is. (Jó	Nem	A problémakört részletesen tárgyalja a Balaton Kiemelt Térség Klímastratégiája.
311	Innovációs és Technológiai	Nagy Balázs helyettes államtitár	nem releváns	A hazai klímapolitika alapdokumentumaként az Országgyűlés 2018. október 30-án fogadta el a 2018-2030 közötti időszakra vonatkozó és a 2050-ig tartó időszakra is kitekintést nyújtó második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiát (NÉ5-2), amely magában foglalja az éghajlatváltozás várható magyarországi hatásainak, természeti és társadalmi-gazdasági következményeinek, illetve az ökoszisztémák és az ágazatok éghajlati sérülékenységeinek értékelését. A NÉ5-2 a klímapolitika hármas pillérének megfelelően a Haza Dekarbonizációs Úttervet, a Nemzeti Alkalmazkodási Stratégiát, illetve a „Partnerség az éghajlatért” Szemléletformálási Tervet foglalja magába. Elérhetőség: http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK18168-2R.pdf	Nem	A problémakört részletesen tárgyalja a Balaton Kiemelt Térség Klímastratégiája.
312	Innovációs és Technológiai	Nagy Balázs helyettes államtitár	nem releváns	A továbbiakban, amennyire lehetséges, javasoljuk a célokat konkrét számadatokkal alátámasztani, esetleg ütemtervvel ellátni pl. a 20. oldaltól (2.2 Klímavédelem) kezdve. Ennek hiányában a program egyelőre vízióként értelmezhető. A meghatározott klímapolitikai stratégiai célok eléréséhez, konkrét és részletes cselekvési tervek kidolgozása és végrehajtása javasolt a továbbiakban.	Nem	A Balaton Kiemelt Térség rendelkezik Klímastratégiával. Emellett a dokumentum 218/2009. Korm. Rendelet szerint nem szükséges ilyen részletezettségű információk megadása egy stratégiában.
313	Innovációs és Technológiai	Nagy Balázs helyettes államtitár	12. oldal 1. Prioritás	Javasoljuk ebben a részben a közüzemi infrastruktúra fejlesztések céljainak konkrétabb leírását.	Nem	Az Operatív Program ad majd erre lehetőséget.
314	Innovációs és Technológiai	Nagy Balázs helyettes államtitár	14. oldal 1.1. Víz	Megfontolásra javasoljuk, hogy a vízgazdálkodás keretein belül nagyobb hangsúlyt kapjon a klímaváltozás jelentősége, mind a vízszintváltozás, mind pedig az egyenlőtlen csapadéeloszlás következtében fellépő záporok, zivatarok következtében fellépő villámárvák nyomán.	Részen	A téma jelentősége miatt két prioritásban is megjelenik, az 1. prioritás mellett a 2. számúban is.
315	Innovációs és Technológiai	Nagy Balázs helyettes államtitár	14. oldal 1.1. Víz	Javasoljuk ebben a részben a Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszerben (NATÉR) megtalálható villámárvíz-veszélyeztetettség térképek használatát.	Nem	A tervezés, helyzetelemzés során ezeket alkalmaztuk, alátámasztó jelleggel nem tartjuk fontosnak ebben a dokumentumban - kétségtelen értéke mellett!
316	Innovációs és Technológiai	Nagy Balázs helyettes államtitár	14. oldal 1.1. Víz	Javasoljuk az ökológiai monitoring intézkedések részletesebb és specifikusabb leírását.	Nem	Részletesebb specifikációra véleményünk szerint itt nincs szükség.
317	Innovációs és Technológiai	Nagy Balázs helyettes államtitár	16. oldal 1.3. Települések	Javasoljuk megemlíteni a zöldségtermelés jelentőségét a klímaváltozáshoz való alkalmazkodásban (például hőhullámok negatív hatásainak csökkentése).	Igen	Elfogadjuk a javaslatot.
318	Innovációs és Technológiai	Nagy Balázs helyettes államtitár	16. oldal 1.3. Települések	Javasoljuk a történeti városközpontok revitalizációja kapcsán a viharokkal szembeni épületérzékenység megemlítését, esetlegesen a Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszerben (NATÉR) megtalálható	Igen	Elfogadjuk a javaslatot.
319	Innovációs és Technológiai	Nagy Balázs helyettes államtitár	18. oldal Természetvédelem	A 2. Prioritás esetén megfontolásra javasoljuk, hogy a "Természetvédelem és klímavédelem" helyett "Környezetvédelem és klímavédelem" szerepeljen a címben, mivel a környezetvédelem a természet megóvásán felül magában foglalja a települési környezet, kultúrtörténeti emlékek és a tájképvédelmet is.	Részen	Megfontoljuk a javaslatot - szakmailag tényszerű, azonban szándékunk szerint a természetvédelmet kívánjuk erőteljesebben megjeleníteni.
320	Innovációs és Technológiai	Nagy Balázs helyettes államtitár	18. oldal Természetvédelem	Megfontolásra javasoljuk a 2. prioritás esetén az "energiagazdálkodás megvalósítása" helyett a "fenntartható energiagazdálkodás megvalósítása" szókapcsolat használatát, nyomtatékosítva a kitűzött célt.	Igen	Elfogadjuk a javaslatot.
321	Innovációs és Technológiai	Nagy Balázs helyettes államtitár	22. oldal Klímavédelem	Megfontolásra javasoljuk, hogy amennyiben lehetőség van rá, az intézkedéseknél, szintén jelenjen meg a "Klimatudatosság és szemléletformálás" pont, ahogyan az a "stratégiai célok" pont alatt megjelent. Ezen felül konkrét intézkedések megfogalmazása is előremutató lenne, mint pl. - önkormányzati weboldalakon klímaváltozással kapcsolatos tartalmak - , környezeti nevelés erősítése a helyi oktatási intézményekben (pl. óvodák, iskolák) - speciális a helyi igényekre szabott tananyagok kidolgozása (különös tekintettel a természetudományos tárgyra) - környezetvédelemmel és klímaváltozással kapcsolatos programok megjelenése a helyi kulturális eseményeken, fesztiválokon és más közösségi eseményeken - táptari interaktív órák, tanulmányi kirándulások intenzívebb támogatása civil szervezetek és egyházak, önkormányzatok együttműködése a környezeti nevelés területén	Nem	A javaslatot megfontoljuk, az Operatív Program tervezése kapcsán felhasználjuk, emellett pedig a Balaton Kiemelt Térség Klímastratégiája tartalmaz ehhez kapcsolódó kifejezéseket.
322	Innovációs és Technológiai	Nagy Balázs helyettes államtitár	19. oldal 2. Prioritás	Javasoljuk a balatoni mitigációs, illetve adaptációs klímairndezési fogalmak pontosabb leírását.	Részen	A Balaton Kiemelt Térség Klímastratégiája tartalmazza a felvetést.
323	Innovációs és Technológiai	Nagy Balázs helyettes államtitár	28. oldal 3.2. Oktatás	Megfontolásra javasoljuk, hogy a 3.2. fejezetbe kerüljön be az említés szintjén, hogy a helyi oktatásban kapjon hangsúlyosabb szerepet a Balaton környezetvédelmi szempontú bemutatása.	Igen	Az ilyen típusú szemléletformálás alapvetően szerepel a stratégiában mind a 3. mind pedig a 2. prioritásban.
324	Innovációs és Technológiai	Nagy Balázs helyettes államtitár	40. oldal 6. Prioritás	Javasoljuk a Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszerben (NATÉR) megtalálható turizmus ágazat komplex sérülékenysége térképek használatát az alátámasztó munkarészben.	Nem	A helyzetelemzés módosítása jelenleg nincs napirenden, azt a korábbiakban elfogadta a Balaton Fejlesztési Tanács.
325	Innovációs és Technológiai	Nagy Balázs helyettes államtitár	49. oldal 7.1. Természetvédelem	Megfontolásra érdemes, hogy a beavatkozások között helyet kapjon a klímaváltozás következtében nagyobb kockázatot jelentő invazív fajok elleni védekezés és megelőzés.	Részen	A Balaton Kiemelt Térség Klímastratégiája tartalmazza a felvetést.

Sorszám	Szervezet	Észrevételező	Érintett oldalszám	Észrevétel szövege	BFT elfogadás (IGEN/NEM, RÉSZBEN, nem releváns)	BFT válasz
326	Innovációs és Technológiai Minisztérium	Nagy Balázs helyettes államtitkár	53. oldal 8. prior	Az egészségturizmus esetén, mindenképpen megfontolásra javasoljuk a klímaváltozás humán egészségre gyakorolt hatásának megemlítését. Különösképp a sziv- és érrendszeri megbetegedésekre, amelyek elsősorban az előregedő népességet érintik, akkire az "éleztis gazdaság" is épül. Ennek megfelelően a fejlesztési program megalkotásánál indokolt, hogy az egészségfejlesztés egyúttal a klímadaptáció szempontjait is kövesse (részletesebben NÉS-2).	Részben	A Balaton Kiemelt Térség Klímastratégiája tartalmazza a felvetést.
327	Innovációs és Technológiai Minisztérium	Nagy Balázs helyettes államtitkár	61. oldal 4. A cse	Szükségesnek látjuk kiegészíteni a koherencia vizsgálatot a hazai releváns horizontális (pl. II. Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia) és ágazati (pl. Kvassay Jenő Terv) stratégiákkal való kapcsolat vizsgálatával.	Nem	A Balaton Kiemelt Térség Hosszútávú Fejlesztési Koncepciója tartalmazza.
328	Innovációs és Technológiai Minisztérium	Nagy Balázs helyettes államtitkár	3.2 intézkedés	A Balaton térsége is részesül a szakképzés 2019-2020-ban lezajlott átalakításának pozitív hatásaiból. Az átalakítás vezérfonalát jelentő Szakképzés 4.0 Stratégia a vonzó tanulási környezet kialakítását célzó intézkedéseivel a Balaton térsége szempontjából kiemelt jelentőségű turizmus-vendéglátás ágazatban is lehetővé teszi korszerű iskolai tanműhelyek kialakítását, digitális oktatási eszközök és fejlett technológiák alkalmazását, mellyel „21. Századi Szakképző Iskolák” jöhetnek létre a térségben is. A szakember-utánpótlás folyamatok biztosítását szolgálja, hogy a szakképzésben tanuló diákok többlettuttatást kapnak az újonnan bevezetett szakképzési ösztöndíj formájában. A nappali képzésben tanulók teljesítményük alapján részesülnek ösztöndíjban, amit tanulmányaik előrehaladtával, a duális képzésben munkabér válthat fel. A duális szakképzésben tanulók arányának további növelése érdekében szükséges a nagyvállalatok szerepvállalásának erősítése mellett a KKV-k gyakorlati képzésbe történő bekapcsolása is, mely a kisebb cégek által közösen létrehozható ágazati képzőközpontok révén valósulhat meg.	Igen	A támogató észrevételt köszönjük.
329	Innovációs és Technológiai Minisztérium	Nagy Balázs helyettes államtitkár	3.2 intézkedés	A Balaton térségében a szakképzésben végzettséget szerző fiatalok regionális kötéődését szolgálja, hogy duális képzésük során szakmailag és szociális értelemben is beilleszkednek egy adott vállalkozás közegébe, mely végzésüket követően munkalehetőséget is kínál majd számukra. A helyi kötéődést erősítheti a szakképzésben tanuló fiatalok szakirányú felsőoktatásban történő továbbtanulásának megkönnyítése, melyre a térségben jelenlévő szakképző intézmények és felsőoktatási intézmények együttműködésével, ún. okleveles technikus osztályok indításával lehetőséget biztosít az új szakképzési rendszer a fiatalok térségben tartását szolgáló intézkedései akkor lehetnek igazán hatékonyak, ha a képesítésnek megfelelő munkahely megtalálása mellett a lakhatási kérdés is megoldott a környékben például fecskéház, majd kedvezményes telekhez, lakáshoz jutás biztosításával	Igen	Köszönjük a támogató észrevételt, a fejlesztési szükséglet alátámasztását!
330	Innovációs és Technológiai Minisztérium	Nagy Balázs helyettes államtitkár	3.2 intézkedés	A „3.2. Oktatás, ösztöndíjak fejezetben” bemutatott intézkedések megfogalmazása és végrehajtása során a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény és a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II.7.) Korm.rendelet vonatkozó fejezeteinek való megfelelést biztosítani szükséges.	Igen	Köszönjük a fontos észrevételt, beépítettük.
331	Innovációs és Technológiai Minisztérium	Nagy Balázs helyettes államtitkár	nem releváns	A kiemelt térségi fejlesztési koncepcióval kapcsolatban véleményt formáló térségi szakképzési centrumokkal való előzetes egyeztetést javasolunk a szakképzési vonatkozású intézkedések végrehajtása során a gazdasági és szakmai igények érvényesülése, valamint az esetleges párhuzamosságok és átfedések elkerülése érdekében.	Igen	Egyeztetés zajlott, a későbbiekben továbbiakat tervezünk amennyiben a program megvalósítási szakaszba léphet.
332	Innovációs és Technológiai Minisztérium	Nagy Balázs helyettes államtitkár	3.2 intézkedés	A dokumentum több feladatot is megfogalmaz a felsőoktatás számára, amelyek többsége teljesíthető a felsőoktatási ágazat által. Azonban a regionális képzési és foglalkoztatási ösztöndíj-rendszer kiépítése feladat kapcsán javasoljuk, a 3.2. pont utolsó bekezdésének szövegét módosítani, kiegészíteni az alábbiak szerint (javaslat piros színnel kiemelve): „regionális képzési és foglalkoztatási életpálya modell kiépítése ösztöndíj- és karriermenedzsment eszközökkel: a továbbtanulási döntési helyzetben levő diákkal intézményi keretek között (általános-, ill. középiskola) időben és egymással egyeztetett módon kapcsolatba lép a helyi, illetve környékbeli munkaadó, a közép-, ill. felsőfokú képzőhely, valamint a lakóhely (illetve a későbbi foglalkoztatóhely) önkormányzatának képviselője. Ők a képzés időtartamának figyelembe vételével modellezhetők ösztöndíj-szerződést, munkaszerződést, lakhatási megállapodást stb. kötnék a szakképzéstől addigra megszervező diákkal például egy hiányszakma, vagy különleges képzettséget igénybe cégek által közösen létrehozható ágazati képzőközpontok révén valósulhat meg. r korábban kialakított iszaplerakók, egyéb területek melyeknek kitettsége csak a vízíró nézve jelentene nem túl barátságos képet, nem a Szent-Mihály kápolna közvetlen környezetében. A célrendszer további pontjai jól vannak meg	Igen	Köszönjük a kiegészítést, beépítjük.
333	Innovációs és Technológiai Minisztérium	Nagy Balázs helyettes államtitkár	nem releváns	A térségben a Pannon Egyetem és a Budapesti Műszaki- és Gazdaságtudományi Egyetem most épülő Balatonfüredi Tudásközpontja található. A felsőoktatási intézményeknek kizárólag a felsőfokú tanulmányok idejére van lehetősége ösztöndíjat biztosítani, meghatározva az ösztöndíj folyósításának feltételeit is, amelyek között szerepelhet a térségben való kötelező foglalkoztatás, munkavégzés előírása a végzettség megszerzését követően vagy akár a képzés folyamán is. A javasolt módosítások az egyes szereplők hatásáit kifejezőben jelenítik meg.	Nem releváns	A támogató hozzászólást köszönjük.
334	Innovációs és Technológiai Minisztérium	Nagy Balázs helyettes államtitkár	nem releváns	A javasolt rendszer túlmutat a képzési ösztöndíj eszközön, inkább tekinthető életpálya modellnek, aminek a karriermenedzsment is része már, ezért a szakterület javasolja a fogalom módosítását.	Részben	Megfontoljuk, azonban az életpálya-modell kifejezést használjuk jelenleg is, a karrier-menedzsment pedig némileg idegenül hathat.
335	Innovációs és Technológiai Minisztérium	Nagy Balázs helyettes államtitkár	nem releváns	A Stratégiai Programban megfelelő súllyal szerepelnek a térségben elérhető tudáscentrumok és azok szaktudásának fejlesztési projektekre való becsatornázásának módszertana. Az innovációs szakterület által leginkább támogatott fejlesztési irány azonban a hagyományos megoldásokon túlmutat. Míg korábban a cél az volt, hogy egy-egy térségben a tudástermelő, tudástransfer és tudásfelhasználó szervezetek is jelen legyenek, addig a jelenlegi szakpolitikai irány már ezek összekapcsolását sürgeti, hiszen a szereplők különböző érdekeltségük/érdeklődésük miatt önállóan csak magas költségek árán tudnak kapcsolatot teremteni.	Részben	Köszönjük a felvetést, az alapelvet beépítjük.
336	Innovációs és Technológiai Minisztérium	Nagy Balázs helyettes államtitkár	nem releváns	A kapcsolatteremtésnek az egyetemek köré szervezett innovációs ökoszisztéma, innovációs tér tud helyszínt biztosítani. Ilyen lehetőségekben a Balaton környéke is bővelkedik, de tematikus alapon érdemes lehet kilépni a térségi szemléletből és akár Magyarország más területén is keresni a kapcsolatot a jó szakterületi illeszkedésű felsőoktatási intézményekkel és kutatóintézetekkel.	Részben	A felvetést köszönjük és valóban van ebben potenciál. Jelenleg is aktív kapcsolatban vagyunk Magyarország más egyetemeivel is - nem csak olyanokkal, amelyek a BKÜ területén, vagy annak határán működnek.
337	Innovációs és Technológiai Minisztérium	Nagy Balázs helyettes államtitkár	nem releváns	A Stratégiai Programhoz nem tartozik intézkedési terv így a makroszinten megfogalmazott KFI célok megvalósulásáról nem alakulhat ki pontos kép.	Nem	Az Operatív Program illetve egy esetleg balatoni ITP lesz az a dokumentum, amit az észrevétel számonkér. A Stratégiában nem feladat a jogszabály alapján intézkedési tervet készíteni.
338	Dél-Dunántúli Gazdaságfejlesztési Zóna	Mikes Éva kormánybiztos	nem releváns	Az anyag egyben kezeli a Balaton Kiemelt Térséget, mint egységes fejlesztendő területet. Úgy kezeli a térséget, mintha egységes színvonalról lenne szükséges a további fejlesztéseket megvalósítani, nem tér ki az egyes megyék, városok, déli és északi part közötti jelentős infrastrukturális és egyéb hiányosságokra.	Nem	Az észrevétellel nem értünk egyet. A programban több helyen is szerepel alapelvként és célként a felzárkóztatás, a területi kiegyenlítés, a gazdaság területi diverzifikációja, az elmaradottabb területek fejlesztése.
339	Dél-Dunántúli Gazdaságfejlesztési Zóna	Mikes Éva kormánybiztos	nem releváns	Az anyag részletesen tárgyalja a térségben felmerülő problémákat és azok megoldására javaslatot is tesz, valamint a lehetséges résztvevők és kedvezményezettek körét is meghatározza. Az anyag jellegéből adódóan általánosan fogalmazza meg a problémákat, nem jelöl ki főbb fejlesztési pontokat, nem határozza meg, hogy hol a legkritikusabb az adott probléma. A résztvevők azonosításánál főleg állami szereplők kerülnek meghatározásra, de a konkrét, érintett települési önkormányzatok már nem	Részben	Területi lehatárolásokat csekély számban jelenítettünk meg az anyagban, elsősorban amiatt, hogy a térségi problémák egységesen jelenjenek meg egy stratégiai dokumentumban.
340	Dél-Dunántúli Gazdaságfejlesztési Zóna	Mikes Éva kormánybiztos	nem releváns	Az anyagban sokkal nagyobb hangsúlyt kapnak az északi parti települések, mint a déli partiak. A déli part elmaradottsága az északi parthoz képest nem elég hangsúlyos az anyagban.	Részben	Az északi part hangsúlyosságát nem érzékeljük. Az anyagban ugyan nem nevesítjük, de a területi kiegyenlítéssel kapcsolatos célok, a felzárkóztatás, a diagnózis alapú helyi fejlesztések mind Somogy kapcsán merülnek fel.
341	Dél-Dunántúli Gazdaságfejlesztési Zóna	Mikes Éva kormánybiztos	nem releváns	A gazdaságfejlesztési résznél álláspontunk szerint szükséges a főbb „gazdaságfejlesztéssel érintett központot”/fejlesztendő települést, térséget azonosítani. Pl: Siofok Ipari Park, Marcali és Fonyód iparosítása stb. Ugyanez igaz a mezőgazdaság, helyi termékek prioritására is.	Részben	A gazdaságfejlesztés kapcsán nyilvánvaló, hogy a térségi városokra, munkaerőpiaci központokra gondolunk. A mezőgazdaság/helyi termékek kapcsán úgy véljük, az egész térséget érinti a kérdés.
342	Dél-Dunántúli Gazdaságfejlesztési Zóna	Mikes Éva kormánybiztos	nem releváns	Hiányoljuk a főbb stratégiai célok/fejlesztési területek/lehetséges kulcsprojekteket bemutatását.	Nem	A kulcsprojekteket bemutatása az Operatív Program és az esetleges integrált Területi Program feladata.